

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM İKTİSADI VE FİNANSİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KATILIM BANKALARININ FAALİYET
RAPORLARININ ENTEGRE RAPORLAMAYA
UYGUNLUĞU ÜZERİNE BİR ANALİZ

AHMET KÜRŞAT ALKOYUN

2501180431

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRE SELÇUK SARI

İSTANBUL – 2021

ÖZ

KATILIM BANKALARININ FAALİYET RAPORLARININ ENTEGRE RAPORLAMAYA UYGUNLUĞU ÜZERİNE BİR ANALİZ AHMET KÜRŞAT ALKOYUN

Entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan bilgilerin birlikte ve bağlantılı olarak sunulduğu bir raporlama türüdür. Kuruluşların sosyal, çevresel ve finansal faaliyetlerinin tek bir raporda bütüncül bir bakış açısıyla sunulduğu entegre raporlar, paydaşların kuruluş hakkında daha doğru analizlerde bulunmasına imkan tanımaktadır. Entegre raporların hazırlanması sırasında dikkate alınması gereken noktalar, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından 2013 yılında yayımlanan Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile belirlenmiştir. Bugün, birçok kuruluş entegre rapor hazırlarken Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’ni baz almaktadır. Ocak 2021’de, Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi basit ve net bir yapıya kavuşturulmak amacıyla Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından revize edilmiştir.

Bu çalışmada, Türkiye’deki katılım bankalarının yıllık olarak yayımlamış oldukları faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nde belirtilmiş olan içerik öğelerine ve kılavuz ilkelerine yıllar itibarıyla ne derece uyumlu olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Türkiye’deki 5 katılım bankasının 2018-2020 yılları için kendi resmi sitelerinde yayımlamış oldukları faaliyet raporları içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, araştırma kapsamındaki 5 katılım bankasının her üç yıl için yayımlamış oldukları faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu saptanmıştır. En yüksek entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankasının 2018 ve 2019 yılları için Kuveyt Türk Katılım Bankası, 2020 yılı için ise Albaraka Türk Katılım Bankası’nın olduğu tespit edilmiştir. Ziraat Katılım Bankası ve Vakıf Katılım Bankası ise her üç yıl için en düşük entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankaları olarak bulunmuştur. Ayrıca, her üç yıl için “Önemlilik” ve “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkeleri en yüksek skora sahip kılavuz ilkeler olarak tespit

edilirken, “Performans” ögesi ise en yüksek skora sahip içerik ögesi olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Raporlama, Entegre Raporlama, Katılım Bankaları, İçerik Analizi, Faaliyet Raporu

ABSTRACT
AN ANALYSIS ON THE SUITABILITY OF PARTICIPATION BANKS'
ANNUAL REPORTS FOR INTEGRATED REPORTING
AHMET KÜRŞAT ALKOYUN

Integrated reporting is a type of reporting in which financial and non-financial information are presented together and in connection. Integrated reports, in which the social, environmental and financial activities of the organizations are presented in a single report with a holistic perspective, enable stakeholders to make more accurate analyzes about the organization. The points to be taken into consideration during the preparation of integrated reports were determined with the International Integrated Reporting Framework published by the International Integrated Reporting Council in 2013. Today, many organizations are based on the International Integrated Reporting Framework when preparing integrated reports. In January 2021, the International Integrated Reporting Framework was revised by the International Integrated Reporting Council in order to provide a simple and clear structure.

In this study, it is aimed to determine to what extent the annual reports published by the participation banks in Turkey comply with the content elements and guiding principles specified in the International Integrated Reporting Framework over the years. For this purpose, the annual reports published by 5 participation banks in Turkey for the years 2018-2020 on their official sites were analyzed using content analysis method. As a result of the analysis, it has been determined that the annual reports published by the 5 participation banks within the scope of the research for all three years are in compliance with the International Integrated Reporting Framework. It was determined that the participation bank with the highest integrated report compliance score was Kuveyt Türk Participation Bank for 2018 and 2019, and Albaraka Türk Participation Bank for 2020. Ziraat Participation Bank and Vakıf Participation Bank were found to be the participation banks with the lowest integrated report compliance score for all three years. In addition, for all three years, the "Materiality" and "Consistency and Comparability" principles were determined as the

guiding principles with the highest score, while the "Performance" element was found to be the content element with the highest score.

Keywords: Corporate Reporting, Integrated Reporting, Participation Banks, Content Analysis, Annual Report

ÖNSÖZ

Lisansüstü eğitimim ve tez çalışmam boyunca bilgi ve birikimlerini benden esirgemeyen ve bu çalışmamın tamamlanmasında emeği geçen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Emre Selçuk SARI'ya, lisansüstü eğitimime devam etmem için desteğini esirgemeyen Kuveyt Türk Katılım Bankası Resmi ve Uluslararası Raporlama Müdürü Cemil Akbebek'e ve her zaman yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen kıymetli anne ve babama teşekkürlerimi sunarım.

AHMET KÜRŞAT ALKOYUN

İSTANBUL, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM FAİZSİZ BANKACILIĞIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

1.1. Faizsiz Bankacılığın Ortaya Çıkış Nedenleri.....	3
1.1.1. Dini Nedenler.....	3
1.1.2. Ekonomik Nedenler	4
1.1.3. Sosyal Nedenler	4
1.2. Dünyada Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi.....	5
1.3. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Tarihsel Gelişimi	7
1.4. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları	9
1.4.1. Albaraka Türk Katılım Bankası.....	9
1.4.2. Kuveyt Türk Katılım Bankası.....	10
1.4.3. Türkiye Finans Katılım Bankası	10
1.4.4. Ziraat Katılım Bankası.....	11
1.4.5. Vakıf Katılım Bankası	12
1.4.6. Emlak Katılım Bankası.....	13
1.5. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankalarının Bankacılık Sektörü İçerisindeki Durumu.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL OLMAYAN RAPORLAMANIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GÜNÜMÜZDE FİNANSAL OLMAYAN RAPORLAMA

2.1. Kurumsal Raporlama Kavramı ve Gelişimi.....	18
2.2. Finansal Raporlama.....	19

2.2.1.	Finansal Raporlamada Standartlaşma	20
2.2.2.	Finansal Raporlamaya Yönelik Eleştiriler	22
2.3.	Sürdürülebilirlik Raporlaması	24
2.3.1.	Sürdürülebilirlik Raporlamasının Üç Boyutu	24
2.3.2.	Sürdürülebilirlik Raporlamasında Standartlaşma	26
2.3.3.	Sürdürülebilirlik Raporlamasına Yönelik Eleştiriler	28
2.4.	Entegre Raporlama	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENTEĞRE RAPORLAMANIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

3.1.	Entegre Rapor ve Entegre Düşünce Kavramları	30
3.2.	Dünyada Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi	31
3.3.	Türkiye’de Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi	33
3.4.	Türkiye’de Entegre Raporlama Uygulamaları	35
3.5.	Entegre Raporlamanın Faydaları	37
3.6.	Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi	39
3.6.1.	Çerçevenin Kullanımı	40
3.6.2.	Temel Kavramlar	41
3.6.3.	Kılavuz İlkeler	43
3.6.3.1.	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	44
3.6.3.2.	Bilgiler Arası Bağlantı	44
3.6.3.3.	Paydaşlarla İlişkiler	45
3.6.3.4.	Önemlilik	45
3.6.3.5.	Kısa ve Öz Olma	45
3.6.3.6.	Güvenilirlik ve Eksiksizlik	46
3.6.3.7.	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	46
3.6.4.	İçerik Öğeleri	47
3.6.4.1.	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	47
3.6.4.2.	Kurumsal Yönetim	48
3.6.4.3.	İş Modeli	49
3.6.4.4.	Riskler ve Fırsatlar	49
3.6.4.5.	Strateji ve Kaynak Aktarımı	50
3.6.4.6.	Performans	50

3.6.4.7. Genel Görünüş	50
3.6.4.8. Hazırlık ve Sunum Temeli	51
3.6.5. Genel Raporlama İlkeleri.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KATILIM BANKALARININ FAALİYET RAPORLARININ ENTEGRE
RAPORLAMAYA UYGUNLUĞU ÜZERİNE BİR ANALİZ

4.1. Literatür Taraması.....	52
4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	61
4.3. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları.....	61
4.4. Araştırmanın Yöntemi.....	62
4.5. Bulgular ve Değerlendirmeler.....	69
4.5.1. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları	69
4.5.2. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları	73
4.5.3. Ziraat Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları.....	77
4.5.4. Vakıf Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları	81
4.5.5. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları	85
4.6. Araştırma Sonuçlarının Analizi.....	89
4.6.1. Katılım Bankalarının Toplam Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	89
4.6.2. Katılım Bankalarının Toplam İçerik Öğelerine Uyum Skoru	90
4.6.3. Katılım Bankalarının Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru.....	92
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA	96
EKLER.....	109

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi	6
Tablo 1.2. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Finansal Verileri.....	9
Tablo 1.3. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Finansal Verileri.....	10
Tablo 1.4. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Finansal Verileri.....	11
Tablo 1.5. Ziraat Katılım Bankası'nın Finansal Verileri.....	12
Tablo 1.6. Vakıf Katılım Bankası'nın Finansal Verileri	13
Tablo 1.7. Emlak Katılım Bankası'nın Finansal Verileri.....	13
Tablo 1.8. Katılım Bankalarının Aktif Büyüklüğünün Sektör İçerisindeki Payı	14
Tablo 1.9. Katılım Bankalarının Toplanan Fonlarının Sektör İçerisindeki Payı.....	15
Tablo 1.10. Katılım Bankalarının Kullandırılan Fonlarının Sektör İçerisindeki Payı	16
Tablo 1.11. Katılım Bankalarının Özkaynaklarının Sektör İçerisindeki Payı.....	17
Tablo 2. 1. Gerçekleşmesi Beklenen Risklerin Yıllara Göre Dağılımı	24
Tablo 3. 1. Türkiye'de Entegre Rapor Hazırlayan Kurumlar.....	37
Tablo 3. 2. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde Sermaye Öğeleri.....	43
Tablo 4. 1. Literatür Taraması.....	52
Tablo 4. 2. Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru için Kullanılan Ölçüt	62
Tablo 4. 3. İçerik Öğelerine Uyum Skoru için Kullanılan Ölçüt	64
Tablo 4. 4. Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru'nun Hesaplanması.....	68
Tablo 4. 5. Her Bir Faaliyet Raporu İçin Alınabilecek Maksimum Toplam Puan....	68
Tablo 4. 6. Faaliyet Raporlarının Yıllara Göre Sayfa Sayısı.....	69
Tablo 4. 7. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları ...	70
Tablo 4. 8. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları	74
Tablo 4. 9. Ziraat Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları	78
Tablo 4. 10. Vakıf Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları.....	82
Tablo 4. 11. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları	86
Tablo 4. 12. Katılım Bankalarının Toplam Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru.....	89
Tablo 4. 13. Katılım Bankalarının Toplam İçerik Öğelerine Uyum Skoru.....	91

Tablo 4. 14. Katılım Bankalarının Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru.....	92
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. Kurumsal Raporlamanın Gelişimi	19
Şekil 2. 2. S&P 500 Şirketlerinin Pazar Değeri Bileşenleri.....	23
Şekil 2. 3. Sürdürülebilirlik Faktörleri	25
Şekil 2. 4. GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartlarının Gelişimi	27
Şekil 3. 1. ERTA'nın Strateji Gelişimi.....	34
Şekil 3. 2. Entegre Raporlamanın Faydaları	39
Şekil 3. 3. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nin Bölümleri.....	40

KISALTMALAR LİSTESİ

BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
CFGS	: Center for Finance, Governance and Sustainability / Finans, Kurumsal Yönetim, Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi
DESİYAB	: Devlet Sanayi İşçi ve Yatırım Bankası
ERTA	: Entegre Raporlama Türkiye Ağı
GRI	: Global Reporting Initiative / Küresel Raporlama Girişimi
IASC	: International Accounting Standards Committee / Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
IIRC	: International Integrated Reporting Council / Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi
KGK	: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
ÖFK	: Özel Finans Kurumu
SKD	: İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TKYD	: Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TSKB	: Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşinsanları Derneği
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları / International Financial Reporting Standards (IFRS)
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları / International Accounting Standards (IAS)
UMSK	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu / International Accounting Standards Board (IASB)
US GAAP	: United States Generally Accepted Accounting Principles / Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri

WEF : World Economic Forum / Dünya Ekonomik Forumu

GİRİŞ

Günümüzde kurumların faaliyetlerinin çevresel ve sosyal sonuçları da önem kazanmıştır. Yalnızca finansal performansa odaklanan kurumsal raporlama anlayışının değişmesi ile birlikte kurumlar finansal raporlarına ek olarak, faaliyetlerinin finansal olmayan sonuçlarını da içeren çeşitli raporlar hazırlamaktadırlar. Bu durum ise, kurumların paydaşları için birden fazla ve birbirlerinden kopuk bir şekilde hazırlanmış raporların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kurumlar tarafından paydaşları için hazırlanan bu çok sayıdaki farklı raporların bütüncül bir bakış açısıyla tek bir raporda sunulmasına duyulan ihtiyaç entegre raporlamayı ortaya çıkarmıştır. Böylece, entegre raporlar daha önce birbirinden kopuk bir şekilde sunulan bilgilerin bağlantılı olarak tek bir raporda sunulmasına imkan tanıyan bir kurumsal raporlama uygulaması olarak kurumlar tarafından hazırlanmaya başlamıştır. Entegre raporlar için uluslararası anlamda faaliyet gösteren düzenleyici bir kuruma duyulan ihtiyaç neticesinde ise 2010 yılın Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) kurulmuştur. En önemli amaçlarından biri de uluslararası anlamda kabul gören entegre raporlama rehberi hazırlamak olan IIRC, 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'ni yayımlamıştır. Bu tarihten itibaren entegre raporlamanın gelişimi dünya genelinde hız kazanmış ve entegre rapor yayımlayan şirketlerin sayısı her geçen gün artmıştır.

Bu araştırmanın amacı, ülkemizdeki katılım bankalarının yıllık olarak yayımlamış oldukları faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde belirtilmiş olan içerik öğelerine ve kılavuz ilkelerine yıllar itibariyle ne derece uyumlu olduğunun belirlenmesidir. Bu amaçla, ülkemizde faaliyet göstermekte olan beş katılım bankasının faaliyet raporlarında sundukları bilgilerin entegre raporlamaya ne kadar uyumlu olduğu ve entegre raporlarda istenen bilgilerin mevcut raporlarda ne ölçüde yer aldığı analiz yapılmıştır. Araştırmanın kapsamında katılım bankalarının 2018, 2019 ve 2020 yılları için kendi resmi sitelerinde yayımlamış oldukları yıl sonu faaliyet raporları içerik analizine tabi tutulmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde faizsiz bankacılığın ortaya çıkışı ve gelişimi tarihsel olarak ele alınmıştır. Daha sonra faizsiz bankacılığın ülkemizde katılım bankası olarak adlandırılma sürecine yer verildikten sonra, katılım bankalarının ülkemizdeki mevcut durumlarına değinilmiştir.

İkinci bölümde kurumsal raporlamanın finansal raporlamadan finansal olmayan raporlamaya gelişiminden basedilerek entegre raporlamanın ortaya çıkışına kısaca değinilmiştir.

Üçüncü bölümde entegre rapor ve entegre düşünce kavramları açıklanarak, entegre raporlamanın dünyada ve ülkemizdeki tarihsel gelişimlerinden bahsedilmiştir. Daha sonra ülkemizdeki entegre rapor uygulamalarına değinilmiş ve entegre raporlamanın faydalarına yer verilmiştir. Son olarak ise, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından yayımlanan Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi detaylıca incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise, konuyla ilgili literatürde yer alan çalışmalara değinildikten sonra araştırmanın kapsamında yer alan katılım bankalarının 2018, 2019 ve 2020 yılları için resmi internet sitelerinde yayımlamış oldukları faaliyet raporları Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi açısından içerik analizine tabi tutulmuştur. Daha sonra elde edilen sonuçlara yer verilerek değerlendirmelerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

FAİZSİZ BANKACILIĞIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Çalışmanın bu bölümünde önce faizsiz bankacılığın ortaya çıkış nedenleri ile dünyadaki gelişimi incelenmiştir. Daha sonra faizsiz bankacılığın ülkemizde katılım bankacılığı olarak adlandırılmasına değinilerek, katılım bankalarının günümüzdeki yapılarına kavuşma süreçleri anlatılmıştır. Son olarak ise, günümüzde faaliyet gösteren katılım bankaları tanıtılarak sektör içerisindeki performansları analiz edilmiştir.

1.1. Faizsiz Bankacılığın Ortaya Çıkış Nedenleri

İnsanlar tarih boyunca ekonomik, sosyal ve kültürel konularda ihtiyaç duydukları kurum ve kuruluşları ilerlemenin bir gereği olarak inşa etmişlerdir. Geleneksel bankacılığa karşı alternatif bir sisteme duyulan ihtiyaç da faizsiz bankacılığın oluşmasına neden olmuştur. Faizsiz bankacılığın ortaya çıkış nedenleri dini, ekonomik ve sosyal olmak üzere 3 ana grupta toplanmaktadır.

1.1.1. Dini Nedenler

Dini nedenler faizsiz bankacılığının ortaya çıkış nedenleri arasında yer alan en temel nedendir. İslamiyet sahip olduğu kurallar ve değerler ile inananların hayatının her alanına dokunmakta ve düzenlemektedir. Dolayısıyla, yaşamın en önemli konularından biri olan finansal ilişkilerin de bu etkinin dışında kalması düşünülemez.

Faizin İslam dininde yasak olması sebebiyle Müslümanların faizden uzak durması, katılım bankacılığının oluşmasında büyük bir etkiye sahiptir. Geleneksel bankaların faiz hassasiyetinin olmaması, Müslümanların bu bankalardan uzak kalmasına sebep olmuştur. Bu durum ise, temel bankacılık servislerinden uzak kalmalarına ve en temel ekonomik faaliyetlerin dahi uygun bir şekilde gerçekleştirilememesine sebebiyet vermiştir. Böylece, özellikle Müslüman ülkelerde ciddi bir alternatif arayışına girilmesi sonucunda faizsiz bankacılık ortaya çıkmıştır.

1.1.2. Ekonomik Nedenler

Faizin haram oluşu nedeniyle geleneksel bankalardan uzak duran Müslümanların mevduatlarını yastık altında tutması ekonomik anlamda büyük sorunlara yol açmıştır. Atıl olarak kalan bu yüzden ülke ekonomisine katkıda bulunmayan bu paralar özellikle Müslüman ülkelerde iktisadi gelişimin yeterince hızlı olmaması durumunu ortaya çıkarmıştır. Birçok gelişmiş ülkede ekonomik kaynakların ve finansal yatırımların verimli bir şekilde kullanılmasına olanak sağlayan banka kurumlarından uzak durulması, Müslümanların verimli girişimler ve büyük sermayeli iktisadi faaliyetlerden uzak kalmasına sebep olmuştur. Bu durum ise, geleneksel bankalara alternatif kurumlar oluşturma çabasını elzem kılmıştır (Özsoy, 2012: 70).

Ek olarak, 1970’li yıllarda Müslüman ülkelerin çok büyük petrol gelirleri elde etmesi ile oluşan fonun yeniden batı ülkelerine transferi yerine Müslüman ülkelerin işbirliği içinde kendi gelişimleri için değerlendirme fikri bir başka neden olarak bahsedilebilir. Fon fazlası olan ülkeler ile fon gereksinimi olan ülkelerin arasında gerçekleştirilecek transferler ile ortaya çıkacak olan iktisadi gelişime gereksinim o dönemde Müslüman ülkelerde önemli bir boyuttaydı (Kalaycı, 2013: 61).

1.1.3. Sosyal Nedenler

Faiz, toplumun zengin kesimine emek sarf etmeksizin ve riske girmeksizin para kazanma fırsatı sunmaktadır. Faiz içeren işlemin sonucunun kar ya da zarar içermesine bakmadan fon sahibine getiri sunması toplum içerisindeki sosyal adalete olumsuz etkide bulunmaktadır. Bu noktada, faiz içermeyen ve fon sahibiyle olan ilişkinin kar/zarar ortaklığı şeklinde kurulmasını sağlayan faizsiz bankacılık sistemi toplum içerisindeki gelir adaletsizliğini azaltıcı bir yapıya sahiptir. Bu sistemde fon sahibine kesin bir kazanç taahhüdünde bulunulmamaktadır. Böylece, faizsiz bir bankacılık ile sebepsiz zenginleşme ve farklı ekonomik gruplar arasındaki sosyal adaletsizliklerin yaşanmasının önüne geçilmektedir (Özsoy, 2012: 113-115).

1.2. Dünyada Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Günümüzdeki yapıya benzer bir İslami finans modelinin oluşması için ortaya atılan fikirler 1950’li yıllara dayanmaktadır. Bu dönem Müslüman ülkelerinde, hakim olan faizli bankacılığa karşı bir yapı geliştirebilmek amacıyla temel prensiplerinde İslami kurallara uygun bir finansman yapısının oluşturulmasına dair çabalar bulunmaktadır (Özdemir ve Aslan, 2017: 11).

Bu yıllardaki arayışlar 1963 yılında Ekonomist Ahmed El-Naccar tarafından Mit Ghamr adında tasarruf bankasının Mısır’da kurulmasıyla somut bir adıma dönüşmüştür (Özsoy, 2012:65). Mit Ghamr modern faizsiz bankacılığın ilki olmuş ve bankacılığın faizsiz bir şekilde de yapılabileceğini göstermiştir. 1963 yılındaki bu girişimle birlikte diğer faizsiz bankaların kurulmasının ve yaygınlaşmasının önü açılmıştır.

1975 yılına gelindiğinde, İslami finansın gelişmesinde önemi büyük olan İslam Kalkınma Bankası kurulmuştur. İslam Kalkınma Bankası, Müslüman ülkelerin bu alandaki kollektif çabalarının bir sonucudur. İslam Kalkınma Bankası’nın başlıca amacı üye ülkelerin ekonomik ve sosyal anlamda gelişmelerini desteklemektir. Üye ülkelerdeki girişimlere finansman sağlayarak ya da doğrudan sermaye katkısında bulunarak katalizör görevi görmektedir (Islamic Development Bank; 2011: 1).

1975 yılı İslami finans açısından bir başka önemli olayı daha barındırmaktadır. Tam donanımına sahip ilk özel faizsiz banka olan Dubai İslam Bankası’da bu yıl kurulmuş ve faaliyete geçmiştir (Görmüş ve Yabanlı; 2019: 65). Böylece yıllardır arzu edilen ve uğrunda çaba gösterilen tam anlamıyla bir faizsiz bankacılık fikri ilk meyvesini vermiştir. Bu tarihten itibaren, başta Müslüman ülkeler olmak üzere dünya genelinde faizsiz bankacılık kurumları hayata geçirilmeye başlanmış ve giderek yaygınlaşmıştır. Aşağıdaki tabloda yaşanan gelişmelerin özet hali bulunmaktadır.

Tablo 1.1. Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

YIL	ÜLKE	OLAY
1963	Mısır	Mith Ghamr Tasarruf Bankası kuruldu
1975	Suudi Arabistan	IDB kuruldu
1975	BAE	Dubai İslam Bankası kuruldu
1977	Kuveyt	Kuveyt Finans House kuruldu
1977	Sudan	Sudan Faysal İslam Bankası kuruldu
1977	Mısır	Mısır Faysal İslam Bankası kuruldu
1978	Ürdün	Ürdün İslam Bankası kuruldu
1978	Lüksemburg	İslami Finans House kuruldu
1979	Bahreyn	Bahreyn İslam Bankası kuruldu
1982	Katar	Katar İslam Bankası kuruldu
1982	Bahreyn	Albaraka Bankacılık Grubu kuruldu
1983	Malezya	Berhad Malezya İslam Bankası kuruldu
1984	İran	Bütün Bankalar faizsiz bankaya dönüştürüldü
1984	Türkiye	Albara Türk Özel Finans Kurumu kuruldu
1991	Bahreyn	İslami Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI) kuruldu
1991	Endonezya	İslami Banka Yasası, Bank Muamalat kuruldu
1992	Sudan	Bütün Bankalar faizsiz bankaya dönüştürüldü
1996	Bahreyn	Citibank İslami Pencere açtı
1998	Malezya	HSBC Amanah kuruldu
2002	Bahreyn	Uluslararası İslami Finansal Piyasalar Kurumu (IIFM) kuruldu
2002	Malezya	İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) kuruldu
2002	Bahreyn	İslam Ülkeleri Uluslararası Derecelendirme Kuruluşu (IIRA) kuruldu
2004	İngiltere	İngiltere İslam Bankası (bugün Al Rayan Bank adını almıştır.)
2006	Avrupa	Avrupa İslami Yatırım Bankası (EIIB) kuruldu
2010	Malezya	Uluslararası İslami Likidite Yönetim (IILM) kuruldu

Kaynak: Görmüş, Şakir, Aydın Yabanlı: “Katılım Bankacılığı Ekosisteminin Gelişimi”, Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı, Ed. Şakir Görmüş, Ahmet Albayrak, Aydın Yabanlı, İstanbul, TKBB Yayınları, 2019, s.106.

1.3. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de katılım bankacılığı olarak adlandırılan faizsiz bankacılığın ülkemizdeki kurumsal oluşumunu tarihsel olarak ele alabilmek için her şeyden önce Devlet Sanayi İşçi ve Yatırım Bankası (DESİYAB) ile Özel Finans Kurumları (ÖFK) incelenmelidir.

Faiz hassasiyeti olan ve sahip olduğu birikimlerini faizsiz bir şekilde değerlendirmek isteyen kişilere ve işletmelere yönelik hizmet vermek için 1975 yılında kurulan Devlet Sanayi İşçi ve Yatırım Bankası, Türkiye’de faizsiz bankacılık alanında önemli bir kamu girişimi olarak görülmektedir (Güngör, 2009: 233).

DESİYAB, 27.11.1975 tarihli ve 13 sayılı “Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası Kuruluşuna Dair Kanun Hükmünde Kararname” ile kurulmuştur. Bankanın gayesi kanun hükmünde kararnamenin 3.maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: *“Türkiye’nin sür’atle ve yurt sathına yaygın sanayileşmesidir. Bu maksatla yurt içinde, bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanların tasarruflarını; a) Ekonomik bir güç halinde birleştirerek karlılık ve verimlilik anlayışı içinde değerlendirmek, b) Kalkınma planlarının temel ilkelerine uygun ve yurt sathına yaygın teşebbüslere, özellikle sınai yatırımlara yönelmektir”*.

“Kar ortaklığı” esasına göre çalışan DESİYAB, o dönemde hükümet ortağı olan Milli Selamet Partisi’nin çabaları ile kurulmuştur. Ancak, 1977 yılında hükümetin değişmesi sonucu faaliyetlerinde faizsizlik ilkesinden uzaklaşmıştır. 1988 yılına gelindiğinde ise, ismi Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiştir (Özdemir ve Aslan, 2017: 21).

1980’li yıllara gelindiğinde, Türkiye’de ekonomi alanındaki müdahaleci anlayış yerini liberal politikalara bırakmaya başlamıştır. 24 Ocak 1980 kararları ile bu dönüşüme hız kazandırılmaya çalışılsa da 12 Eylül darbesinin olmasıyla liberal politikaların uygulanması arzu edilen seviyede olmamıştır. Ancak, 1983 yılında Turgut Özal’ın seçimleri kazanmasıyla liberal politikalar ve buna bağlı olarak faizsiz bankacılık sistemi tam anlamıyla uygulamaya konulmuştur (Uluç, 2014: 108).

Katılım bankacılığının kurulması için gerekli yasal zemin 16/12/1983 gün ve 83/7506 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile oluşturulmuştur. Özel finans kurumları hakkındaki bu karara ilişkin tebliğ ise 19/12/1983 tarihli ve 18256 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Böylece, Dünya’da “İslami Banka” olarak nitelendirilen faizsiz bankacılık modeli ülkemizde “Özel Finans Kurumu (ÖFK)” olarak adlandırılmıştır. Bu karar sonrasında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Merkez Bankasının yayımlamış oldukları tebliğler ile özel finans kurumlarının işleyişine dair konular netleştirilmiştir (Güngör, 2009: 234).

Bu gelişmeler sonucunda özel finans kurumları da hızla kurulmaya ve faaliyete geçmeye başlamıştır. 1984 yılında ilk olarak Albaraka Türk Özel Finans Kurumu kurulmuş ve 1985 yılında faaliyete geçmiştir. Daha sonra sırasıyla Faisal Finans Kurumu (1985), Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu (1989), Anadolu Finans Kurumu (1991), İhlas Finans Kurumu (1995) ve Asya Finans (1996) kurulmuştur (Yatbaz, 2020: 27).

Özel finans kurumları her ne kadar bankacılık hizmeti sunsalar da tabi oldukları kanun açısından bankalardan ayrıydılar. 17 Aralık 1999 tarihinde kabul edilen 4491 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 19/12/1999 tarihli ve 23911 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte özel finans kurumları da 4389 numaralı Bankalar Kanunu kapsamına alınmışlardır. Böylece, özel finans kurumları da yasal olarak bankacılık zeminine kavuşmuş ve geleneksel bankalar ile aynı statüye sahip olmuşlardır (Okumuş, 2005:55).

Özel finans kurumları 2005 yılında yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile tam anlamıyla bankacılık mevzuatına dahil edilerek diğer bankalarla aynı seviyeye getirilmiş ve “Katılım Bankası” olarak adlandırılmışlardır (Asutay, 2013: 215). Aynı yıl, Anadolu Finans ile Family Finans’ın birleşmesiyle Türkiye Finans Katılım Bankası kurulmuştur (Türkiye Finans Katılım Bankası, 2020: 2).

2015 yılına gelindiğinde, katılım bankacılığı sektörü için bir başka önemli gelişme yaşanmıştır. Dönemin hükümeti tarafından İslami finansın stratejik öneme sahip bir sektör olarak görülmesiyle birlikte devlet, Ziraat Katılım Bankası ile sektöre

aktif bir oyuncu olarak katılmıştır. Hemen arkasından aynı yıl Vakıf Katılım bankası da kurulmuş ve 2016 yılında faaliyetine başlamıştır.

2019 yılında ise daha önce tasfiye halindeki bir geleneksel banka olan Türkiye Emlak Bankası, Türkiye Emlak Katılım Bankası ismiyle tekrar faaliyete geçirildi. Özellikle inşaat sektörüne yönelik çalışmalarda bulunan Türkiye Emlak Katılım Bankası ile sektördeki kamu katılım bankası sayısı üçe çıkmıştır.

1.4. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları

Günümüzde Kuveyt Türk, Albaraka Türk, Türkiye Finans, Vakıf Katılım, Ziraat Katılım ve Türkiye Emlak Katılım olmak üzere 6 katılım bankası faaliyetlerine devam etmektedir.

1.4.1. Albaraka Türk Katılım Bankası

Türkiye’nin ilk katılım bankası olan Albaraka Türk, 1984 yılında kurulmuş ve 1985 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Bankanın ortaklık yapısı; %54,06 Albaraka Bankacılık Grubu, %25,22 halka açık, %8.77 yerli ortaklar, %7,84 İslam Kalkınma Bankası, %4,11 diğer şeklindedir (Albaraka Türk Katılım Bankası, 2020:21). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.2. Albaraka Türk Katılım Bankası’nın Finansal Verileri

Albaraka Türk Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	45.566.330
Toplanan Fonlar TP	17.419.971
Toplanan Fonlar YP	28.146.359
Kullandırılan Fonlar	37.376.018
Toplam Aktif	59.456.144
Öz Varlık	3.920.642
Net Kar	62.900
Personel Sayısı	3.680
Şube Sayısı	228

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.4.2. Kuveyt Türk Katılım Bankası

1989 yılında kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Bankanın ortalık yapısı; %62,24 Kuveyt Finans Kurumu, %18,72 T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğü, %9,00 Kuveyt Sosyal Güvenlik Kurumu, %9,00 İslam Kalkınma Bankası, %1,04 diğer şeklindedir (Kuveyt Türk Katılım Bankası, 2020: 15). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.3. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Finansal Verileri

Kuveyt Türk Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	104.424.780
Toplanan Fonlar TP	43.692.271
Toplanan Fonlar YP	60.732.509
Kullandırılan Fonlar	70.179.977
Toplam Aktif	133.612.775
Öz Varlık	7.515.983
Net Kar	754.059
Personel Sayısı	5.988
Şube Sayısı	435

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.4.3. Türkiye Finans Katılım Bankası

2005 yılında Family Finans ve Anadolu Finans kurumlarının birleşmesiyle kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Bankanın ortaklık yapısı; %67,03 The National Commercial Bank (NCB), %10,57 Gözde Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., %22,40 diğer şeklindedir (Türkiye Finans Katılım Bankası, 2020: 14). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.4. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Finansal Verileri

Türkiye Finans Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	50.111.873
Toplanan Fonlar TP	18.388.967
Toplanan Fonlar YP	31.722.906
Kullandırılan Fonlar	45.166.497
Toplam Aktif	68.479.209
Öz Varlık	5.211.086
Net Kar	403.111
Personel Sayısı	3.581
Şube Sayısı	311

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.4.4. Ziraat Katılım Bankası

Ziraat Katılım Bankası, katılım bankacılığı sektöründeki ilk kamu sermayeli katılım bankasıdır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun 15 Ekim 2014 tarih ve 29146 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 10 Ekim 2014 tarih ve 6046 sayılı izniyle kurulmuştur. 16 Şubat 2015 tarihinde tescil işlemi gerçekleşmiş ve 29 Mayıs 2015 tarihinde katılım bankacılığı faaliyetine başlamıştır (Ziraat Katılım Bankası, 2020: 4).

Bankanın 1.750.000.000 ödenmiş sermayesinin tamamı T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmıştır. Bankanın ortaklık yapısı; %99,99999976 T.C. Ziraat Bankası A.Ş., %0,00000006 Ziraat Sigorta A.Ş., %0,00000006 Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş., %0,00000006 Ziraat Teknoloji A.Ş., %0,00000006 Ziraat Yatırım Menkul Değerler A.Ş. şeklindedir (Ziraat Katılım Bankası, 2020: 8). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.5. Ziraat Katılım Bankası'nın Finansal Verileri

Ziraat Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	32.996.891
Toplanan Fonlar TP	17.303.680
Toplanan Fonlar YP	15.693.211
Kullandırılan Fonlar	37.523.722
Toplam Aktif	46.111.646
Öz Varlık	3.314.462
Net Kar	138.382
Personel Sayısı	1.186
Şube Sayısı	98

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.4.5. Vakıf Katılım Bankası

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun 3 Mart 2015 tarih ve 29284 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 27 Şubat 2015 tarih ve 6205 sayılı izniyle 25 Haziran 2015 tarihinde kurulmuştur. Faaliyet iznini ise Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan 17 Şubat 2016 tarihinde almıştır. Vakıflardan aldıkları güçle katılım bankacılığı sektörünün büyümesini sağlamayı misyon edinen Vakıf Katılım Bankası, vakıf kültürü ile faizsiz bankacılık ilkelerini birleştiren bir katılım bankasıdır (Vakıf Katılım Bankası, 2020: 3).

Bankanın ortaklık yapısı; %99,00 Vakıflar Genel Müdürlüğü, %0,25 Bayezid Han-ı Sani (II. Bayezit) Vakfı, %0,25 Mahmud Han-ı Evvel Bin Mustafa Han (I. Mahmut) Vakfı, %0,25 Mahmud Han-ı Sani Bin Abdülhamid Han-ı Evvel (II. Mahmut) Vakfı, %0,25 Murad Paşa bin Abdusselam (Murat Paşa) Vakfı şeklindedir (Vakıf Katılım Bankası, 2020: 7). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.6. Vakıf Katılım Bankası'nın Finansal Verileri

Vakıf Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	32.449.319
Toplanan Fonlar TP	12.484.163
Toplanan Fonlar YP	19.965.156
Kullandırılan Fonlar	24.220.764
Toplam Aktif	43.744.076
Öz Varlık	4.492.974
Net Kar	283.046
Personel Sayısı	1.454
Şube Sayısı	106

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.4.6. Emlak Katılım Bankası

Tasfiye halindeki bir geleneksel banka olan Türkiye Emlak Bankası 2019 yılında bir ilk gerçekleştirilerek katılım bankası olarak tekrar faaliyete geçirildi. Bankanın ortaklık yapısı; %99,99 Hazine ve Maliye Bakanlığı, %0,01 diğer şeklindedir (Emlak Katılım Bankası, 2020: 8). Aşağıdaki tabloda bankaya ait diğer bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1.7. Emlak Katılım Bankası'nın Finansal Verileri

Emlak Katılım Bankası	
Finansal Başlıklar	30/06/2020 Tarihli Finansal Veriler (Bin TL)
Toplanan Fonlar Toplam	8.647.701
Toplanan Fonlar TP	4.308.764
Toplanan Fonlar YP	4.338.937
Kullandırılan Fonlar	8.531.059
Toplam Aktif	12.940.206
Öz Varlık	1.197.381
Net Kar	9.670
Personel Sayısı	504.000
Şube Sayısı	15

Kaynak: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)

<https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.

1.5. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankalarının Bankacılık Sektörü İçerisindeki Durumu

Bu bölümde katılım bankalarının sektör içindeki durumu aktif büyüklük, toplanan fon, kullandırılan fon ve özkaynak miktarı üzerinden tablolar yardımıyla incelenecektir.

Tablo 1.8. Katılım Bankalarının Aktif Büyüklüğünün Sektör İçerisindeki Payı

YILLAR	Katılım Bankaları (Milyon TL)	Yıllık Büyüme (%)	Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Sektördeki Payı (%)
2005	9.945	-	406.915	2.44%
2006	13.729	38.05%	498.587	2.75%
2007	19.435	41.55%	580.607	3.35%
2008	25.769	32.59%	731.640	3.52%
2009	33.628	30.50%	833.968	4.03%
2010	43.339	28.88%	1,006.672	4.31%
2011	56.076	29.39%	1,217.711	4.61%
2012	70.279	25.33%	1,370.614	5.13%
2013	96.086	36.72%	1,732.413	5.55%
2014	104.319	8.56%	1,994.329	5.23%
2015	120.253	15.27%	2,357.453	5.10%
2016	132.874	10.50%	2,730.942	4.87%
2017	160.136	20.51%	3,257.819	4.91%
2018	206.931	29.22%	3,867.426	5.35%
2019	284.272	37.38%	4,490.818	6.33%
2020 Eylül	426.285	49.95%	6,003.775	7.10%

Kaynak: TKBB, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı Eylül 2020 Genel Sunumu", (Çevrimiçi) <https://tkbb.org.tr/Documents/T%C3%BCrk%20Finans%20Sisteminde%20Kat%C4%B1m%C4%B1m%20Bankac%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20-%20Eyl%C3%BCl%202020.pdf>, 5 Aralık 2020.

Katılım bankalarının, 2005 yılından 2013 yılına kadar istikrarlı bir şekilde sektördeki paylarını artırdıkları görülmektedir. Her ne kadar 2014 yılında büyüme hızlarında bir düşüş görülse de, 2020 yılına gelindiğinde yıllık büyüme oranlarını %49.95’e ve sektördeki paylarını ise %7.10’a çıkarmayı başarmışlardır.

Tablo 1.9. Katılım Bankalarının Toplanan Fonlarının Sektör İçerisindeki Payı

YILLAR	Katılım Bankaları (Milyon TL)	Yıllık Büyüme (%)	Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Sektördeki Payı (%)
2005	8.369	-	261.948	2.44%
2006	11.237	38.05%	324.069	2.75%
2007	14.943	41.55%	371.927	3.35%
2008	19.21	32.59%	472.695	3.52%
2009	26.841	30.50%	522.415	4.03%
2010	33.828	28.88%	631.119	4.31%
2011	39.869	29.39%	707.510	4.61%
2012	48.198	25.33%	783.888	5.13%
2013	61.495	36.72%	949.319	5.55%
2014	65.405	8.56%	1,056.679	5.23%
2015	74.362	15.27%	1,250.016	5.10%
2016	81.505	10.50%	1,459.269	4.87%
2017	107.311	20,51%	1,719.149	4.91%
2018	136.613	27.31%	2,035.965	6.71%
2019	219.815	60.90%	2,566.900	8.56%
2020 Eylül	314.482	43.07%	3,444.338	9.13%

Kaynak: TKBB, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı Eylül 2020 Genel Sunumu", (Çevrimiçi) <https://tkbb.org.tr/Documents/T%C3%BCrk%20Finans%20Sisteminde%20Kat%C4%B1l%C4%B1m%20Bankac%C4%B1l%C4%B1m%C4%9F%C4%B1%20-%20Eyl%C3%BCl%202020.pdf>, 5 Aralık 2020.

Katılım bankaları 2005 yılında 8 milyar fon toplarken, 2020 yılında bu rakam yaklaşık 38 katlık bir büyüme göstererek 314 milyara yükselmiştir. Sektör içerisindeki paylarını ise, %2.44'den %9.13'e çıkarmayı başarmışlardır.

Tablo 1.10. Katılım Bankalarının Kullandırılan Fonlarının Sektör İçerisindeki Payı

YILLAR	Katılım Bankaları (Milyon TL)	Yıllık Büyüme (%)	Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Sektördeki Payı (%)
2005	7.407	-	160.005	4.63%
2006	10.492	41.65%	228.141	4.60%
2007	15.332	46.13%	293.928	5.22%
2008	19.733	28.70%	384.417	5.13%
2009	24.911	26.24%	418.684	5.95%
2010	32.084	28.79%	554.128	5.79%
2011	41.103	28.11%	708.771	5.80%
2012	50.031	21.72%	829.597	6.03%
2013	67.219	34.35%	1,077.495	6.24%
2014	69.622	3.58%	1,280.126	5.44%
2015	79.451	14.11%	1,526.847	5.20%
2016	84.88	6.84%	1,773.745	4.78%
2017	106.673	25.74%	2,145.479	4.97%
2018	133.192	24.86%	2,505.943	5.32%
2019	168.574	26.56%	2,796.496	6.03%
2020 Eylül	244.613	45.11%	3,714.171	6.59%

Kaynak: TKBB, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı Eylül 2020 Genel Sunumu", (Çevrimiçi) <https://tkbb.org.tr/Documents/T%C3%BCrk%20Finans%20Sisteminde%20Kat%C4%B1%C4%B1m%20Bankac%C4%B1%C4%B1C4%9F%C4%B1%20-%20Eyl%C3%BCl%202020.pdf>, 5 Aralık 2020.

Katılım bankaları tarafından kullandırılan fonların sektör içerisindeki payı 2005 yılında %4.63'ken, 2012 yılına gelindiğinde %6.03'e ulaşmıştır. 2014 yılı ile düşüşe geçerek tekrar %5'in altına düşmüş olsa da, katılım bankaları 2020 yılında paylarını %6.59'a çıkarmayı başarmıştır. Ayrıca 2020 yılında, yıllık büyüme oranının 2005'den bu yana ikinci en yüksek büyüme oranı olduğu görülmektedir.

Tablo 1.11. Katılım Bankalarının Özkaynaklarının Sektör İçerisindeki Payı

YILLAR	Katılım Bankaları (Milyon TL)	Yıllık Büyüme (%)	Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Sektördeki Payı (%)
2005	951	-	54.687	1.74%
2006	1.560	64.04%	59.537	2.62%
2007	2.364	51.54%	75.850	3.12%
2008	3.729	57.74%	86.424	4.31%
2009	4.420	18.52%	110.887	3.99%
2010	5.457	23.47%	134.542	4.06%
2011	6.194	13.49%	144.646	4.28%
2012	7.377	19.11%	181.940	4.06%
2013	8.833	19.99%	193.724	4.57%
2014	9.673	9.27%	232.007	4.16%
2015	10.645	10.00%	262.259	4.00%
2016	11.496	8.00%	300.285	3.82%
2017	13.645	18.71%	358.676	3.79%
2018	16.769	22.89%	422.027	3.97%
2019	21.767	29.80%	492.175	4.42%
2020 Eylül	26.340	21.01%	569.188	4.63%

Kaynak: TKBB, "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı Eylül 2020 Genel Sunumu", (Çevrimiçi) <https://tkbb.org.tr/Documents/T%C3%BCrk%20Finans%20Sisteminde%20Kat%C4%B1l%C4%B1m%20Bankac%C4%B1l%C4%B1m%C4%9F%C4%B1%20-%20Eyl%C3%BCl%202020.pdf>, 5 Aralık 2020.

2005 yılında 951 milyon TL olan katılım bankalarının özkaynak toplamı, 2020 yılında 26 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu artış ile birlikte sektör içerisindeki paylarını ise %1.74 seviyesinden %4.63'e çıkarmayı başarmışlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

FINANSAL OLMAYAN RAPORLAMANIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GÜNÜMÜZDE FINANSAL OLMAYAN RAPORLAMA

Çalışmanın bu bölümünde önce kurumsal raporlama kavramı incelenmiştir. Daha sonra kurumsal raporlamanın gelişimi, tarihsel süreçte ihtiyaca yönelik ortaya çıkan raporlama türleri üzerinden anlatılmıştır. Son olarak ise, kurumsal raporlamanın günümüzdeki son evrimi olan entegre raporlamadan kısaca bahsedilmiştir.

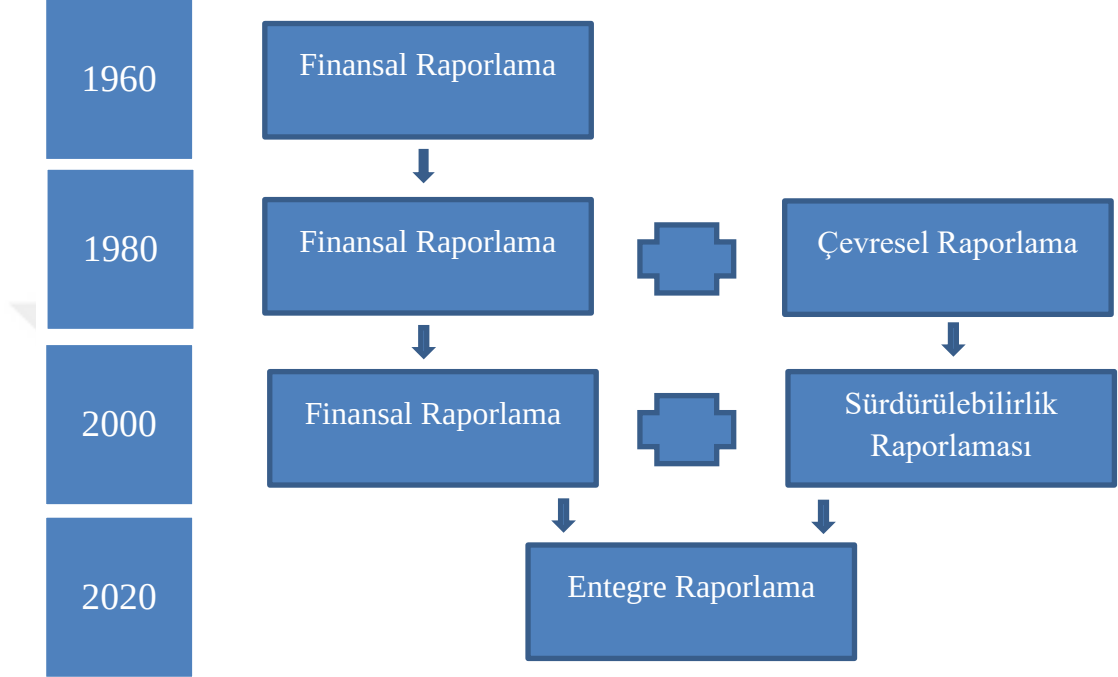
2.1. Kurumsal Raporlama Kavramı ve Gelişimi

Kurumlar, bulundukları ekonomik sisteme ihtiyaca uygun olarak ürün ve hizmet sağladıkları ve aynı zamanda piyasada yeni istihdam olanakları yarattıkları için ekonomik sistemin en temel oyuncularındır. Ancak bunu yaparken birçok kaynağa ihtiyaç duymaktadırlar. Örneğin, insanları işe alarak onların bilgisinden ve yeteneklerinden faydalanırlar veya yatırımcılardan sermaye temin ederek işleri için gerekli yatırımları yaparlar. Dahası, piyasada işlem yapabilmek için düzenleyici ve denetleyici kuruluşlardan lisans belgesi de almalıdır. Kurumlar tüm bu işlemleri yaparken karşı taraftan belirli bilgilerin temin edilmesine yönelik talep alırlar. Bu noktada, kurumların dışarıdan gelen bilgi taleplerine yönelik yaptığı raporlamalar kurumsal raporlama olarak adlandırılmaktadır (Eccles ve Serafeim, 2014: 2).

Kurumsal raporlama, kuruma ait finansal ve/veya finansal olmayan bilgilerin periyodik olarak açıklanmasını kapsamaktadır. Açıklanan bu bilgiler rapor kullanıcılarının kurum ile ilgili kararlarını etkilemektedir. Yatırımcılar kuruma yatırım yapma kararını ya da menfaat sahipleri kurum ile olan çalışmalarına dair kararlarını kurum tarafından yayımlanan raporlar üzerinden vermektedir (Sipahi ve Arsoy, 2010: 53).

Kurumsal raporlamanın gelişimi ise Şekil 2.1’de görüldüğü üzere finansal raporlama ile başlamıştır. Daha sonra finansal raporların yanında sürdürülebilirlik raporlarının ilk hali olan çevresel raporlar da yer almıştır. 2000’li yıllarda çevresel raporlar yerini sürdürülebilirlik raporlarına bırakmıştır. 2020 yılına gelindiğinde ise, hem finansal

raporların hem de sürdürülebilirlik raporlarının içeriğini kapsayan entegre raporlama ön plana çıkmıştır. Kurumsal raporlamanın gelişimi, rapor türleri ayrı ayrı incelenirken ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

Şekil 2. 1. Kurumsal Raporlamanın Gelişimi

Kaynak: IIRC, “Towards Integrated Reporting - Communicating Value in the 21st Century”, Eylül, 2011, (Çevrimiçi) https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf, 27 Aralık 2020.

2.2. Finansal Raporlama

Finansal raporlar, başta yöneticiler ve ortaklar olmak üzere, şirketin tüm paydaşlarına belirli bir döneme ilişkin şirketin faaliyetlerinin finansal sonuçlarını aktarmaya yarayan raporlardır. Finansal raporlar içerdikleri finansal tablolar ile bilgi kullanıcılarına şirketin o döneme ilişkin varlık, borç ve özkaynaklarının durumu hakkında bilgi verir. Böylece paydaşların, şirketin mevcut durumu ve geleceği hakkında analiz yapmalarına ve karar vermelerine olanak sağlanır (Kamu Gözetimi Kurumu, 2017: 1).

Kurumsal raporlamanın ilk örneklerini finansal raporlar oluşturmaktadır. Tarım faaliyetlerinin gerçekleştirildiği yıllarda tutulan muhasebe kayıtları finansal

raporlamanın temelini oluşturmaktadır. Ancak muhasebe kayıtlarının zorunlu olarak tutulması ve açıklanmasının yasalaşması 1930'lu yılların başında ABD'de yaşanan Büyük Buhran sonrası olmuştur. Büyük Buhran, piyasadaki yatırımcıların şirketlere olan güvenlerini yitirmelerine sebep olmuştur. Bu durumdan dolayı, ABD'de Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (United States Generally Accepted Accounting Principles - US GAAP) oluşturulmuş ve Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu kurularak payları borsada işlem gören şirketlerin finansal bilgilerinin yayımlanması zorunlu tutulmuştur. Şirketlerin finansal bilgilerini zorunlu olarak yayımlamasıyla oluşan daha güvenilir karar verme ortamının yatırımcıların açısından pozitif bir etkiye bulunduğu görülen diğer ülkelerde benzer düzenlemelere ve yapılanmalara gitmiştir (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 21).

2.2.1. Finansal Raporlamada Standartlaşma

Yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte yatırımcılar farklı ülkelerdeki şirketlere de yatırım yapabilme olanağını elde etmişlerdir. Ancak farklı ülkelerde farklı kural ve düzenlemelerin uygulanması yatırımcıların hangi ülkede hangi şirketin yatırım yapmak için daha elverişli olduğunu anlamalarını zorlaştırmıştır. Dolayısıyla, tüm ülkelerdeki şirketlerin finansal bilgilerinin karşılaştırılabilir olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Farklı ülkelerdeki farklı şirketlerin finansal bilgilerinin karşılaştırılabilir olması için ise aynı muhasebe standartlarına uygun hazırlanması ve sunulması zorunluluğu oluşmuştur (Aysan, 2007: 52).

Muhasebe standartlarının oluşturulmasının gerekliliğinin ortaya çıkmasıyla dünya çapında bu standartları belirleyecek ve etkin bir şekilde uygulanması için gerekli aksiyonları alacak bir kurum olma amacıyla 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee - IASC) kurulmuştur. Bu kurum 1973 yılından 2001 yılına kadar Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS - International Accounting Standards - IAS) yayımlayarak uluslararası yatırım ve ticari faaliyetlerin kolaylaşmasına büyük katkıda bulunmuştur (Erol ve Aslan, 2017: 55).

2001 yılına gelindiğinde ise Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi yeniden yapılandırılarak Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK – International Accounting Standards Board – IASB)’na dönüştürülmüştür. Kurumun en temel amacı, kullanıcılara şeffaf ve karşılaştırılabilir finansal bilgilerin sunulmasına imkan tanıyan kaliteli ve küresel nitelikte muhasebe standartlarının geliştirilmesidir. Bu kurul tarafından yayımlanan standartlar ise Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS - International Financial Reporting Standards - IFRS) olarak adlandırılmakta ve bugün dünyanın birçok ülkesinde ortak raporlama dili olarak kullanılmaktadır (Pacter, 2017: 9).

Dünyada bu gelişmeler yaşanırken Türkiye’de 1994 yılında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurularak uluslararası standartlar ile uyumlu ulusal standartların oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır. Kurulun yayımlamış olduğu standartlar uluslararası standartlara uyum için önemli bir adım olsa da, kurumun yaptırım gücünden yoksun oluşu dolayısıyla uygulama bakımından istenen başarı sağlanamamıştır. Bu dönemde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ile Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından hazırlanan standartların yasal bir zorunluluk oluşturması sebebiyle bu kurumlara tabi olan şirketler belirlenen standartları uygulamak zorunda kalmışlardır. İşletmelerin, tabi oldukları kurumların hazırladıkları standartlara uyarak farklı finansal rapor hazırlamalarıyla birlikte standartlar konusunda çok başlılık durumu ortaya çıkmıştır (Alkan ve Doğan, 2012: 88-89).

Uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal standartları oluşturmaya ve aktif olarak kullanılmasını sağlayabilecek yaptırım gücüne sahip tek yetkili kuruma olan ihtiyaç neticesinde 1999 yılında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuş ve 2002 yılında faaliyete geçmiştir (Parlakkaya, 2004: 132). TMSK, 2005 yılından itibaren UMS ve UFRS’leri olduğu gibi kabul ederek Türkçeye çevirmiş ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) olarak Resmi Gazete’de yayımlamıştır. TMSK tarafından hazırlanıp Tebliğ olarak Resmi Gazete’de yayımlanan bu standartlar Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından hazırlanan standartlar ile tam uyumlu olmuştur (Karabayır ve Ertugay, 2010: 196-197).

2011 yılına gelindiğinde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu kaldırılarak, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) kurulmuştur. TMSK'nın görev ve yetkilerinin devrine ek olarak bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapma yetki ve sorumluluğu da bu kuruma verilmiştir. Böylece standartların oluşturulması ve yayımlanmasına ek olarak finansal raporların bağımsız denetim tarafını da düzenleme konusunda önemli bir gelişme yaşanmıştır (Yereli, 2014: 29).

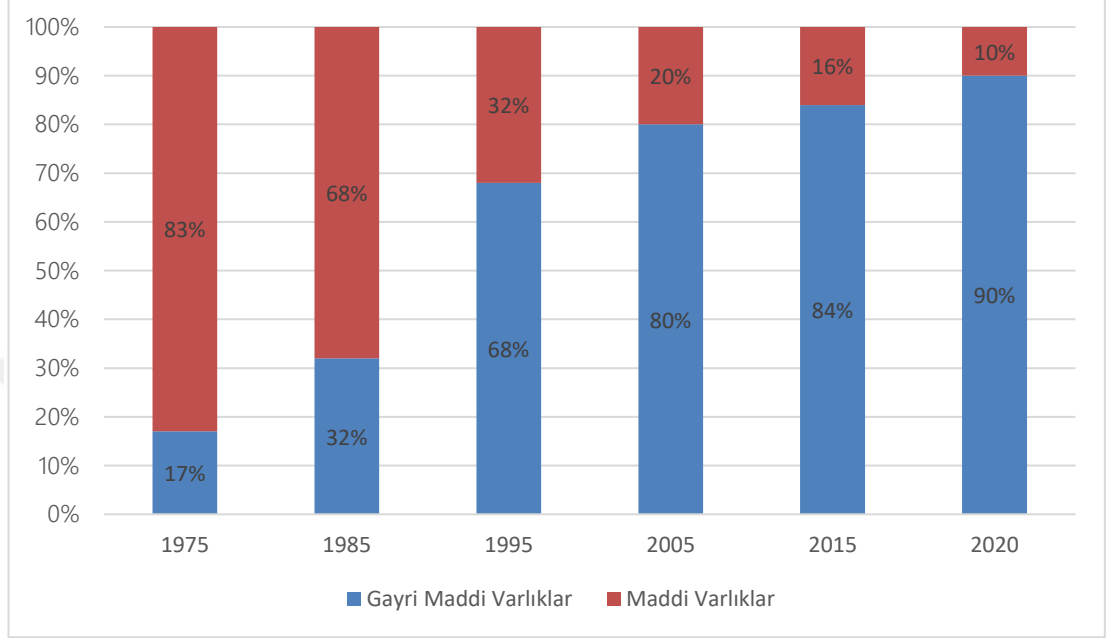
Tüm bu gelişmeler sonrası, KGK kararı ile 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren belirli kurumlarca TMS/TFRS'lerin uygulanması zorunlu hale getirilmiştir (PwC, 2015: 220). Böylece bugün çok sayıda ülke tarafından kullanılan UMS ve UFRS'ler ülkemizde de ciddi anlamda kullanılmaya başlanmıştır.

2.2.2. Finansal Raporlamaya Yönelik Eleştiriler

Finansal raporlamada ortak bir raporlama dilinin kullanılması ile finansal raporların güvenilirliği ve karşılaştırılabilirliği artırılsa da günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler, küreselleşme ve iklim değişikliği gibi yeni risklerin ortaya çıkması ile birlikte, finansal verilerin tek başına yetersiz kalması durumu ortaya çıkmıştır. Şirketlerin performansını geriye dönük olarak değerlendiren ve günümüz şartlarında karar verme sürecine yeterince işlevsel bilgi sağlayamayan finansal raporlama modeli 1930'lu yıllarda endüstriyel ekonomi için geliştirildiğinden dolayı günümüzdeki yatırımcıların, analistlerin ve paydaşların ihtiyaçlarına yeterince cevap verememiştir (Krzus, 2011: 274).

Günümüzde, makine ve emeğe dayalı endüstriyel ekonominin yerini bilgiye dayalı ekonominin almasıyla şirketlerin varlık yapısı da değişime uğramıştır. Şirketlerin varlık yapıları makine ve fiziksel teçhizatlardan, çoğu zaman finansal tablolarda gösterilmeyen gayri maddi varlıklara doğru kaymıştır (Aras ve Sarioğlu, 2015: 21). Ocean Tomo'nun 2020 yılında yaptığı araştırmaya göre S&P 500 endeksine dahil olan şirketlerin pazar değerinin yaklaşık yüzde 90'ını patent, marka ve telif hakkı gibi maddi olmayan varlıklar oluşturmaktadır (bkz.: Şekil 2.2). Dolayısıyla, şirketlerin maddi varlıklarına dair ayrıntılı bilgi veren finansal raporların,

maddi olmayan varlıklar konusunda aynı performansı gösterememesi şirketlerin gerçek değerini yansıtmada noktasında yetersiz kalmasına neden olmuştur.

Şekil 2. 2. S&P 500 Şirketlerinin Pazar Değeri Bileşenleri

Kaynak: Ocean Tomo, “Intangible Asset Market Value Study”, Temmuz, 2020, (Çevrimiçi) <https://www.oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/>, 18 Aralık 2020.

Günümüz dünyasının sahip olduğu küreselleşme koşullarında finansal raporların şirketlerin uzun dönemde ellerine geçirebilecekleri fırsatları ya da karşı karşıya kalabilecekleri tehditleri göz ardı ederek yalnızca finansal performansın geçmiş dönemlerle karşılaştırılmasına odaklanması da eleştirilere neden olmuştur. Dünya genelinde nüfusun hızla artmasına karşılık tükenen kaynaklar, teknolojinin hızla gelişmesi, iklim değişikliği, doğal felaketlerin artması gibi gelişmeler ise şirketlerin yalnızca ekonomik nitelikteki fırsat ve risklere odaklanmaması gerektiğini de göstermiştir (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 22-23). Nitekim, Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum - WEF) tarafından yayımlanan Küresel Riskler Raporu’na göre 2020 yılı için gerçekleşme olasılığı bakımından öne çıkan ilk 5 riskin tamamı çevre ve iklim değişikliği ile alakalıdır (bkz.: Tablo 2.1). Dolayısıyla, şirketlerin finansal nitelikte olmayan risklere karşı da ne tür önlemler aldığı önem kazanmış ve başta yatırımcılar ve paydaşlar olmak üzere pek çok taraftan bu konulara dair de bilgilendirme yapılması için talep oluşmuştur.

Tablo 2. 1. Gerçekleşmesi Beklenen Risklerin Yıllara Göre Dağılımı

OLASILIK SIRASI	2007	2010	2015	2020
1.	Altyapı Sorunları	Varlık Fiyatlarında Aşırı Düşüş	Ülkelerarası Çatışma	Aşırı Hava Olayları
2.	Kronik Hastalıklar	Çin Ekonomisinde Yavaşlama	Aşırı Hava Olayları	İklim Değişikliği ile Mücadelede Başarısızlık
3.	Petrol Fiyat Şokları	Kronik Hastalıklar	Ulus Devletin Çöküşü	Doğal Afetler
4.	Çin Ekonomisinde Yavaşlama	Mali Krizler	Devletlerin Çöküşü	Biyolojik Çeşitliliğin Kaybı
5.	Varlık Fiyatlarında Aşırı Yükselme	Küresel Yönetim Açıkları	İşsizlik	İnsan Kaynaklı Çevresel Afetler

Kaynak: World Economic Forum, “The Global Risks Report 2020”, (Çevrimiçi)

http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf, 19 Aralık 2020.

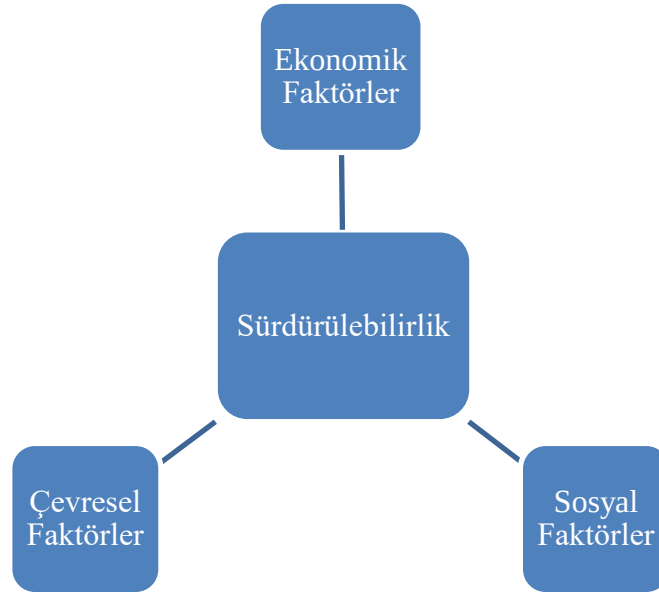
2.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması

Ekonomik risklere ek olarak artan çevresel ve sosyal riskler sonucu şirketlerin yalnızca mal ve hizmet sağlayarak finansal başarı elde etmesinin yeterli bulunmadığı bir döneme girilmesiyle finansal raporlama da tek başına yetersiz kalmıştır. İklim değişikliği, su kıtlığı ve insan kaynaklı doğal afetlerin gitgide daha çok yaşanması şirketlerin faaliyetleri sonucu yarattıkları çevresel ve sosyal etkinin farkında olmalarına ve sürdürülebilir bir kalkınma için katkılarının pozitif veya negatif olmak üzere hangi yönde olduğunu açıklamalarını gerektirmiştir. Yaşanan bu dönüşüm ile birlikte şirketlerin raporlama kapsamı da değişmiş ve sürdürülebilirlik raporu ortaya çıkmıştır (Global Reporting Initiative, 2016: 3).

2.3.1. Sürdürülebilirlik Raporlamasının Üç Boyutu

Sürdürülebilirlik raporu ilk zamanlarda şirketlerin yalnızca çevreye olan etkilerini kapsayan bir raporlama türü olarak ortaya çıkmıştır. İlk kez 1994 yılında John Elkington tarafından ortaya konulan “Triple Bottom Line” kavramı ile şirketlerin

finansal performanslarına ek olarak çevresel ve sosyal performanslarını da sunmaları yaklaşımı kabul edilmiş ve sürdürülebilirlik raporlaması günümüzdeki kapsamına ulaşmıştır (Arslan ve Kısacık, 2017: 25). Bu yaklaşıma göre, eğer bir şirket finansal kurum olmasına ek olarak aslında sosyal ve çevresel bir kurum olma niteliğini de sağlıyorsa, o zaman bu şirket finansal aktivitelerini raporladığı şekilde sosyal ve çevresel boyuttaki aktivitelerini de raporlamalıdır. Raporlama yaparken bu üç boyuttan biri ya da ikisine daha fazla önem vermek yanlış olacaktır çünkü bahsedilen üç boyutta şirket için eşit derecede öneme sahiptir ve bu yüzden raporlarda eşit oranda bahsedilmelidir (Gray ve Milne, 2004: 74).

Şekil 2. 3. Sürdürülebilirlik Faktörleri

Ekonomik sürdürülebilirlik, şirketlerin likidite sıkıntısı yaşamaması için her zaman yeterli nakit akışına sahip olması ve bunu yaparken yatırımcılarına da ortalamanın üzerinde bir kazanç sağlamasıdır. Böylesi bir etkinliğin sağlanabilmesi için şirketler; borç ve varlık gibi finansal sermayelerini, makineler ve stoklar gibi maddi sermayelerini ve son olarak marka ve uzmanlık gibi gayri maddi sermayelerini çok iyi yönetmelidirler (Dyllick ve Hockerts, 2002: 133).

Doğal kaynakların azalması, iklim değişikliği, kuraklık ve çevresel kirliliğin artması gibi ekolojik dengenin bozulmasına neden olan olayların ciddi seviyelere

ulaşması durumunda çoğu şirket temel faaliyetlerini dahi gerçekleştiremeyecek duruma düşme riski ile karşı karşıya kalacaktır. Bu kapsamda, şirketlerin bulundukları faaliyetlerde çevreye yaptığı olumsuz etkiyi minimum seviyeye indirmesi ve doğal kaynakları kendini yenileyebilme kapasitesinden daha hızlı tüketmeyerek gelecek nesilleri de düşünmesi gerekmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik, şirketlerin yukarıda bahsedilen çevresel konulara dikkat ederek doğanın kendi içerisinde barındırdığı dengeyi bozmayacak kararlar almalarını ifade etmektedir (Aras ve Sarioğlu, 2015: 25).

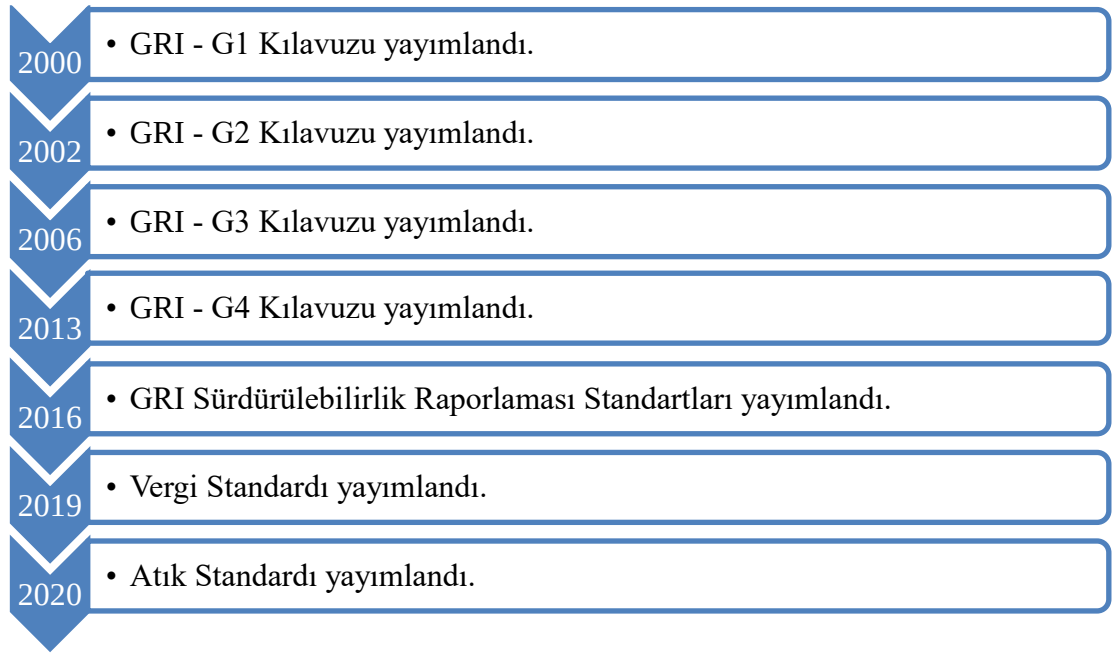
Son olarak sosyal sürdürülebilirlik ise, beşeri ve toplumsal sermaye olmak üzere iki alt başlıkta incelenmektedir. Beşeri sermaye, çalışanların yetenekleri, motivasyonları ve işletmeye olan bağlılıkları ile ilgilidir. Toplumsal sermaye ise iyi bir eğitim sistemi, altyapı, girişimciliğin desteklenmesi gibi içinde bulunulan toplumun daha kaliteli bir yaşam için ihtiyaç duyduğu kamusal hizmetlere destek verilmesine odaklanmaktadır. Sosyal sürdürülebilirliğe sahip şirketler, hem çalışanlarının beşeri sermayesini artıran hem de toplum içinde çeşitli sosyal konularda aktif bir rol oynayarak toplumsal sermayenin geliştirilmesine katkıda bulunan işletmelerdir (Dyllick ve Hockerts, 2002: 134).

2.3.2. Sürdürülebilirlik Raporlamasında Standartlaşma

1980’li yıllarda şirketlerin finansal raporlamalarına ek olarak gönüllü bir biçimde çevresel konulara odaklanan raporlamalar da yapmasıyla başlayan süreç, günümüzde artık daha ciddi ve büyük ölçüde standartlaşması sağlanmış sürdürülebilirlik raporlarına evrilmiştir (Yılmaz, Atik ve Okyay, 2017: 102). Sürdürülebilirlik raporlarının standartlaşması için çeşitli kurumlardan raporlama standartları geliştirilmiş olsa da, 1997 yılında kurulan Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative - GRI) kurumu tarafından yayımlanan Sürdürülebilir Raporlama İlkeleri dünyada ve ülkemizde en çok kabul gören ve kullanılan ilkeler haline gelmiştir (Aras ve Sarioğlu, 2015: 32). Nitekim 2017 yılında KPMG tarafından yapılan bir araştırmaya göre, araştırmaya konu olan 49 ülkede satış gelirleri bakımından ilk 100 içerisinde yer alan şirketlerin %63’ü, 2016 yılında Fortune 500 listesinde yer alan satış gelirleri bakımından dünyanın en büyük 250 şirketinin ise

%75'i Küresel Raporlama Girişimi tarafından hazırlanan standartları kullanmaktadır (KPMG, 2017: 28).

Küresel Raporlama Girişimi, şirketlerin ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerinin ortak bir raporlama dili kullanılarak hazırlanması ve sunulması için standartlar yayımlamaktadır. Yayımladığı standartlar ile raporların küresel karşılaştırılabilirliğini sağlamaya ek olarak, içerisinde yer alan bilgilerin kalitesini de artırmayı amaçlamaktadır. Bu standartların kullanılması ile şirketler, sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde faaliyetlerinin pozitif ve negatif etkilerini en uygun şekilde sunma imkanına kavuşmaktadır (Global Reporting Initiative, 2016: 3). Küresel Raporlama Girişimi'nin kurulduğu günden bu yana yayımladığı standartlar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Şekil 2. 4. GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartlarının Gelişimi

Kaynak: Global Reporting Initiative, “Our History” (Çevrimiçi) <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/>, 21 Aralık 2020.

2.3.3. Sürdürülebilirlik Raporlamasına Yönelik Eleştiriler

Sürdürülebilir raporlama, finansal raporlamanın işletmelerin faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini gösterme noktasında yetersiz kalması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Ancak sürdürülebilirlik raporlamasının bu boşluğu doldurması raporların tam anlamıyla güvenilir olmaması, zamanlaması ve finansal, sosyal ve çevresel boyutun birbirini nasıl etkilediğini tam olarak açıklayamaması nedenlerine bağlı olarak eksik kalmıştır. Sürdürülebilirlik raporlarına dair kesin bir değerlendirme ölçütünün ve finansal raporlama alanındaki gibi yeterli raporlama standartlarının olmayışı bu raporlarda sunulan bilgilere olan güveni sınırlı tutmaktadır. Dahası sürdürülebilirlik raporlarının işletmeler tarafından yayımlanma tarihinin finansal raporlara göre daha geç olması içerisindeki bilgilerin değerini kaybetmesine neden olmaktadır. Son olmasına rağmen önceki iki nedenden daha önemli olanı ise, sürdürülebilirlik raporlarının içerisinde yer alan bilgilerin işletmenin iş modeli ve stratejisi ile net bir şekilde bağlantı kurularak aktarılamamasıdır. Bu durum ise başta yatırımcılar olmak üzere tüm rapor kullanıcılarının, işletmelerin faaliyetlerinin çevresel ve sosyal boyutlarının finansal performansla olan ilişkisini ve işletmenin sürdürülebilirlik performansının işletmenin değer yaratma sürecine nasıl etkide bulunduğunu anlamalarını zorlaştırmaktadır (Eccles ve Serafeim, 2014: 5).

ACCA tarafından finansal olmayan bilgiler konusunda yatırımcıların görüş ve izlenimlerini toplamak amacıyla 2013 yılında 18 ülkede yapılan ankete göre, yatırımcıların yüzde 89'u finansal olmayan bilgiler için kullandıkları en önemli kaynağın sürdürülebilirlik raporları olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın diğer önemli bulguları ise aşağıdaki gibidir (ACCA, 2013):

- Raporların yatırımcıların açısından kullanışlı olması için karşılaştırılabilir nitelikte olması gereklidir. Ancak katılımcıların yüzde 92'si, raporların yeterince karşılaştırılabilir olmadığını vurgulamıştır.
- Katılımcıların yüzde 78'i raporların yatırımcılar için önemli olan noktaları öne çıkarmaları bakımından yetersiz kaldığını ifade etmiştir.
- Katılımcıların yüzde 73'ü raporların finansal olmayan bilgilerinin şirketlerin strateji ve riski ile bağlantılı olmadığını ifade etmiştir.

- Katılımcıların yüzde 92'si ise raporlarda finansal ve finansal olmayan bilgilerin daha çok entegre olmasının gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, sürdürülebilirlik raporlarına dair en büyük eleştiri, raporlarda yer alan finansal ve finansal olmayan bilgilerin birbirleri ile bağlantılarının kopuk ve önemli olan bilgileri açığa çıkaramayacak kadar detaylı olmasıdır. Şirketlerin sürdürülebilirlik performansı ile finansal performansı arasında net bir ilişki kurulamaması, sürdürülebilirliğin şirketin değer yaratma sürecine nasıl bir etkisi olduğunun anlaşılmasını güçleştirmektedir. Bu bilgi kopukluğu ise, yatırımcıların resmin tamamını görmesini engelleyerek şirketin mevcut ve gelecek performansını doğru bir şekilde değerlendirememesine neden olmaktadır.

2.4. Entegre Raporlama

Kurumsal raporlama türlerinin son evrimi olan entegre raporlama, başta şirketler olmak üzere diğer tüm paydaşlara şirketlerin faaliyetlerini bütüncül bir bakış açısıyla görme imkanı vermektedir. Şirketlerin ekonomik, çevresel ve sosyal performansını birbirlerinden bağımsız bir şekilde ele alan önceki raporlama türlerinin aksine, entegre raporlama bu bilgilerin birbirleri ile bağlantılı olarak sunulmasını sağlayan bir raporlama türüdür. Entegre raporlama şirketin stratejisinin, kurumsal yönetiminin ve performansının değer yaratma sürecine olan etkilerine dair bilgi vererek, tüm paydaşların şirket hakkında daha doğru analizlerde bulunmalarına imkan tanımaktadır (Black Sun Plc, 2012: 2). Entegre raporlamaya dair detaylı inceleme çalışmanın üçüncü bölümünde yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENTEGRE RAPORLAMANIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Çalışmanın bu bölümünde önce entegre rapor ve entegre düşünce kavramları açıklanmıştır. Daha sonra entegre raporlamanın dünyada ve ülkemizdeki gelişimi anlatıldıktan sonra şirketler ve diğer tüm paydaşlar için entegre raporlama yapmanın faydalarına değinilmiştir. Son olarak ise, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından yayımlanmış olan Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi incelenmiştir.

3.1. Entegre Rapor ve Entegre Düşünce Kavramları

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council - IIRC)' ne göre entegre rapor, *“Bir kuruluşun stratejisinin, kurumsal yönetiminin, performansının ve beklentilerinin kuruluşun dış çevresi bağlamında kısa, orta ve uzun vadede değerin yaratılmasına, korunmasına ve aşınmasına nasıl sebep olduğunun kısa ve öz bir şekilde bildirilmesidir”* (IIRC, 2021a: 10). Entegre rapor, günümüzdeki farklı rapor tiplerinin önemli kısımlarını içeren ve bu kısımların kendi aralarında sahip olduğu ilişki ile işletmenin değer yaratma sürecine olan etkilerini gösteren bir rapor türüdür.

Dolayısıyla entegre raporlama yalnızca finansal raporlar ile sürdürülebilirlik raporlarının birleştirilmesini ifade etmemektedir. Aynı zamanda, bu iki raporun içeriğindeki bilgilerin işletmenin faaliyette bulunma amacı ve değer yaratma süreci ile olan ilişkisini de kapsamaktadır.

Entegre raporun tam olarak kullanışlı olabilmesi için, adeta tamamlayıcı bir parçası olan entegre düşüncenin uygulanması gereklidir (IIRC, 2016: 33). Entegre düşünce, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır: *“Bir kuruluşun çeşitli işletme ve fonksiyonel birimleri arasındaki ilişkileri ve kullandığı ya da etkilediği sermaye öğelerini aktif şekilde hesaba katmasıdır”* (IIRC, 2021a: 53). Bu bağlamda, entegre düşünce ile üretilen bir entegre rapor yalnızca bir rapor çıktısı olmaktan çok şirketin karar verme yeteneğinin, güvenilirliğinin ve iletişiminin gelişmesindeki en önemli araçlardan biri haline gelmektedir.

Entegre düşünce sistemi, işletmenin değer yaratma sürecini etkileyen aşağıdaki faktörleri hesaba katar (IIRC, 2021a: 3):

- İşletmenin kullandığı ya da etkilediği sermaye öğeleri arasındaki önemli bağımlılıklar,
- Paydaşların ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilme kapasitesi,
- İşletmenin faaliyette bulunurken karşılaştığı risk ve fırsatlara göre iş modelini ve stratejisini değiştirip değiştirmedini,
- İşletmenin sahip olduğu sermaye öğeleri açısından faaliyetlerini, finansal ve finansal olmayan performansı ve sonuçlarını.

3.2. Dünyada Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi

Entegre raporlama günümüzde çok yeni bir raporlama biçimi olarak görülse de ortaya çıkışı 1994'lü yılları bulmaktadır. Nelson Mandela'nın Güney Afrika şirketlerinin şeffaflık ve bilgi paylaşımı noktasında gelişme göstermelerini istemesi nedeniyle eski bir hakim olan Mervyn King'i kurumsal yönetim alanında çalışmalarda bulunacak King Komitesi'ni kurması için görevlendirmiştir (Dumay v.d., 2016: 167).

Komitenin 1994 yılında ilkinin yayımladığı King Raporu'nda işletmelerin finansal bilgilerine ek olarak finansal olmayan bilgilerini de açıklamaları teşvik edilirken, 2002 yılında yayımladıkları ikinci King Raporu'nda şirketlerin raporlarında faaliyetlerinin finansal sonuçlarına ek olarak sosyal ve çevresel sonuçlarına da yer vermeleri talep edilmiştir (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 41).

2008 yılına gelindiğinde ise, King III raporu yayımlanmıştır. Bu raporda strateji, risk, performans ve sürdürülebilirlik kavramlarının artık birbirinden ayrılmaz bir hale geldiğini vurgulayarak entegre raporlama kavramı rapor boyunca kullanılmış ve entegre raporlamaya dair ilkeler belirlenerek açıklanmıştır. King III Raporu'na göre entegre rapor, şirketin performansının finansal ve sürdürülebilirlik açısından bütünsel ve entegre sunumudur. Bir entegre raporda şirketlerin faaliyetlerinin içinde bulundukları topluma sosyal ve çevresel açıdan pozitif ve/veya negatif olmak üzere hangi yönde etki ettiği bilgisinin yer alması gerektiği ifade edilmiştir. Dahası şirket yönetiminin gelecek yıl için, pozitif olan etkileri daha çok artırma ve negatif olan

etkileri ise daha da düşürme planlarından da bahsetmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Böylelikle, şirketlerin entegre raporlama yaparak paydaşlarının güvenini kazanacağı ve faaliyetlerinin meşruluğunu artıracığı savunulmaktadır (IoDSA, 2009).

Johannesburg Borsası King II Raporu'nun yayımlanmasından sonra borsaya kote olan şirketlerden yıllık raporlarında King II içerisinde yer alan ilkelere nasıl uyum sağladıklarına dair açıklamada bulunmalarını şart koşturmuştur. Ancak, King III Raporu'nun yayımlanması sonrasında 2010 yılında Johannesburg Borsası, borsaya kote olan şirketlerin King III içerisinde yer alan entegre raporlama ilkelerini uygulayarak entegre rapor yayımlamalarını, yayımlamayanların ise nedenini açıklamalarını zorunlu kılmıştır (WBCSD Future Leaders Program, 2014: 6). Böylece Güney Afrika, entegre raporlamayı borsaya kote şirketler için zorunlu kılan ilk ülke olmuştur.

Güney Afrika'da bu gelişmeler yaşanırken, 2010 yılında uluslararası anlamda entegre raporlama için önemli bir gelişme yaşanmış ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi kurulmuştur. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi; düzenleyici kurumlar, şirketler, muhasebe profesyonelleri ve çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından kurulmuş uluslararası bir kurumdur. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi uzun vadeli misyonunu "Kamu sektöründe ve özel sektörde kurumsal raporlama normu olarak kullanılan yaygın kurumsal uygulamalarda entegre düşünce yapısının uygulandığı bir dünya" şeklinde açıklamıştır (IIRC, 2021a: 5).

Entegre raporlama hazırlayacak şirketlere yol gösterici uluslararası anlamda kabul görmüş bir çerçeve yayımlamayı amaç edinmiş olan Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, 2011 yılında bu amaç doğrultusunda "Towards Integrated Reporting -Communicating Value in the 21st Century" isimli bir tartışma makalesi yayımlamıştır. Bu dokümanda entegre raporlamaya geçmenin mantıklı gerekçeleri ve Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nin geliştirilmesi için başlangıç önerileri ortaya konulmuştur. Ayrıca, bahsedilen konular ile ilgili "danışma soruları" oluşturulmuş ve başta yatırımcılar, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar olmak üzere tüm paydaşlardan geri bildirimler alınmaya çalışılmıştır (IIRC, 2011: 1).

Tartışma dokümanına geri bildirim de bulunan paydaşların da Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi oluşturulması fikrine güçlü bir şekilde destek verdiğinin anlaşılması ile birlikte, paydaşları çerçevenin geliştirilme sürecindeki durumu hakkında bilgilendirmek amacıyla 2012 yılında taslak bir çerçeve yayımlanmıştır (IIRC, 2012: 1). Ardından 2013 yılının Aralık ayında ise çerçeve son haline getirilerek “Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi” ismi ile yayımlanmıştır. Entegre rapor hazırlayan şirketler raporlamalarında bu çerçeveyi esas almaya başlamışlardır. Uluslararası anlamda geçerliliği olan bir raporlama çerçevesi sayesinde entegre raporlamanın küresel anlamda kabul görmesi de hızlanmıştır.

2016 yılına gelindiğinde ise, yaşanan teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, toplumsal ve jeopolitik gerginlikler, iklim değişikliği, nüfus artışı gibi önemli değişmelerin günümüz iş dünyasına yönelik etkilerini dikkate alan King IV Raporu yayımlanmıştır. King III Raporu’nda kendi ilkelerini belirleyen komite, 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nin yayımlanması sonrasında King IV raporunda bu çerçevenin entegre raporlamanın nasıl yapılacağını iyi bir şekilde açıkladığını onaylamış ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından yayımlanacak olan rehberlerin takip edilerek uygulanması gerektiğini belirtmiştir. King IV Raporu’nun içerdiği ilkeler 1 Nisan 2017 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir (IoDSA, 2016).

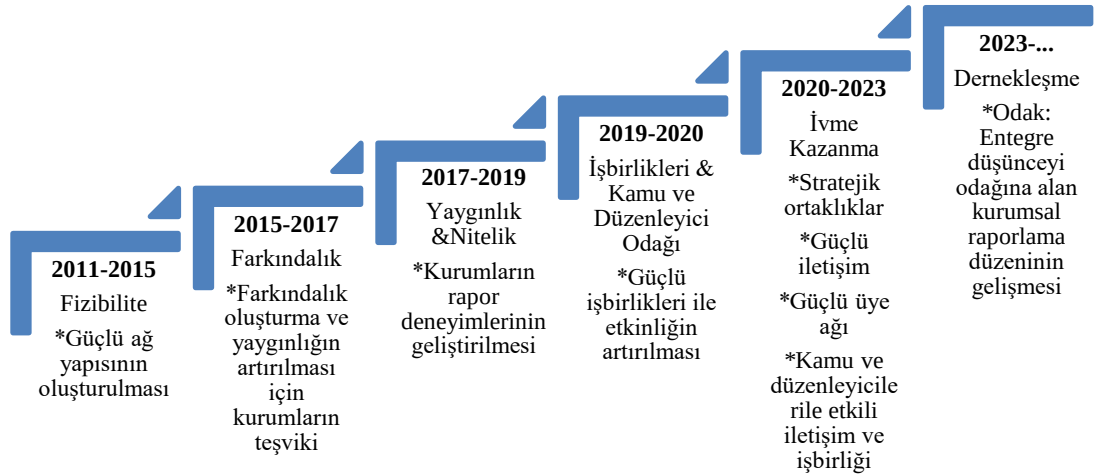
Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, entegre rapor hazırlayanlar için kavramların daha net bir şekilde açıklanması ve çerçevenin basitleştirilmesi noktasında aldığı geri bildirimler neticesinde 2021 yılının Ocak ayında ilk revize Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’ni yayımlamıştır. Yayımlanan revize çerçevede entegre rapor için gerekli sorumluluk beyanının basitleştirilmesi, çıktı ve sonuç arasındaki farkların netleştirilmesi ve değerin korunması ve aşınması senaryolarının raporlanması konularına odaklanılmıştır (IIRC, 2021b).

3.3. Türkiye’de Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi

Dünyada yaşanan bu gelişmeler ülkemizde de yakından takip edilmiştir. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi’nin kurulması ile ülkemizde de entegre

raporlamaya dair ciddi adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu kapsamdaki adımların ilki, ülkemizde entegre raporlama hakkında farkındalık oluşturmak amacıyla 2011 yılında Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD) ile İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) tarafından ortak bir çalışma grubunun oluşturulmasıdır. 2015 yılına gelindiğinde ise Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) tarafından “Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama” isimli kitap ülkemizdeki ilk rehber kaynak olarak yayımlanmıştır (ERTA, 2020a: 2).

2016 yılına gelindiğinde ise kurucu üyeleri arasında Borsa İstanbul, TÜSİAD, Global Compact Network Türkiye, ÇİMSA, Garanti BBVA, TKYD, IIRC Türkiye Elçisi, SKD Türkiye, Argüden Yönetişim Akademisi, bağımsız kurucu üye ve başkan olarak Prof. Dr. Güler Aras bulunan Entegre Raporlama Türkiye Ağı (ERTA) kurulmuştur. Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak ülkemizde entegre düşünce ve raporlamaya dair farkındalığı artırma amacı olan ERTA’nın kurulmasıyla ülkemizde entegre raporlamaya dair atılan adımlar hız kazanmıştır. (ERTA, 2020a: 2). Şekil 3.1’de ERTA’nın, amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik belirlemiş olduğu dönemsel stratejileri de özetlenmiştir.

Şekil 3. 1. ERTA'nın Strateji Gelişimi

Kaynak: ERTA, “Erta Tanıtım Sunumu”, 2020b, (Çevrimiçi)
http://www.entegreraporlamatr.org/tr/images/pdf/ERTA_Tanitim_Sunumu.pdf, 9 Ocak 2020.

2017 yılında Borsa İstanbul'un desteği ve ev sahipliği ile entegre rapor hazırlayan şirketler için gong töreni ve ardından deneyimlerin aktarıldığı toplantı düzenlenmiştir. Ayrıca aynı gün Borsa İstanbul, entegre raporlamanın Türkiye'deki gelişimine destek olmak amacıyla ERTA ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi ile iş birliği anlaşması imzalamıştır (ERTA, 2020a: 3).

ERTA, 2018 yılında imzalanan protokolle birlikte IIRC'nin resmi partneri olmuş ve başta etkinlikler ve eğitimler olmak üzere birçok konuda işbirliği yapılması noktasında anlaşmaya varılmıştır (ERTA, 2020a: 3).

ERTA'nın düzenlediği etkinlikler ile entegre raporlamanın bilinirliği daha da artmıştır. Bu sayede, her geçen gün entegre rapor hazırlayan kurumların sayısı artmaktadır. Ayrıca, ERTA'nın yaptığı eğitim işbirlikleri sayesinde de hazırlanan entegre raporların içerik bakımından daha kaliteli olması sağlanmaya çalışılmaktadır.

3.4. Türkiye'de Entegre Raporlama Uygulamaları

ERTA'nın kurulmasıyla entegre raporlamanın gelişimi ülkemizde ivme kazanmıştır ve entegre raporlar ülkemizde de yayımlanmaya başlamıştır. 2016 yılında Argüden Yönetişim Akademisi, Türkiye'nin yerleşik bir kurum tarafından yayımlanan ilk entegre raporu olma özelliğine sahip olan entegre raporunu yayımlamıştır. 2014 yılında kurulan ve 2015 yılı için faaliyet raporunu entegre rapor olarak yayımlayan Argüden Yönetişim Akademisi, ülkemizdeki ilk entegre raporu yayımlayan kurum olmuştur (Argüden Yönetişim Akademisi, 2016).

Türkiye'nin ikinci entegre raporu 9 Mart 2017 tarihinde Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) tarafından yayımlanmıştır. TSKB'nin 2016 yılı için yayımlamış olduğu bu rapor Türk finans sektöründeki ilk entegre rapor olmuştur. TSKB, finansal ve finansal olmayan bilgilerini bir arada sunduğu entegre raporunda doğal sermaye öğelerinin her birine de ayrı ayrı yer vermiştir (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, 2017).

2018 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Finans, Kurumsal Yönetim, Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (Center for Finance, Governance and Sustainability - CFGS) tarafından 2017 yılı için yayımlanan entegre rapor, üniversite bünyesinde faaliyet gösteren bir araştırma ve uygulama merkezi tarafından hazırlanan ülkemizdeki ilk entegre rapor olmuştur. Bu rapor ayrıca Türkiye’de kamu kurumu tarafından yayımlanan ilk entegre rapor olma özelliğini de taşıması bakımından büyük bir öneme sahiptir (CFGS, 2018).

2017 yılında entegre raporlamanın ülkemizde yaygınlaştırılması için Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi ile işbirliği anlaşması imzalayan ülkemizdeki iki kurumdan biri olan Borsa İstanbul, 2018 yılında ilk entegre faaliyet raporunu yayımlamıştır (Borsa İstanbul, 2018).

2019 yılına gelindiğinde ise, Kadıköy Belediyesi tarafından 2017 yılı için entegre rapor yayımlanmıştır. Bir belediye tarafından yayımlanan bu entegre rapor yalnızca Türkiye’de değil dünyada da bir ilk olmuştur (Kadıköy Belediyesi, 2019).

2019 yılında bir başka önemli gelişme daha yaşanmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi 2018 yılı için hazırlanmış olan entegre faaliyet raporunu yayımlayarak Türkiye’de entegre raporlama hazırlayan ilk üniversite olmuştur (Yıldız Teknik Üniversitesi, 2019).

16 Ocak 2020 tarihi itibarıyla bugüne kadar entegre rapor hazırlamış olan kurumlar ve entegre rapor sayıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3. 1. Türkiye’de Entegre Rapor Hazırlayan Kurumlar

KURUM İSMİ	RAPOR SAYISI
Argüden Yönetişim Akademisi	5
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	4
Çimsa	4
Borsa İstanbul	3
Garanti BBVA	3
Adana Çimento	3
Aslan Çimento	3
Nuh Çimento	3
Türkiye İş Bankası	2
Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV)	2
Vakıf Bank	1
Ziraat Bankası	1
YTÜ Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Merkezi (CFGS)	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1
Yapı Kredi	1
Oyak Maden Metalürji Grubu	1
Mazars Denge	1
Aksa Akrilik	1
Allianz Türkiye	1
Kadıköy Belediyesi	1
TOPLAM	42

Kaynak: ERTA, “Türkiye’de Yayımlanan Entegre Raporlar”, (Çevrimiçi) <http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>, 16 Ocak 2021.

3.5. Entegre Raporlamanın Faydaları

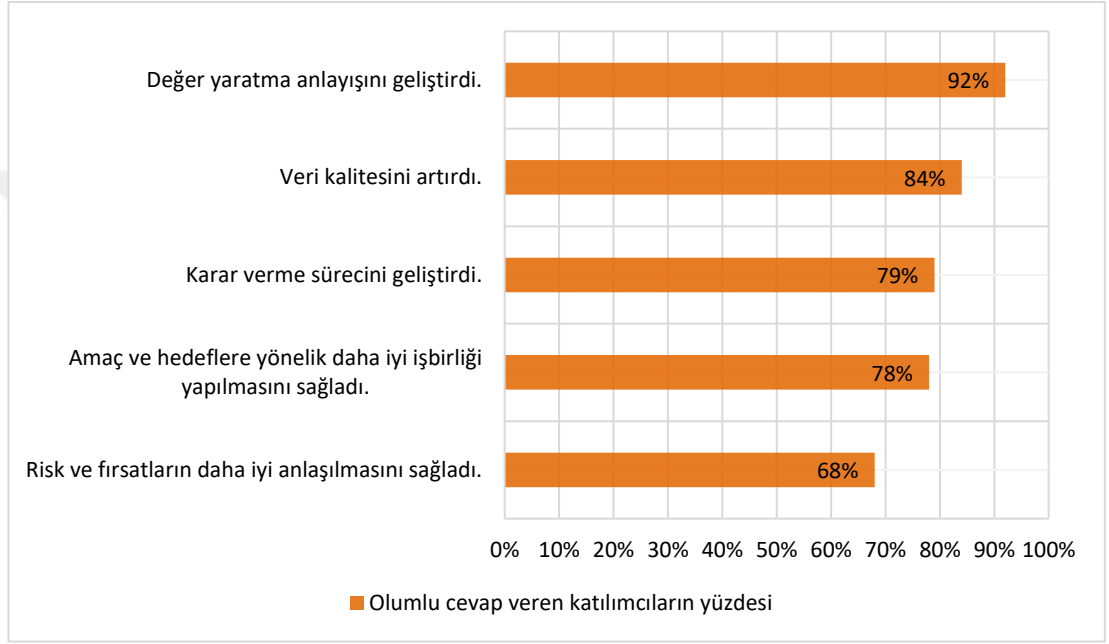
Entegre raporlar, finansal ve finansal olmayan bilgileri entegre bir biçimde sunarak işletmenin değer yaratma sürecinin bütüncül bir şekilde incelenmesine olanak tanır. Bu durum ise başta işletmeler ve yatırımcılar olmak üzere diğer tüm paydaşlara çeşitli faydalar sağlamaktadır. Entegre raporlamanın faydaları aşağıda maddeler halinde verilmiştir (Aras ve Sarıoğlu,2015: 46-49):

- Geçmiş yerine ileriye dönük performansa odaklanarak uzun vadeli planlar yapmaya olanak tanır.

- Yalnızca finansal risk ve fırsatlara değil işletmenin sürdürülebilirlik konusundaki risk ve fırsatlarına da odaklanılmasına imkan sağlar.
- İşletmenin farklı departmanlarının işbirliğine gitmesine ve birbirlerinin faaliyetlerinin işletmenin performansı üzerindeki etkilerini anlamalarını sağlar. Çalışanların ortak hedefe varma algısını güçlendirerek motivasyon ve bağlılığını artırır.
- Daha bütüncül bir yaklaşım sunması sonucunda işletmenin yönetiminin karar alma sürecini kolaylaştırır.
- İşletmenin faaliyetlerinin finansal olmayan etkilerinin açıklıkla paylaşılarak şirketin içinde bulunduğu ekosisteme olan etkilerinin de yöneticiler tarafından takip edildiğinin gösterilmesi şirketin marka değerini ve saygınlığını artırır. Buna bağlı olarak, yatırımcıların da şirkete duyduğu güven artar ve şirketin finansman sağlaması kolaylaşır.
- Yatırımcıların değişen günümüz koşullarına paralel olarak beklentilerinin farklılaşması sonucu ihtiyaç duydukları bilgilerin bütüncül, bağlantılı ve açık bir şekilde sunulmasına olanak tanır.
- Şirketin sosyal ve çevresel konulara dair sorumluluk hissini artırır ve bu sorumluluk hissini başta çalışanları olmak üzere içinde bulunduğu toplumun tümüne yayılmasına imkan verir.

Nitekim, 2014 yılında IIRC ve Black Sun (uluslararası alanda pazarlama ve reklamcılık sektöründe faaliyet gösteren bir firma)'ın 66 kurum üzerinde yürüttüğü araştırmada entegre raporlamanın şirketler için ne kadar faydalı olduğunu doğrular niteliktedir. Entegre raporlamanın en önemli ve en yaygın görülen faydası şirketlerin nasıl değer yarattığını daha iyi anlamaları olmuştur. Şirketlerin farklı departmanlarının entegre raporlamayı hazırlamak için işbirliğine gitmesiyle oluşan entegre düşünce sistemi sayesinde işletmenin değer yaratma süreci daha açık bir yapıya kavuşmuştur. Değer yaratma sürecindeki anlayış değişikliğine paralel olarak karar verme süreçlerinde de önemli değişiklikler yaşanmıştır. Önceden hesaba katılmayan ve odaklanılmayan finansal olmayan bilgilerin artık işletmenin performansı üzerindeki etkileri görülmüş ve karar alma süreçlerinde hesaba katılmaya başlanmıştır. Önemli performans göstergelerinin böylesi değişimi karşısında paydaşlara sunulan verilerin de

değişmesi ve kalite açısından gelişmesi gerekmiştir. Böylelikle, başta şirket yöneticileri ve yatırımcılar olmak üzere tüm paydaşlar şirketi daha doğru değerlendirmeye ve anlamaya başlamışlardır (Black Sun Plc, 2014). Aşağıdaki grafikte araştırmanın önemli sonuçları özetlenmiştir.

Şekil 3. 2. Entegre Raporlamanın Faydaları

Kaynak: Black Sun Plc, “Realizing the benefits: The impact of Integrated Reporting”, 2014, (Çevrimiçi) https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2014/09/IIRC.Black_Sun_.Research.IR_Impact.Single.pages.18.9.14.pdf, 10 Ocak 2021.

3.6. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, 2013 yılında yayımlamış olduğu Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile entegre raporlama hazırlayacak olan şirketler için referans alacakları bir rehber yayımlamıştır. Çerçevenin yayımlanması ile birlikte entegre raporlama hazırlayan kurumlar bu çerçeveyi baz almaya başlamışlardır. Uluslararası bir kurum tarafından geniş bir katılımcı kitlesinin fikirleri dikkate alınarak ortaya konulan bu çerçeve ile entegre raporlamanın küresel anlamda gelişimi de hızlanmıştır. 2021 yılına gelindiğinde ise, Uluslararası Entegre Raporlama

Konseyi bazı konularda daha net açıklamalarda bulunarak ve basitleşmeye giderek Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nin revize halini yayımlamıştır.

Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi temel olarak iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde, “Çerçevenin Kullanımı” ve çerçevenin içerisinde yer alan bilgilerin temelini oluşturan “Temel Kavramlar” isimli iki ana başlık yer almaktadır. İkinci bölümde ise, entegre rapor hazırlanırken dikkate alınması ve uygulanması gereken “Kılavuz İlkeler”, entegre raporun içerisinde yer alması gereken “İçerik Öğeleri” ve içerik öğelerinin sunumunda dikkate alınması gereken “Genel Raporlama İlkeleri” başlıkları açıklanmaktadır.

ULUSLARARASI ENTEGRE RAPORLAMA ÇERÇEVESİ				
BÖLÜM I - GİRİŞ		BÖLÜM II – ENTEGRE RAPOR		
ÇERÇEVENİN KULLANIMI	TEMEL KAVRAMLAR	KILAVUZ İLKELER	İÇERİK ÖĞELERİ	GENEL RAPORLAMA İLKELERİ

Şekil 3. 3. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nin Bölümleri

Kaynak: IIRC, “International <IR> Framework”, Ocak, 2021a, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2021/01/InternationalIntegratedReportingFramework.pdf>, 10 Şubat 2021.

3.6.1. Çerçevenin Kullanımı

Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin bu bölümünde entegre raporlamaya ve çerçeveye dair genel bilgiler verilmektedir. Çerçevenin amacının, bir entegre raporun içeriğini düzenlemek amacıyla oluşturulan kılavuz ilkeleri ve içerik öğelerini bildirmek ve bunlara dair temel kavramları açıklamak olduğu belirtilmiştir. Çerçevenin aslında daha çok özel sektör düşünülerek yazıldığına ancak gerekli

uyarlamalarla kamu sektörü ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından da kullanılabileceği belirtilmiştir (IIRC, 2021a: 10).

Çerçeve, farklı şirketlerin içinde bulundukları özgün koşulları hesaba katarak ilkelere dayalı bir yaklaşım ile hazırlanmıştır. Bu yaklaşım ile şirketlerin entegre raporlarındaki bilgilerin karşılaştırılabilirlik seviyesi ile çerçeveye uygun bir rapor hazırlama zorluğunu düşürmek için uygulanan esneklik arasında denge sağlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla çerçeve, şirketlerin kendilerine özgü sahip oldukları koşulların gerektirdiği göstergeler, yöntemler ya da diğer konular hakkında katı belirlemelerde bulunmamaktadır (IIRC, 2021a: 11).

Ek olarak yerel bir zorunluluk durumundan dolayı hazırlanması gereken bir raporun çerçeveye uygun olarak hazırlanması durumunda bu rapor, entegre rapor olarak kabul edilebilmektedir. Dolayısıyla çerçeveye göre entegre rapor, tamamen bağımsız bir rapor olarak hazırlanıp yayımlanacağı gibi başka raporların bir parçası olarak da hazırlanıp yayımlanabilir (IIRC, 2021a: 12).

Son olarak ise, bir entegre raporun çerçeveye uyduğunu tam anlamıyla öne sürebilmek için çerçevede yer alan kalın ve italik olarak yazılmış tüm ilkeleri içermesi ve bu ilkeler ile uyumlu olması gerekmektedir. Eğer bu bilgiler bulunmuyor ya da yasal bir zorunluluk gereği açıklanamıyorsa, neden açıklanmadıkları ve açıklanması için atılmış ya da atılacak olan adımlara dair ayrıntılı bir bilgilendirmeye yer verilmelidir (IIRC, 2021a: 13).

3.6.2. Temel Kavramlar

Çerçevenin bu bölümünde kurumların değer yaratması ve sermaye öğeleri temel kavramlar olarak belirlenmiş ve detaylıca açıklanmıştır. Bu kavramların çerçevede bahsedilen gereksinimleri ve ilkeleri anlamada önemli bir işlev görmesi nedeniyle ilk bölümde yer verilmiştir.

Entegre rapor, kuruluşun faaliyetleri sonucu değerin nasıl yaratıldığını, korunduğunu veya aşındığını açıklamaktadır. Bu değer yaratma süreci, kuruluşun faaliyetlerinin bir sonucu olarak sermaye öğeleri üzerinde meydana gelen artışlar,

azalmalar ve ögelerin kendi aralarındaki dönüşümleri ile kendini belli eder. Değer, kuruluşun kendisi için yaratılan değer (finansal geri dönüş) ve başta paydaşlar ile toplum olmak üzere diğer tüm taraflara yönelik yaratılan değer (daha çok finansal olmayan etkileşimler, faaliyetler ve ilişkiler) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Değer her ne kadar bu şekilde iki ayrı alt unsura ayrılrsa da, aslında bahsedilen iki alt unsur da birbiri ile bağlantılıdır. Örneğin, bir kuruluşun kar ederek sermayedarlarına finansal geri dönüş sağlaması kuruluşun kendisi için yarattığı değerken, kuruluşun ürünlerini satarak kar ettiği müşterilerin memnuniyet derecesi diğer taraflar için yaratılmış bir değerdir. Müşterilerin memnuniyet derecesi ise kuruluştan ürün satın alma kararlarını etkileyecek ve bu durum ise şirketin kar düzeyini belirleyecektir (IIRC, 2021a: 16).

Kuruluş tarafından yatırılan değer, farklı sermaye ögelerinin kullanılmasıyla farklı taraflar için yaratıldığından dolayı, sermaye ögelerinden yalnızca birini dikkate alarak diğerlerinin önemsenmemesi politikasının kuruluşun değer yaratma sürecini önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir. Örneğin, insan sermayesine yeterince yatırım yapmayan ve gerektiği önemi vermeyen bir kuruluşun karını yani finansal sermayesini iyi bir noktaya taşıması muhtemel değildir (IIRC, 2021a: 17).

Kuruluşlar belirledikleri amaca ulaşabilmek için faaliyetleri ile artırdıkları, azalttıkları veya dönüştürdükleri bir stok olan sermaye ögelerine bağlıdır. Çerçeve sermaye ögeleri finansal, üretilmiş, fikri, insan, doğal, sosyal ve ilişkisel olmak üzere 6 parçaya ayrılmıştır. Ancak kuruluşlar çerçevede verilen bu sınıflandırmaları kullanmak zorunda olmayıp kendi organizasyon yapılarına uygun bir sınıflandırma yapısı oluşturmaları noktasında serbest bırakılmıştır (IIRC, 2021a: 18).

Sermaye ögeleri dinamik bir yapıya sahiptir. Kuruluşun faaliyetleri sonucu sermaye ögeleri artar, azalır ya da birbirlerine dönüşürler. Örneğin, bir kuruluşun çalışanlarının eğitim alması için yaptığı finansal gider kuruluşun finansal sermayesini azaltırken iyi bir eğitim almış olan çalışanlar kuruluşun insan sermayesine pozitif anlamda bir katkıdır. Bu örnek basit ve yüzeysel kalmaktadır çünkü gerçekte bu örnekte bahsedilenden çok daha karmaşık bir artış, azalış ve dönüşüm bulunmaktadır. Bu yüzden, kuruluşlar başarıya ulaşabilmek için sermaye ögelerine gerekli önemi vermeli ve iyi bir şekilde analiz etmelidir (IIRC, 2021a: 18).

Tablo 3. 2. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nde Sermaye Öğeleri

Sermaye Öğeleri	Tanım	Örnek Kapsam
Finansal Sermaye	Kuruluşun mal üretimi ya da hizmet sağlama gayesiyle kullanımına sunulan fon kaynağıdır.	Borçlanma Öz sermaye Hibe
Üretilmiş Sermaye	Kuruluşun mal üretimi ya da hizmet sağlama gayesiyle kullanımına sunulan diğer kuruluşlar tarafından üretilip raporu hazırlayan kuruluş tarafından edinilmiş fiziksel nesnelerdir.	Binalar Ekipmanlar Altyapı (köprüler, limanlar vb.)
Fikri Sermaye	Kuruluşun maddi olmayan bilgi tabanlı varlıklarıdır.	Patentler Telif hakları Lisanslar Prosedürler ve protokoller
İnsan Sermayesi	Kuruluşun çalışanlarının yetenekleri, deneyimleri, sadakatleri ve yenilik yapma motivasyonları gibi özellikleridir.	Çalışanların yetkinliği Çalışanların motivasyonu Çalışanların aidiyet duygusu
Sosyal ve İlişkisel Sermaye	Kuruluşun tüm paydaşlarıyla etkileşim içinde bulunma ve bilgi paylaşma kabiliyetidir.	Ortak değer ve davranışlar Paydaşlarla olan ilişkiler Marka ve itibar Faaliyet gösterme ehliyeti
Doğal Sermaye	Kuruluşun sahip olduğu yenilebilir ve yenilenemez doğal kaynaklarıdır.	Hava Su Toprak Ormanlar

Kaynak: IIRC, “International <IR> Framework”, Ocak, 2021a, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2021/01/InternationalIntegratedReportingFramework.pdf>, 10 Şubat 2021.

3.6.3. Kılavuz İlkeler

Entegre raporun içeriğinin ne olduğu ve bu içeriklerin raporda nasıl sunulduğu noktasında bilgi veren Kılavuz İlkeler 7 başlık altında ele alınmıştır (IIRC, 2021a: 25):

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim,
- Bilgiler arası bağlantı,

- Paydaşlarla ilişkiler,
- Önemlilik,
- Kısa ve öz olma,
- Güvenilirlik ve eksiksizlik,
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik.

3.6.3.1. Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim

Entegre rapor, kuruluşun stratejisi ile kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma yeteneği ve sermaye öğeleri ile olan ilişkisine dair bilgiler içermelidir. Kuruluşun rakipleri arasındaki durumunu ve faaliyetini etkileyen risk, fırsat ve bağımlılıkları belirtilerek, kuruluşun hedeflerine ulaşma noktasındaki etkileri incelenmelidir. Ayrıca kuruluşun faaliyetleri sonucu artan, azalan ve dönüşen sermaye öğelerinin kalitesi ve bulunabilirlik durumunun gelecekte kuruluşun değer yaratma yeteneğini nasıl etkileyeceğine dair net açıklamalarda bulunulmalıdır (IIRC, 2021a: 25).

3.6.3.2. Bilgiler Arası Bağlantı

Entegre rapor, entegre düşüncenin bir gerekliliği olarak kuruluşun değer yaratma yeteneğini etkileyen önemli faktörlerin birbirleriyle olan ilişkilerini ve birbirilerine karşı olan bağımlılıklarını net ve bütüncül bir bakış açısıyla sunmalıdır. Bu bütüncül sunuş şekli raporda ne kadar çok hakim olursa rapor kullanıcılarının analizde bulunma ve karar verme süreçleri o kadar kolaylaşmış olur. İyi bir bütüncül sunuşa sahip entegre raporlama aşağıdaki öğelerin birbirleriyle olan bağlantılarını kapsar (IIRC, 2021a: 26-27):

- İçerik öğeleri,
- Dün, bugün ve yarın,
- Sermaye öğeleri,
- Finansal bilgiler ve diğer bilgiler,
- Nicel ve nitel bilgiler,
- Yönetim bilgileri, yönetim kurulu bilgileri ve kuruluş dışından rapor edilen bilgiler,

- Entegre rapordaki bilgiler, kuruluşun diğer bildirimlerindeki bilgiler ve diğer kaynaklardan gelen bilgiler.

3.6.3.3. Paydaşlarla İlişkiler

Entegre rapor, kuruluşun paydaşlarıyla olan ilişkilerinin durumu hakkında bilgi vermelidir. Kuruluşun paydaşların düşüncelerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını ne ölçüde dikkate aldığı ve karşıladığı entegre rapor içerisinde belirtilmelidir. Bir kuruluşun paydaşları ile olan iletişiminin kaliteli olması, kuruluşun belirlemiş olduğu stratejik hedeflere ulaşma noktasında birçok fayda sağlayacaktır. Risk ve fırsatların daha iyi belirlenmesi, daha iyi stratejilerin geliştirilmesi ve mevcut stratejilerin daha iyi değerlendirilmesi gibi önemli faydalar sağlayan kaliteli paydaş ilişkisinin temini kuruluşlar için çok önemlidir (IIRC, 2021a: 28-29).

3.6.3.4. Önemlilik

Entegre rapor, kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma yeteneğini büyük oranda etkileyen faktörlere dair açıklama yer almalıdır. Kuruluşun bütün paydaşları açısından değerlendirildiğinde karar alıcıların kararlarını önemli ölçüde etkileyen konular önemli olarak nitelendirilmektedir. Entegre raporu hazırlarken ya da sunarken önemli konuları belirleme sürecinde aşağıdaki adımlar takip edilmelidir (IIRC, 2021a: 29):

- Kuruluşun değer yaratma yeteneğini etkileyen ilgili konuların belirlenmesi,
- Değer yaratma sürecindeki etkilerine göre önemin değerlendirilmesi,
- Önemli konulara öncelik verilmesi,
- Açıklanacak bilgilerin belirlenmesi.

3.6.3.5. Kısa ve Öz Olma

Entegre raporda, çok önemli olmayan ya da konuyla fazla ilgisi olmayan noktalara temas edilerek raporun karmaşık ve kullanışsız bir hal almasına neden olunmamalıdır. Bu yüzden önemli noktalara kısa ve öz bir şekilde değinilerek kuruluşun stratejisi ve performansı gibi temel noktaların anlaşılması için yeterli

bilgilere yer verilmelidir. Entegre raporun kısa ve öz bir yapıya sahip olabilmesi için aşağıdaki adımların uygulanması gerekmektedir (IIRC, 2021a: 33-34):

- Daha önce açıklanmış olan önemli konuların belirlenme süreci için gerekli adımlar uygulanmalıdır,
- Entegre raporda tekrar düşmemek için çapraz başvurular kullanılmalı ve rapor genelinde tekrarı engelleyecek mantıklı bir yapı oluşturulmalı,
- Detay veya sürekli olarak değişmeyen temel bilgilere rapor içerisinde yer verilmemeli bunun yerine bu bilgilerin yer aldığı dış kaynaklara referans verme yöntemi tercih edilmelidir,
- Kullanılan kavramlar net bir şekilde açıklanmalı ve gereksiz uzatmalardan kaçınılmalıdır,
- Mesleki jargon veya teknik terimler yerine olabildiğince herkesin anlayabileceği sade bir dil tercih edilmelidir.

3.6.3.6. Güvenilirlik ve Eksiksizlik

Entegre rapor, olumlu veya olumsuz tüm maddi konuları dengeli ve hata içermeyecek şekilde içermelidir. Raporda sunulan bilgilerin güvenilirliğini artırmak için katı bir iç denetim politikası uygulanabilir, tüm paydaşların sürece katılımı sağlanabilir ve dışarıdan bir bağımsız denetime tabi tutulabilir. Eğer güvenilir verilerin bulunmaması nedeniyle bazı bilgiler açıklanmıyorsa, bu bilgilerin niteliğinin ne olduğu ve güvenilir verilerin elde edilmesi için atılan adımlara dair detaylı açıklamalarda bulunulmalıdır (IIRC, 2021a: 34).

3.6.3.7. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik

Entegre raporda yer alan bilgiler, entegre raporlama yapan diğer kuruluşların yayımladıkları raporlarla kıyaslanabilecek bir şekilde sunulmalı ve aynı zamanda kuruluşun kendi performansını analiz edebileceği şekilde dönemler arası karşılaştırılabilir olmalıdır. Entegre raporu daha kaliteli bir hale getirmek amacı dışında raporlama tarzında değişikliğe gidilmemelidir. Eğer ciddi bir değişiklik yapılırsa değişikliğin neden yapıldığı ve bu değişimin rapora olan etkisine yönelik açıklamada bulunulmalıdır. Entegre raporun karşılaştırılabilirliğini artırmak için aşağıdaki yöntemler kullanılabilir (IIRC, 2021a: 36-37):

- Bilgilerin sektörel veya bölgesel bazda karşılaştırılmasına olanak sağlayan noktalara değinmek,
- Bilgilerin oransal olarak ifade edilmesi,
- Bağımsız kuruluşlar tarafından standartlaştırılmış tanımların bulunduğu durumlarda, sektör içerisindeki benzer faaliyetlerde bulun diğer kuruluşlar tarafından kullanılan nicel göstergelerin tercih edilmesi.

3.6.4. İçerik Öğeleri

Bir entegre raporda yer alması gereken bilgileri ve bu bilgilerin hangi sorulara cevap vermesi gerektiği çerçevenin İçerik Öğeleri bölümünde yer almaktadır. Bu İçerik Öğeleri 8 başlık altında ele alınmıştır (IIRC, 2021a: 38):

- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre,
- Kurumsal yönetim,
- İş modeli,
- Riskler ve fırsatlar,
- Strateji ve kaynak aktarımı,
- Performans,
- Genel görünüş,
- Hazırlık ve sunum temeli.

İçerik Öğeleri çerçeve içerisinde yukarıdaki sıraya göre ele alınsa da entegre rapor hazırlayan kuruluşlar bu şekilde bir sıra takip etmek zorunda değillerdir. Farklı kuruluşlar farklı koşullara sahip olması durumunun dikkate alınması nedeniyle İçerik Öğeleri belirli konulara dair oluşturulmuş bir liste halinde değil, raporda cevaplandırılması gereken sorular şeklinde sunulmuştur (IIRC, 2021a: 38).

3.6.4.1. Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluş ne iş yapıyor ve hangi koşullarda faaliyet gösteriyor?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Kuruluşun vizyon ve misyonunu açıklayarak kuruluşa dair aşağıdaki maddeleri tanımlar ve gerekli bilgileri içerir (IIRC, 2021a: 39):

- Kültürü, etik ilkeleri ve değerleri
- Mülkiyeti ve faaliyet yapısı,
- Temel faaliyetleri ve pazarları,
- Rekabet yapısı ve pazar gücü,
- Değer zinciri içindeki konumu,
- Önceki dönemlere göre yaşanan büyük değişimlere dair gerekli nicel bilgiler,
- Dış çevreyi etkileyen önemli faktörleri ve bu faktörlere karşı kuruluşun verdiği tepkileri.

Küreselleşmenin getirmiş olduğu yeni makro ve mikro ekonomik koşullar, rakiplerin rekabet gücü ve müşterilerin talep durumu, teknolojik değişimlerin etkileri, toplumsal ve çevresel konular, siyasi ortam gibi birçok unsur kuruluşların dış çevresini etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (IIRC, 2021a: 39-40).

3.6.4.2. Kurumsal Yönetim

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluşun kurumsal yönetim yapısı kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl destekliyor?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre raporda, kuruluşun değer yaratma kabiliyeti ile aşağıdaki konuların nasıl bir etkileşim içinde olduğuna dair bilgi yer almalıdır (IIRC, 2021a: 40):

- Kuruluşun liderlik yapısı ve yasal gerekliliklerinin kurumsal yönetim yapısı üzerindeki etkisi,
- Kuruluş kültürünün oluşturulması ve izlenilmesi için atılmış adımlar,
- Yöneticilerin kuruluşun stratejik yönünü ve risk yönetim tarzını belirleme ve izleme konusundaki aksiyonları,
- Kuruluşun sahip olduğu kültürün, etik ilkelerin ve değerlerin sermaye öğeleri ile olan etkileşimi,
- Kurumsal yönetim açısından yasal zorunlulukları da aşan uygulamaların olup olmadığı,
- Yöneticilerin yenilikçi faaliyetleri destekleyip desteklemediği,
- Ücretler ve teşviklerin, kuruluşun değer yaratma süreci ve sermaye öğeleri üzerindeki etkisi.

3.6.4.3. İş Modeli

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluşun iş modeli nedir?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Kuruluşun girdilerini faaliyetleri yoluyla stratejik hedeflerine uygun olarak çıktı ve sonuç haline getirerek değer yaratma sistemi kuruluşun iş modelini oluşturmaktadır. Girdiler, iş faaliyetleri, çıktılar ve sonuçlar entegre raporda iş modelini tarif etmek için yer alması gereken temel unsurlardır. Kuruluşun iş modeline dair yer alan bilgilerin niteliğini artırabilmek için aşağıdaki konulara entegre raporda yer verilebilir (IIRC, 2021a: 41):

- İş modelinin temel unsurlarının net bir şekilde açıklanması,
- Temel unsurların sunumunda şematik bir sunum tercih etme,
- Kuruluşun yapısına uygun özgün bir metin akışı,
- Paydaşlar, bağımlılıklar ve diğer önemli faktörlere dair açıklamalar,
- Diğer içerik öğelerinin altında yer alan bilgilere ulaşılmasını sağlayan bağlantılar.

3.6.4.4. Riskler ve Fırsatlar

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen spesifik risk ve fırsatlar nelerdir ve kuruluş bunları nasıl ele almaktadır?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre rapor içerisinde kuruluşun sermaye öğelerinin bulunabilirliğini, kalitesini ve satın alınabilirliğini etkileyen risk ve fırsatların açıklanması aşağıdaki faktörlerin tanımlanmasını da kapsayabilir (IIRC, 2021a: 44):

- Risk ve fırsatların muhtemel kaynakları,
- Beklenen risk ve fırsatların gerçekleşme ihtimali ve gerçekleştiği takdirde etkisinin büyüklüğü,
- Beklenen risklerin gerçekleşme ihtimalinin ve gerçekleştirdiği takdirde etkisinin azaltılması için alınan önlemleri ya da fırsatların oluşması durumunda kuruluşun daha fazla pozitif etki elde edebilmesi için atılan adımları.

3.6.4.5. Strateji ve Kaynak Aktarımı

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluşun hedefi nedir ve buraya nasıl ulaşmayı amaçlamaktadır?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre raporda bu soruya verilen cevabın kalitesini artırmak için aşağıdaki konular detaylıca açıklanabilir (IIRC, 2021a: 44):

- Kuruluşun kısa, orta ve uzun vadeli stratejik hedefleri,
- Bu hedeflere ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler,
- Belirlenen stratejilerin uygulanması için gerekli kaynak aktarım planı,
- Kısa, orta ve uzun vade için gerçekleşen ve hedeflenen sonuçların ne şekilde ölçüleceği.

3.6.4.6. Performans

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluş, dönem için belirlenen stratejik hedeflerine ne ölçüde ulaşmıştır ve elde edilen sonuçlar sermaye öğelerini nasıl etkilemiştir?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre raporda, kuruluşun performansına dair aşağıdaki konulara değinilebilir (IIRC, 2021a: 45-46):

- Kuruluşun hedeflerine, karşılaşılabileceği risklere ve fırsatlara dair nitel göstergeler,
- Kuruluşun faaliyetlerinin sermaye öğelerine olan pozitif ve negatif etkileri,
- Paydaşların taleplerine ne ölçüde yanıt verebildiği,
- Kuruluşun önceki dönemlerdeki performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması.

3.6.4.7. Genel Görünüş

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluşun stratejisini uygularken karşılaşması muhtemel zorluk ve belirsizlikler ve bunların, iş modeli ile gelecekteki performansı açısından potansiyel etkileri nelerdir?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre raporda aşağıdaki konulara dair mantıklı ve gerçekçi analizlere yer verilmelidir (IIRC, 2021a: 46):

- Kısa, orta ve uzun vadede karşılaşılabilecek beklenen durumlara dair beklentiler,
- Bunların kuruluşu nasıl etkileyeceği,

- Kuruluşun karşılaşması muhtemel zorluklara ve belirsizliklere yönelik nasıl bir yapı oluşturulduğu.

3.6.4.8. Hazırlık ve Sunum Temeli

Kuruluşların yayımlamış oldukları entegre rapor, “*Kuruluş entegre rapora dahil edilecek konuları nasıl belirlemektedir ve bu konular nasıl nicelenmekte veya değerlendirilmektedir?*” sorusuna cevap verebilmelidir. Entegre raporda, raporun hazırlık ve sunum temeline yer verilirken aşağıdaki hususlara değinilmelidir (IIRC, 2021a: 47):

- Önemlilik belirleme sürecinin özeti,
- Raporlama sınırı ve bu sınırın ne şekilde belirlendiğine dair açıklama,
- Rapor içerisinde kullanılan temel rehberler, standartlar ve yöntemlerin bir özeti.

3.6.5. Genel Raporlama İlkeleri

Çerçevenin bu bölümünde, yukarıda sayılmış olan içerik öğelerinin entegre raporda sunulması sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar hakkında ek açıklamalarda bulunulmuştur. Maddi konuların ve sermaye öğelerinin açıklanması, birleştirme ve ayırma ile kısa, orta ve uzun vade için zaman aralıkları gibi genel konulara dair açıklamalara yer verilerek tavsiyelerde bulunulmuştur. (IIRC, 2021a: 49).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KATILIM BANKALARININ FAALİYET RAPORLARININ ENTEĞRE RAPORLAMAYA UYGUNLUĞU ÜZERİNE BİR ANALİZ

Çalışmanın bu bölümünde önce araştırma konusuna dair daha önce yapılan akademik çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve kısıtlarından bahsedilerek araştırmanın yöntemi üzerinde durulmuştur. Son olarak ise, araştırmanın bulgularına yer verilerek değerlendirmelerde ve önerilerde bulunulmuştur.

4.1. Literatür Taraması

Literatürde, bankaların yayımlamış oldukları raporlarının entegre raporlama kapsamında incelendiği akademik çalışmalar yer almaktadır. Aşağıdaki tabloda bu çalışmaların detaylarına yer verilmiştir.

Tablo 4. 1. Literatür Taraması

Araştırmanın Sahibi ve Tarihi	İncelenen Rapor	Rapor Tarihleri	Bulgular
Adegboyegun vd. (2020)	Yıllık faaliyet raporu	2009- 2018	Nijerya’da faaliyet gösteren 13 bankanın yıllık faaliyet raporlarının incelendiği çalışmada, entegre raporlamanın şirketlerin performansına kısa vadede etkisinin olmadığı, ancak uzun vadede şirketin performansı ile entegre raporlama skoru arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Entegre

			raporlama kısa vadede doğrudan finansal performansı artırmaya da uzun vadede şirketin performansını etkileyeceği için, şirketlerin entegre raporlama yapıp yapmamasının zamanla yatırımcıların göz önünde bulunduracağı önemli bir faktör haline geleceği vurgulanmıştır.
Dey (2020)	Yıllık faaliyet raporu, entegre rapor	2013-2018	Dhaka Borsası'na kayıtlı 30 bankanın incelendiği çalışmada, bankaların raporları Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde yer alan içerik öğeleri bakımından içerik analizine tabi tutularak entegre raporlama skorları hesaplanmıştır. Entegre raporlama skorları ile firma değerleri ve hisse senetlerinin likiditeliği arasındaki ilişkinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmada, entegre raporlamanın firma değeri üzerinde önemli derecede pozitif etkisi olduğu saptanmıştır. Ancak, entegre raporlama ile şirketlerin hisse senetlerinin likiditeliği arasında bir ilişki tespit edilememiştir. Bu bulguların yanı sıra yönetim kurulu daha büyük olan, kadın üyelerin ve bağımsız üyelerin yönetim kurulunda çoğunlukta olduğu bankaların entegre raporlamayı

			benimsemesi ve uygulamasının daha olası olduğu çalışmada öne sürülmüştür.
Kevser (2020)	Entegre rapor	2019	Entegre raporlamanın kamu bankalarında uygulanabilirliğini analiz etme amacı taşıyan çalışmada, Ziraat Bankası ve Vakıf Bankası'nın yayımlamış oldukları entegre raporlar incelenmiştir. İçerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan analizde, kamu bankalarında entegre raporlamanın uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki bankanın da entegre raporlarında, Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi içerisinde yer alan sermaye öğeleri sınıflandırmasını kullandığı görülmüştür. Önceki çalışmaların bulgularıyla benzer olarak, her iki entegre raporda da kılavuz ilkelerden “stratejik odak ve geleceğe yönelim” ilkesinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, raporların standart bir yapıya sahip olmadığı belirlenmiştir.
Özbaş (2020)	Entegre rapor	2016-2018	Entegre Raporlama Uygulama Örnekleri Veri Tabanı'nda bulunan, çoğunluğunu bankaların oluşturduğu çeşitli bölgelerdeki 10 finansal şirketin incelendiği

			çalışmada, raporlar kılavuz ilkeler açısından içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz dönemi boyunca şirketlerin entegre rapor uyum skorlarının arttığı gözlemlenmiştir. Güney Afrika’da faaliyet gösteren şirketler ile diğer bölgedeki şirketler arasında skor bakımından farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, Yüksel (2018) tarafından yapılan çalışma ile benzerlik göstermiştir. Raporda öne çıkan iki kılavuz ilke, “stratejik odak ve geleceğe yönelim” ile “bilgiler arası bağlantı” olmuştur. Sermaye öğelerinde ise “finansal sermaye” öne çıkan öğe olmuştur. Bu iki bulgu da, Berberoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.
Vitolla, Raimo, Rubino, Garzoni (2020)	Entegre rapor	2017	Farklı ülkelere 87 farklı finansal kurumun entegre raporlarının içerik analizi yöntemiyle incelendiği çalışmada, entegre rapor kalitesinin karlılık, büyüklük, finansal kaldıraç ve hukuk sisteminden önemli derecede ve pozitif yönde etkilendiği tespit edilmiştir.
Yıldırım (2020)	Halka açık tüm veriler (Entegre	2014-2017	BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan mevduat bankalarının

	rapor, kurumsal sürdürülebilirlik raporu, faaliyet raporu, karbon saydamlık projesi raporu, kurumsal yönetim ilkeleri uyum raporu)		incelendiği çalışmada, sermaye öğeleri içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. “Fikri sermaye” ögesinin, diğer sermaye öğelerine göre ön planda olduğu tespit edilmiştir. “Sosyal ve ilişkisel sermaye” ve “insan sermayesi” öğeleri raporlarda öne çıkan diğer sermaye öğeleri olmuştur.
Aras ve Yıldırım (2019)	Halka açık tüm veriler (Entegre rapor, kurumsal sürdürülebilirlik raporu, faaliyet raporu)	2014-2017	BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan mevduat bankalarının raporlarının sermaye öğeleri bakımından incelendiği çalışmada önce sermaye öğelerine yönelik göstergeler belirlenmiştir. Daha sonra bu göstergeler üzerinden bankaların hala açık tüm verileri içerik analizi yöntemiyle incelendiğinde; “sosyal ve ilişkisel sermaye” ögesi ile “insan sermayesi” ögesine yönelik bilgilerin daha fazla, “üretilmiş sermaye” ögesi ile “fikri sermaye” ögesine yönelik bilgilerin ise daha az olduğu tespit edilmiştir. Çalışma, sermaye öğelerine yönelik göstergelerin belirlenmesi açısından rehber olma özelliği taşımaktadır.
Berberoğlu (2019)	Entegre rapor	2013-2017	Araştırmada, Güney Afrika’da faaliyet gösteren altı bankanın entegre raporları kılavuz ilkeler ve

			sermaye ögeleri açısından içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda, bankaların entegre raporlarının analiz dönemi boyunca gelişme gösterdiği görülmüştür. Sermaye ögeleri arasında “finansal sermaye”ye ilişkin bilgilere daha çok yer verildiği tespit edilmiştir. Kılavuz ilkeler açısından bakıldığında ise, “stratejik odak ve geleceğe yönelim”, “paydaşlarla ilişkiler”, “tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik” ilkelerinin öne çıktığı saptanmıştır. Kılavuz ilkeler açısından elde edilen bulgular, Smit ve diğerlerinin 2018 yılında yaptıkları çalışma ile benzerlik göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, entegre raporlama skoru için belirlenen kriterlerin yalnızca yarısının raporda sağlandığı görülmüştür. Bu kapsamda, Güney Afrika’daki bankalar için bile entegre raporlama konusunda geliştirilmesi gereken daha birçok nokta olduğu tespit edilmiştir.
Doni, Larsen, Martini, Corvino (2019)	Başta yıllık faaliyet raporu ve entegre rapor olmak üzere	2015	Çalışmada, Singapur Kalkınma Bankası’nın Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinde yer alan sermaye ögelerini kendi iş modeli

	çeşitli kaynaklar		doğrultusunda yeni bir konsept ve sınıflandırma ile sunduğu tespit edilmiştir. Singapur Kalkınma Bankası'nın sermaye öğelerindeki değişimleri göstermek ve ölçmek için finansal tablo ve işletme karnesi gibi yöntemleri kullandığı belirlenmiştir. Bu yöntemlerin kullanılmasıyla kurumun değer yaratma sürecini daha iyi gözler önüne serdiği vurgulanmıştır.
Tepedelen (2019)	Entegre rapor	2017	İçerik analizi yöntemi kullanılarak TSKB ve Garanti Bankası'nın entegre raporlarının incelendiği çalışmada, yayımlanmış her iki entegre raporun da Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile tamamen uyumlu olduğu tespit edilmiştir.
Öztürk (2019)	Entegre rapor	2017	Yalnızca Garanti Bankası'nın incelendiği çalışmada, banka tarafından yayımlanan ilk entegre raporun tüm içerik öğelerini kapsadığı tespit edilmiştir. Sermaye öğelerinin Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde belirtilmiş olandan farklı olarak, bankanın kendi iş modeline uygun şekilde sınıflandırıldığı görülmüştür. Raporun daha kısa ve

			özet bir yapıda olmasının faydalı olacağı önerisinde bulunulmuştur.
Smit, Scholtz ve Mans-Kemp (2018)	Entegre rapor	2011, 2013, 2015	Çalışmada, Güney Afrika'daki Johannesburg Borsası'na kayıtlı bankalar Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde yer alan kılavuz ilkeler ve içerik öğeleri bakımından içerik analizine tabi tutulmuştur. Toplamda yedi bankanın dahil olduğu analizde, kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde genel olarak bankaların kılavuz ilkeleri uygulamaya çalıştıkları saptanmıştır. “Stratejik odak ve geleceğe yönelim”, “tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik”, ve “paydaşlarla ilişkiler” ilkelerinin öne çıktığı görülmüştür. Ayrıca, araştırma dönemleri itibariyle entegre raporların kılavuz ilkeler bakımından gelişme gösterdiği de belirtilmiştir. Ancak entegre raporlar içerik öğeleri açısından değerlendirildiğinde ise, bazı öğelerde gelişme yaşandığı saptansa da içerik öğelerinin çoğu için hesaplanan skorların düşük kaldığı gözlemlenmiştir. Bu yüzden, bankaların entegre raporlarında

			içerik öğeleri açısından gelişimin gerekli olduğu vurgulanmıştır.
Yüksel (2018)	Faaliyet raporu ve entegre rapor	2014-2016	Ülkemizde ve Güney Afrika’da faaliyet gösteren katılım bankalarının incelendiği çalışmada, İki ülkede faaliyet gösteren katılım bankalarının entegre raporlama skorları arasında farklılık bulunulmuştur. Ancak, Güney Afrika’da borsada işlem gören kuruluşların entegre rapor yayımlama zorunluluklarının olduğu düşünülürse bu durum normaldir. Ayrıca, bankaların entegre raporlama skorları ile büyüklükleri arasında pozitif bir ilişki tespit edilirken; karlılık oranları, finansal kaldıraç oranları ve borç / özkaynak oranları ile entegre raporlama skorları arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.
Ercan ve Kestane (2017)	Entegre rapor	2016	Çalışmada, finans sektöründeki ilk entegre raporu yayımlayan banka olan TSKB’nın entegre raporu incelenmiştir. TSKB tarafından yayımlanan entegre raporun, Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca, Türkiye’de Entegre Raporlama Konseyi oluşturularak standartlaşma

			konusunda adımlar atılması gerektiği önerilmiştir.
--	--	--	--

Literatür incelendiğinde her geçen yıl araştırmaların sayısının daha çok arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle entegre raporlamanın ülkemizde daha çok bilinir ve uygulanır hale gelmesiyle birlikte bu konu üzerine yapılan araştırmaların daha çok artacağı beklenmektedir. Entegre rapor uygulamalarının artmasına paralel olarak araştırmaların kapsamı da genişleyecek ve böylece daha doğru ve anlamlı sonuçlara ulaşılabilecektir.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, henüz entegre rapor yayımlamamış olan ülkemizdeki katılım bankalarının yıllık olarak yayımlamış oldukları faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde belirtilmiş olan içerik öğelerine ve kılavuz ilkelerine yıllar itibarıyla ne derece uyumlu olduğunun belirlenmesidir. Bu amaçla, katılım bankalarının mevcut raporlarında sundukları bilgilerin entegre raporlamaya ne kadar uyumlu olduğu ve entegre raporlarda istenen bilgilerin mevcut raporlarda ne ölçüde yer aldığı analiz yapılacaktır.

Bu araştırma, henüz hiç entegre rapor hazırlamamış olan katılım bankalarına odaklanması bakımından önem taşımaktadır. Literatürde daha önce katılım bankalarının faaliyet raporlarının hem içerik öğeleri hem de kılavuz ilkeler bakımından incelendiği başka bir çalışma bulunamamıştır. Bu yüzden araştırmanın entegre raporlama konusundaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4.3. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Araştırma, ülkemizde faaliyet göstermekte olan beş katılım bankasını kapsamaktadır. Bunlar; Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Ziraat Katılım, Vakıf Katılım ve Türkiye Finans katılım bankalarıdır. Bu katılım bankalarının 2018-2020 yılları için kendi resmi sitelerinde yayımlamış oldukları yıl sonu faaliyet raporları incelenmiştir.

Emlak Katılım Bankası'nın faaliyet dönemi bu yılların hepsini kapsamadığı için araştırmaya dahil edilmemiştir.

4.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, katılım bankalarının faaliyet raporları nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi “metinlerden (ya da diğer anlamlı içeriklerden) bunların kullanım bağlamlarına yönelik tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir” (Krippendorff, 2004 aktaran Berg ve Lune, 2019: 349). Bu kapsamda, katılım bankalarının faaliyet raporları resmi sitelerinden elde edilerek aşağıda belirtilmiş olan ölçütlere göre analiz edilmiştir.

Katılım bankalarının faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde yer alan kılavuz ilkeler ve içerik öğeleri açısından içerik analizi yapılırken iki farklı ölçütten yararlanılmıştır. Kılavuz ilkeler açısından gerçekleştirilecek olan içerik analizi için daha önce Ruiz-Lozano ve Tirado-Valencia (2016) ile Yüksel ve Aracı (2017) tarafından kullanılan Tablo 4.2'deki ölçütten faydalanılmıştır. İçerik öğeleri açısından gerçekleştirilecek olan içerik analizi için ise, Şimşek ve Terim (2020) tarafından kullanılan Tablo 4.3'te yer alan ölçütten faydalanılmıştır.

Tablo 4. 2. Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru için Kullanılan Ölçüt

No	Kılavuz İlkeler	Alınabilecek Maksimum Puan
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12

2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye ögeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır	2
3	Paydaş Katılımı	8
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2
4	Önemlilik	6
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2
5	Kısalık ve Özlük	6
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2
6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2

7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2

Tablo 4. 3. İçerik Öğelerine Uyum Skoru için Kullanılan Ölçüt

No	İçerik Öğeleri	Alınabilecek Maksimum Puan
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2
1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2
1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2
1.15.	Siyasi ortam.	2
2	Kurumsal Yönetim	14
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2

2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye ögeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.	2
3	İş Modeli	30
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2
3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik ögeleri arasında kurulan bağlantılar	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye ögeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına ver verilebilir	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2
3.14.	Olumlu sonuçlar	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2
4	Riskler ve Fırsatlar	6
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi	2

4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2
5.4.	Kuruluşun gerçekleşen başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler	2
5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2
5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2
6	Performans	8
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2

6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2
7	Genel Görünüş	10
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri	2
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2
7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar	2
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2

İçerik analizinde puanlama yaparken ölçütlerde yer alan her bir ilke için faaliyet raporunda açıklama bulunmuyorsa 0, açıklama bulunmakta ancak yeterli değilse 1, yeterli ölçüde bir açıklama yapılmış ise 2 puan verilmiştir. Ek olarak, kılavuz ilkeler arasında yer alan “Rapordaki sayfa sayısı” ilkesi değerlendirilirken faaliyet raporunun sayfa sayısı 100’den küçükse 2, 100 ile 200 arasında ise 1, 200’den fazla ise 0 puan verilmiştir (Yüksel ve Aracı, 2017: 736). Bu puanlamalarla oluşturulacak olan Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru’na dair hesaplama aşağıdaki tabloda belirtildiği gibi yapılmıştır.

Tablo 4. 4. Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru'nun Hesaplanması

Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	Raporun Almış Olduğu Puan / Kılavuz İlkeler Ölçütü İçin Alınabilecek Maksimum Toplam Puan
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	Raporun Almış Olduğu Puan / İçerik Öğeleri İçin Alınabilecek Maksimum Toplam Puan
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru + İçerik Öğelerine Uyum Skoru

Katılım bankalarının faaliyet raporlarının entegre rapor uygunluk skoru 0 ile 1 arasında olacak şekilde hesaplanacaktır. Entegre rapor uygunluk skoru 0.50'den yüksek olan faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu sonucuna varılacaktır (Yüksel ve Aracı, 2017: 736).

Her bir faaliyet raporu için ölçütlerden alınabilecek maksimum toplam puan kılavuz ilkeler için 64 ve içerik öğeleri için 124 olmak üzere toplamda 188'dir. Aşağıdaki tabloda maksimum toplam puanların hesaplanmasına yer verilmiştir.

Tablo 4. 5. Her Bir Faaliyet Raporu İçin Alınabilecek Maksimum Toplam Puan

Ölçütler	Bir Rapor İçin Alınabilecek Maksimum Toplam Puan
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10
Bilgiler Arası Bağlantı	12
Paydaş Katılımı	8
Önemlilik	6
Kısalık ve Özlük	6
Güvenilirlik ve Tamlık	16
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30
Kurumsal Yönetim	14
İş Modeli	30
Riskler ve Fırsatlar	6
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20
Performans	8
Genel Görünüş	10

Hazırlık ve Sunum Temeli	6
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188

4.5. Bulgular ve Değerlendirmeler

Analiz kapsamında belirlenmiş olan katılım bankalarının faaliyet raporları 2018-2020 dönemleri için resmi sitelerinden elde edilerek tek tek incelenmiştir. Faaliyet raporları belirlenmiş ölçütlere göre incelenerek puanlamaları yapılmış ve skorları hesaplanmıştır. Bu bölümde önce her bir katılım bankası ayrı ayrı ele alınacak ve daha sonra analiz kapsamında yer alan tüm katılım bankalarının toplam sonuçları değerlendirilecektir.

Aşağıdaki tabloda incelenen faaliyet raporlarının yıllara göre sayfa sayıları verilmiştir.

Tablo 4. 6. Faaliyet Raporlarının Yıllara Göre Sayfa Sayısı

Katılım Bankası	2018	2019	2020
Kuveyt Türk Katılım Bankası	420	398	400
Türkiye Finans Katılım Bankası	376	336	348
Ziraat Katılım Bankası	312	316	323
Vakıf Katılım Bankası	356	318	344
Albaraka Türk Katılım Bankası	400	365	410

4.5.1. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları

Bankanın faaliyet raporları incelendiğinde hem içerik hem de sunum bakımından yıllar itibarıyla çok büyük bir değişikliğe gitmediği görülmüştür. Bu yüzden, faaliyet raporları içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler açısından daha önce belirlenmiş ölçütlere göre puanlandırıldığında elde edilen sonuçlarda bir değişim yaşanmamıştır. Faaliyet raporları entegre rapor uygunluk skorları bakımından

değerlendirildiğinde, her üç dönem için de bankanın faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü her üç sene için de bankanın entegre rapor uygunluk skoru 0.50’den daha yüksek olarak bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda ölçütlerin ana başlıklarına göre oluşturulmuş özet analiz sonuç tablosu yer almaktadır. Kuveyt Türk Katılım Bankası için ölçütlerin tüm kriterlerinin yer aldığı detaylı sonuçlara Ek 1’de yer verilmiştir.

Tablo 4. 7. Kuveyt Türk Katılım Bankası’nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Puanı	2018 Skoru	2019 Puanı	2019 Skoru	2020 Puanı	2020 Skoru
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	9	0.90	9	0.90	9	0.90
Bilgiler Arası Bağlantı	12	6	0.50	6	0.50	6	0.50
Paydaş Katılımı	8	2	0.25	2	0.25	2	0.25
Önemlilik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kısalık ve Özlük	6	2	0.33	2	0.33	2	0.33
Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	0.75	12	0.75	12	0.75
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64	41	0.64	41	0.64	41	0.64
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	18	0.60	18	0.60	18	0.60
Kurumsal Yönetim	14	10	0.71	10	0.71	10	0.71
İş Modeli	30	26	0.87	26	0.87	26	0.87
Riskler ve Fırsatlar	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	12	0.60	12	0.60	12	0.60
Performans	8	6	0.75	6	0.75	6	0.75
Genel Görünüş	10	6	0.60	6	0.60	6	0.60
Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124	86	0.69	86	0.69	86	0.69
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188	127	0.68	127	0.68	127	0.68

Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın faaliyet raporları her üç yıl için kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.90 ile "Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim" ilkesi, en düşük skoru ise 0.25 ile "Paydaş Katılımı" ilkesinin aldığı tespit edilmiştir. İçerik öğeleri bakımından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.87 ile "İş Modeli" öğesi, en düşük skoru ise 0.60 ile "Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre", "Strateji ve Kaynak Aktarımı" ve "Genel Görünüş" öğelerinin aldığı saptanmıştır.

Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın faaliyet raporlarının detaylı değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi açısından vizyon, değerler ve stratejik amaçların tanımlandığı görülmüştür. Ancak kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modelinin dönemselsel bir şekilde tanımlanmadığı tespit edilmiştir.
- Bilgiler arası bağlantı ilkesi açısından değerlendirildiğinde, rapor genelinde olabildiğince finansal veriler sağlanmış ve finansal olmayan bilgiler desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmamış ve bankanın diğer raporlarına atıfta bulunulmamıştır.
- Paydaş katılımı ile ilgili bilgilere raporda çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Paydaşlara dair bir tanımlama yapılmamış ve onların risk, fırsat ve taleplerine yeterince yer verilmemiştir. Bu yüzden, paydaş katılımı ölçüt içerisindeki en düşük skora sahip kılavuz ilke olmuştur.
- Önemlilik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın değer yaratma süreci ile ilgili açıklamalara ve diğer önemli konulara yeterince yer verildiği görülmesine rağmen önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi raporlarda bulunamamıştır.
- Kısalık ve özlük ilkesine büyük oranda uyulmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının sayfa sayılarının fazla olması ile bilgilerin öz ve kısa olmasını sağlayacak atıf ve bağlantılara yer verilmemesi en önemli iki eksik olarak saptanmıştır.

- Faaliyet raporlarının güvenilirlik ve tamlık ilkesi ile büyük oranda uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Raporlarda iç ve dış doğrulamalara yer verildiği, hazırlamakla yükümlü çalışanın açıklandığı görülmektedir. Ancak çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler ve olumsuz özelliklere dair bir bilgi bulunamamıştır.
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise faaliyet raporlarında anahtar performans göstergelerine yeterince yer verildiği ve bu göstergelerin büyük ölçüde karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır.
- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre ögesi açısından bankanın misyonu, vizyonu, etik ilkeleri ve temel faaliyetlerine dair yeterince açıklamaya yer verildiği görülmüştür. Ancak bankanın rakiplerinin güçlü ve zayıf yönleri, bankanın içinde bulunduğu siyasi ortam ve çevresel zorluklara ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.
- Kurumsal yönetim ögesi bakımından değerlendirildiğinde, bankanın kurumsal yönetim sorumlularının bakış açıları ve üstelendiği sorumluluklar açıklanmış, bankanın etik ilkelerinin ve değerlerinin iş yapma biçimine etkisine dair açıklamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ancak kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısını nasıl etkilediği ve bankanın yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında bir açıklama bulunamamıştır.
- Bankanın iş modeline dair bilgiler faaliyet raporlarında yer almaktadır ancak bankanın faaliyetinin olumsuz sonuçlarına dair açıklamalar bulunamamıştır.
- Riskler ve fırsatlar ögesi açısından değerlendirildiğinde ise, risk ve fırsatların tespitine ve atılan adımlara faaliyet raporlarında değinilmiştir ancak bu risk ve fırsatların gerçekleşme olasılığı ve gerçekleştiği takdirde olası etkilerine dair bir açıklama bulunamamıştır.
- Strateji ve kaynak aktarımı ögesine yönelik olarak bankanın stratejilerine ve bu stratejileri gerçekleştirmek için atılan adımlara yönelik açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu stratejileri gerçekleştirmek için nasıl bir kaynak aktarım planı uygulayacağına dair bilgilere ulaşılamamıştır.
- Performans ögesi bakımından bankanın geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ancak hedefler, riskler ve fırsatlara yönelik nitel göstergelere rastlanılmamıştır.

- Genel görünüş ögesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın dış çevresinde karşılaşması olası durumlara yönelik açıklamaların bulunduğu görülmüştür. Ancak bu durumların bankayı nasıl etkileyeceğine dair bir bilgi verilmemiştir.
- Hazırlık ve sunum temeli bakımından, raporlamanın sınırı ve finansal unsurların değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere dair açıklamalar yer almaktadır. Ancak bankanın önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi bulunamamıştır.

4.5.2. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Faaliyet

Raporlarının Analiz Sonuçları

Bankanın faaliyet raporları incelendiğinde hem içerik hem de sunum bakımından yıllar itibariyle çok büyük bir değişikliğe gitmediği görülmüştür. Bu yüzden, faaliyet raporları içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler açısından daha önce belirlenmiş ölçütlere göre puanlandırıldığında elde edilen sonuçlarda bir değişim yaşanmamıştır. Faaliyet raporları entegre rapor uygunluk skorları bakımından değerlendirildiğinde, her üç dönem için de bankanın faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü her üç sene için de bankanın entegre rapor uygunluk skoru 0.50'den daha yüksek olarak bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda ölçütlerin ana başlıklarına göre oluşturulmuş özet analiz sonuç tablosu yer almaktadır. Türkiye Finans Katılım Bankası için ölçütlerin tüm kriterlerinin yer aldığı detaylı sonuçlara Ek 2'de yer verilmiştir.

Tablo 4. 8. Türkiye Finans Katılım Bankası’nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Puanı	2018 Skoru	2019 Puanı	2019 Skoru	2020 Puanı	2020 Skoru
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	7	0.70	7	0.70	7	0.70
Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	0.42	5	0.42	5	0.42
Paydaş Katılımı	8	2	0.25	2	0.25	2	0.25
Önemlilik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kısalık ve Özlük	6	2	0.33	2	0.33	2	0.33
Güvenilirlik ve Tamlık	16	13	0.81	13	0.81	13	0.81
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64	39	0.61	39	0.61	39	0.61
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	17	0.57	17	0.57	17	0.57
Kurumsal Yönetim	14	10	0.71	10	0.71	10	0.71
İş Modeli	30	22	0.73	22	0.73	22	0.73
Riskler ve Fırsatlar	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	10	0.50	10	0.50	10	0.50
Performans	8	6	0.75	6	0.75	6	0.75
Genel Görünüş	10	6	0.60	6	0.60	6	0.60
Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124	79	0.64	79	0.64	79	0.64
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188	118	0.63	118	0.63	118	0.63

Türkiye Finans Katılım Bankası’nın faaliyet raporları her üç yıl için kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.83 ile “Önemlilik” ve “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkeleri, en düşük skoru ise 0.25 ile “Paydaş Katılımı” ilkesinin aldığı tespit edilmiştir. İçerik öğeleri bakımından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.75 ile “Performans” ögesi, en düşük skoru ise 0.50 ile “Strateji ve Kaynak Aktarımı” ögesinin aldığı saptanmıştır.

Türkiye Finans Katılım Bankası'nın faaliyet raporlarının detaylı değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi açısından vizyon, değerler ve stratejik amaçların tanımlandığı görülmüştür. Ancak kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili bir iş modelinin tanımlanmadığı ve iş modeli ile ilgili fırsatlara da yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir.
- Bilgiler arası bağlantı ilkesi açısından değerlendirildiğinde, rapor genelinde olabildiğince finansal veriler sağlanmış ve finansal olmayan bilgiler desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmamış ve bankanın diğer raporlarına atıfta bulunulmamıştır.
- Paydaş katılımı ile ilgili bilgilere raporda çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Paydaşlara dair bir tanımlama yapılmamış ve onların risk, fırsat ve taleplerine yeterince yer verilmemiştir. Bu yüzden, paydaş katılımı ölçüt içerisindeki en düşük skora sahip kılavuz ilke olmuştur.
- Önemlilik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın değer yaratma süreci ile ilgili açıklamalara ve diğer önemli konulara yeterince yer verildiği görülmesine rağmen önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi raporlarda bulunamamıştır.
- Kısalık ve özlük ilkesine büyük oranda uyulmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının sayfa sayılarının fazla olması ile bilgilerin öz ve kısa olmasını sağlayacak atıf ve bağlantılara yer verilmemesi en önemli iki eksik olarak saptanmıştır.
- Faaliyet raporlarının güvenilirlik ve tamlık ilkesi ile büyük oranda uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Raporlarda iç ve dış doğrulamalara yer verildiği, hazırlamakla yükümlü çalışanın açıklandığı ve sektörün temel özelliklerine değinildiği görülmektedir. Ancak çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler ve olumsuz özelliklere dair bir bilgi bulunamamıştır.
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise faaliyet raporlarında anahtar performans göstergelerine yeterince yer verildiği ve bu göstergelerin büyük ölçüde karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır.

- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre ögesi açısından bankanın misyonu, vizyonu ve temel faaliyetlerine dair yeterince açıklamaya yer verildiği görülmüştür. Ancak bankanın rakiplerinin güçlü ve zayıf yönleri, bankanın içinde bulunduğu siyasi ortam ve çevresel zorluklara ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.
- Kurumsal yönetim ögesi bakımından değerlendirildiğinde, bankanın kurumsal yönetim sorumlularının bakış açıları ve üstelendiği sorumluluklar açıklanmış, bankanın kurumsal değerlerinin iş yapma biçimine etkisine dair açıklamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ancak kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısını nasıl etkilediği ve bankanın yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında bir açıklama bulunamamıştır.
- Bankanın iş modeline dair bilgiler faaliyet raporlarında yer almaktadır ancak bankanın faaliyetinin olumsuz sonuçları ve pazarda kendini nasıl farklılaştırdığına dair açıklamalar bulunamamıştır.
- Riskler ve fırsatlar ögesi açısından değerlendirildiğinde ise, risk ve fırsatların tespitine ve atılan adımlara faaliyet raporlarında değinilmiştir ancak bu risk ve fırsatların gerçekleşme olasılığı ve gerçekleştiği takdirde olası etkilerine dair bir açıklama bulunamamıştır.
- Strateji ve kaynak aktarımı ögesine yönelik olarak bankanın stratejilerine ve bu stratejileri gerçekleştirmek için atılan adımlara yönelik açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu stratejileri gerçekleştirmek için nasıl bir kaynak aktarım planı uygulayacağına dair bilgilere ulaşılammıştır.
- Performans ögesi bakımından bankanın geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ancak hedefler, riskler ve fırsatlara yönelik nitel göstergelere rastlanılmamıştır.
- Genel görünüş ögesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın dış çevresinde karşılaşması olası durumlara yönelik açıklamaların bulunduğu görülmüştür. Ancak bu durumların bankayı nasıl etkileyeceğine dair bir bilgi verilmemiştir.
- Hazırlık ve sunum temeli bakımından, raporlamanın sınırı ve finansal unsurların değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere dair açıklamalar yer

almaktadır. Ancak bankanın önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi bulunamamıştır.

4.5.3. Ziraat Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları

Bankanın faaliyet raporları incelendiğinde hem içerik hem de sunum bakımından yıllar itibariyle çok büyük bir değişikliğe gitmediği görülmüştür. Bu yüzden, faaliyet raporları içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler açısından daha önce belirlenmiş ölçütlere göre puanlandırıldığında elde edilen sonuçlarda bir değişim yaşanmamıştır. Faaliyet raporları entegre rapor uygunluk skorları bakımından değerlendirildiğinde, her üç dönem için de bankanın faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü her üç sene için de bankanın entegre rapor uygunluk skoru 0.50'den daha yüksek olarak bulunmuştur. Ancak, Ziraat Katılım Bankası'nın entegre rapor uygunluk skorunun 0.52 gibi çok düşük bir skor olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu kapsamda, uluslararası entegre raporlama çerçevesi ile çok sınırlı bir uyumluluğa sahip olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki tabloda ölçütlerin ana başlıklarına göre oluşturulmuş özet analiz sonuç tablosu yer almaktadır. Ziraat Katılım Bankası için ölçütlerin tüm kriterlerinin yer aldığı detaylı sonuçlara Ek 3'de yer verilmiştir.

Tablo 4. 9. Ziraat Katılım Bankası’nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Puanı	2018 Skoru	2019 Puanı	2019 Skoru	2020 Puanı	2020 Skoru
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	7	0.70	7	0.70	7	0.70
Bilgiler Arası Bağlantı	12	4	0.33	4	0.33	4	0.33
Paydaş Katılımı	8	2	0.25	2	0.25	2	0.25
Önemlilik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kısalık ve Özlük	6	2	0.33	2	0.33	2	0.33
Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	0.75	12	0.75	12	0.75
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64	37	0.58	37	0.58	37	0.58
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	10	0.33	10	0.33	10	0.33
Kurumsal Yönetim	14	8	0.57	8	0.57	8	0.57
İş Modeli	30	16	0.53	16	0.53	16	0.53
Riskler ve Fırsatlar	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	8	0.40	8	0.40	8	0.40
Performans	8	6	0.75	6	0.75	6	0.75
Genel Görünüş	10	5	0.50	5	0.50	5	0.50
Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124	61	0.49	61	0.49	61	0.49
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188	98	0.52	98	0.52	98	0.52

Ziraat Katılım Bankası’nın faaliyet raporları her üç yıl için kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde, en yüksek skoru 0.83 ile “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkesi, en düşük skoru ise 0.25 ile “Paydaş Katılımı” ilkesinin aldığı tespit edilmiştir. İçerik öğeleri bakımından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.75 ile “Performans” ögesi, en düşük skoru ise 0.33 ile “Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre” ögesinin aldığı saptanmıştır.

Ziraat Katılım Bankası’nın faaliyet raporlarının detaylı değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi açısından vizyon, değerler ve stratejik amaçların tanımlandığı görülmüştür. Ancak kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili bir iş modelinin tanımlanmadığı ve iş modeli ile ilgili fırsatlara da yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir.
- Bilgiler arası bağlantı ilkesi açısından değerlendirildiğinde, rapor genelinde olabildiğince finansal veriler sağlanmış ve finansal olmayan bilgiler desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak sermaye ögeleri arasındaki ilişkiler açıklanmamış ve bankanın diğer raporlarına atıfta bulunulmamıştır.
- Paydaş katılımı ile ilgili bilgilere raporda çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Paydaşlara dair bir tanımlama yapılmamış ve onların risk, fırsat ve taleplerine yeterince yer verilmemiştir. Bu yüzden, paydaş katılımı ölçüt içerisindeki en düşük skora sahip kılavuz ilke olmuştur.
- Önemlilik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın değer yaratma süreci ile ilgili açıklamalara ve diğer önemli konulara yeterince yer verildiği görülmese de önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi raporlarda bulunamamıştır.
- Kısalık ve özlük ilkesine büyük oranda uyulmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının sayfa sayılarının fazla olması ile bilgilerin öz ve kısa olmasını sağlayacak atıf ve bağlantılara yer verilmemesi en önemli iki eksik olarak saptanmıştır.
- Faaliyet raporlarının güvenilirlik ve tamlık ilkesi ile büyük oranda uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Raporlarda iç ve dış doğrulamalara yer verildiği, hazırlamakla yükümlü çalışanın açıklandığı ve sektörün temel özelliklerine değinildiği görülmektedir. Ancak çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler ve olumsuz özelliklere dair bir bilgi bulunamamıştır.
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise faaliyet raporlarında anahtar performans göstergelerine yeterince yer verildiği ve bu göstergelerin büyük ölçüde karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır.
- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre ögesi açısından bankanın misyonu, vizyonu ve temel faaliyetlerine dair yeterince açıklamaya yer verildiği görülmüştür. Ancak bankanın kültürü, etik ilkeleri, değerleri, bankanın

rakiplerinin güçlü ve zayıf yönleri, bankanın içinde bulunduğu siyasi ortam ve çevresel zorluklara ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.

- Kurumsal yönetim ögesi bakımından değerlendirildiğinde, bankanın kurumsal yönetim sorumlularının bakış açıları ve üstelendiği sorumluluklar açıklanmış, bankanın kurumsal değerlerinin iş yapma biçimine etkisine dair açıklamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ancak kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısını nasıl etkilediği, bankanın yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri ve örgüt kültürü oluşturmak adına kullanılan özel süreçler hakkında bir açıklama bulunamamıştır.
- Bankanın faaliyetlerine ve olumlu sonuçlarına dair bilgiler faaliyet raporlarında yer almaktadır ancak bankanın faaliyetinin olumsuz sonuçları, sahip olduğu iş modeli ve pazarda kendini nasıl farklılaştırdığına dair açıklamalar bulunamamıştır.
- Riskler ve fırsatlar ögesi açısından değerlendirildiğinde ise, risk ve fırsatların tespitine ve atılan adımlara faaliyet raporlarında değinilmiştir ancak bu risk ve fırsatların gerçekleşme olasılığı ve gerçekleştiği takdirde olası etkilerine dair bir açıklama bulunamamıştır.
- Strateji ve kaynak aktarımı ögesine yönelik olarak bankanın stratejilerine ve bu stratejileri gerçekleştirmek için atılan adımlara yönelik açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu stratejileri gerçekleştirmek için nasıl bir kaynak aktarım planı uygulayacağına dair bilgilere ulaşılamamıştır.
- Performans ögesi bakımından bankanın geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ancak hedefler, riskler ve fırsatlara yönelik nitel göstergelere rastlanılmamıştır.
- Genel görünüş ögesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın dış çevresinde karşılaşması olası durumlara yönelik açıklamaların bulunduğu görülmüştür. Ancak bu durumların bankayı nasıl etkileyeceğine dair bir bilgi verilmemiştir. Ayrıca, bankanın sahip olduğu sermaye ögeleri ve bu sermaye ögelerinin bankanın değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğuna dair bir açıklamaya da rastlanılmamıştır.

- Hazırlık ve sunum temeli bakımından, raporlamanın sınırı ve finansal unsurların değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere dair açıklamalar yer almaktadır. Ancak bankanın önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi bulunamamıştır.

4.5.4. Vakıf Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Analiz Sonuçları

Bankanın faaliyet raporları incelendiğinde hem içerik hem de sunum bakımından yıllar itibariyle çok büyük bir değişikliğe gitmediği görülmüştür. Bu yüzden, faaliyet raporları içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler açısından daha önce belirlenmiş ölçütlere göre puanlandırıldığında elde edilen sonuçlarda bir değişim yaşanmamıştır. Faaliyet raporları entegre rapor uygunluk skorları bakımından değerlendirildiğinde, her üç dönem için de bankanın faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü her üç sene için de bankanın entegre rapor uygunluk skoru 0.50'den daha yüksek olarak bulunmuştur. Ancak, Vakıf Katılım Bankası'nın entegre rapor uygunluk skorunun 0.52 gibi çok düşük bir skor olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu kapsamda, uluslararası entegre raporlama çerçevesi ile çok sınırlı bir uyumluluğa sahip olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki tabloda ölçütlerin ana başlıklarına göre oluşturulmuş özet analiz sonuç tablosu yer almaktadır. Vakıf Katılım Bankası için ölçütlerin tüm kriterlerinin yer aldığı detaylı sonuçlara Ek 4'de yer verilmiştir.

Tablo 4. 10. Vakıf Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Puanı	2018 Skoru	2019 Puanı	2019 Skoru	2020 Puanı	2020 Skoru
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	8	0.80	8	0.80	8	0.80
Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	0.42	5	0.42	5	0.42
Paydaş Katılımı	8	2	0.25	2	0.25	2	0.25
Önemlilik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kısalık ve Özlük	6	2	0.33	2	0.33	2	0.33
Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	0.75	12	0.75	12	0.75
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64	39	0.61	39	0.61	39	0.61
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	10	0.33	10	0.33	10	0.33
Kurumsal Yönetim	14	5	0.36	5	0.36	5	0.36
İş Modeli	30	18	0.60	18	0.60	18	0.60
Riskler ve Fırsatlar	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	8	0.40	8	0.40	8	0.40
Performans	8	6	0.75	6	0.75	6	0.75
Genel Görünüş	10	3	0.30	3	0.30	3	0.30
Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124	58	0.47	58	0.47	58	0.47
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188	97	0.52	97	0.52	97	0.52

Vakıf Katılım Bankası'nın faaliyet raporları her üç yıl için kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.83 ile “Önemlilik” ve “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkeleri, en düşük skoru ise 0.25 ile “Paydaş Katılımı” ilkesinin aldığı tespit edilmiştir. İçerik öğeleri bakımından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.75 ile “Performans” ögesi, en düşük skoru ise 0.33 ile “Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre” ögesinin aldığı saptanmıştır.

Vakıf Katılım Bankası'nın faaliyet raporlarının detaylı değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi açısından vizyon, değerler ve stratejik amaçların tanımlandığı görülmüştür. Ancak kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modelinin dönemsel bir şekilde tanımlanmadığı ve iş modeli ile ilgili fırsatlara da yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir.
- Bilgiler arası bağlantı ilkesi açısından değerlendirildiğinde, rapor genelinde olabildiğince finansal veriler sağlanmış ve finansal olmayan bilgiler desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak sermaye ögeleri arasındaki ilişkiler açıklanmamış ve bankanın diğer raporlarına atıfta bulunulmamıştır.
- Paydaş katılımı ile ilgili bilgilere raporda çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Paydaşlara dair bir tanımlama yapılmamış ve onların risk, fırsat ve taleplerine yeterince yer verilmemiştir. Bu yüzden, paydaş katılımı ölçüt içerisindeki en düşük skora sahip kılavuz ilke olmuştur.
- Önemlilik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın değer yaratma süreci ile ilgili açıklamalara ve diğer önemli konulara yeterince yer verildiği görülmesine rağmen önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi raporlarda bulunamamıştır.
- Kısalık ve özlük ilkesine büyük oranda uyulmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının sayfa sayılarının fazla olması ile bilgilerin öz ve kısa olmasını sağlayacak atıf ve bağlantılara yer verilmemesi en önemli iki eksik olarak saptanmıştır.
- Faaliyet raporlarının güvenilirlik ve tamlık ilkesi ile büyük oranda uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Raporlarda iç ve dış doğrulamalara yer verildiği, hazırlamakla yükümlü çalışanın açıklandığı ve sektörün temel özelliklerine değinildiği görülmektedir. Ancak çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler ve olumsuz özelliklere dair bir bilgi bulunamamıştır.
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise faaliyet raporlarında anahtar performans göstergelerine yeterince yer verildiği ve bu göstergelerin büyük ölçüde karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır.
- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre ögesi açısından bankanın misyonu, vizyonu ve temel faaliyetlerine dair yeterince açıklamaya yer verildiği

görülmüştür. Ancak bankanın kültürü, etik ilkeleri, bankanın rakiplerinin güçlü ve zayıf yönleri, bankanın içinde bulunduğu siyasi ortam ve çevresel zorluklara ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.

- Kurumsal yönetim ögesi bakımından değerlendirildiğinde, bankanın kurumsal yönetim sorumlularının strateji ve risk yönetimine dair bakış açıları ve üstelendiği sorumluluklar açıklanmış, bankanın kurumsal değerlerinin iş yapma biçimine etkisine dair açıklamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ancak kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısını nasıl etkilediği, bankanın yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri ve örgüt kültürü oluşturmak adına kullanılan özel süreçler hakkında bir açıklama bulunamamıştır.
- Bankanın faaliyetlerine ve olumlu sonuçlarına dair bilgiler faaliyet raporlarında yer almaktadır ancak bankanın faaliyetinin olumsuz sonuçları, iş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı ve pazarda kendini nasıl farklılaştırdığına dair açıklamalar bulunamamıştır.
- Riskler ve fırsatlar ögesi açısından değerlendirildiğinde ise, risk ve fırsatların tespitine ve atılan adımlara faaliyet raporlarında değinilmiştir ancak bu risk ve fırsatların gerçekleşme olasılığı ve gerçekleştiği takdirde olası etkilerine dair bir açıklama bulunamamıştır.
- Strateji ve kaynak aktarımı ögesine yönelik olarak bankanın stratejilerine ve bu stratejileri gerçekleştirmek için atılan adımlara yönelik açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu stratejileri gerçekleştirmek için nasıl bir kaynak aktarım planı uygulayacağına ve bankanın rekabet avantajı elde etmesini sağlayan farklılaşma unsurlarına dair bilgilere ulaşılammıştır.
- Performans ögesi bakımından bankanın geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ancak hedefler, riskler ve fırsatlara yönelik nitel göstergelere rastlanılmamıştır.
- Genel görünüş ögesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın dış çevresinde karşılaşması olası durumlara yönelik açıklamaların bulunduğu görülmüştür. Ancak bu durumların bankayı nasıl etkileyeceğine dair bir bilgi verilmemiştir. Ayrıca, bankanın sahip olduğu sermaye ögeleri, bu sermaye

öğelerinin bankanın değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğuna dair bir bilgiye rastlanılmamıştır.

- Hazırlık ve sunum temeli bakımından, raporlamanın sınırı ve finansal unsurların değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere dair açıklamalar yer almaktadır. Ancak bankanın önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi bulunamamıştır.

4.5.5. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet

Raporlarının Analiz Sonuçları

Bankanın faaliyet raporları incelendiğinde hem içerik hem de sunum bakımından yıllar itibariyle değişikliğe gidildiği görülmüştür. Bu yüzden, faaliyet raporları içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler açısından daha önce belirlenmiş ölçütlere göre puanlandırıldığında elde edilen sonuçlarda değişim yaşanmıştır. Ancak bankanın faaliyet raporları entegre rapor uygunluk skorları bakımından değerlendirildiğinde, her üç dönem için de Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü her üç sene için de bankanın entegre rapor uygunluk skoru 0.50'den daha yüksek olarak bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda ölçütlerin ana başlıklarına göre oluşturulmuş özet analiz sonuç tablosu yer almaktadır. Albaraka Türk Katılım Bankası için ölçütlerin tüm kriterlerinin yer aldığı detaylı sonuçlara Ek 5'de yer verilmiştir.

Tablo 4. 11. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Entegre Rapor Uygunluk Skorları

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Puanı	2018 Skoru	2019 Puanı	2019 Skoru	2020 Puanı	2020 Skoru
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	8	0.80	8	0.80	8	0.80
Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	0.42	9	0.75	9	0.75
Paydaş Katılımı	8	2	0.25	2	0.25	6	0.75
Önemlilik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kısalık ve Özlük	6	2	0.33	4	0.67	4	0.67
Güvenilirlik ve Tamlık	16	13	0.81	13	0.81	13	0.81
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	0.83	5	0.83	5	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	64	40	0.63	46	0.72	50	0.78
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	15	0.50	15	0.50	19	0.63
Kurumsal Yönetim	14	8	0.57	8	0.57	8	0.57
İş Modeli	30	26	0.87	26	0.87	26	0.87
Riskler ve Fırsatlar	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	10	0.50	10	0.50	10	0.50
Performans	8	6	0.75	6	0.75	6	0.75
Genel Görünüş	10	6	0.60	6	0.60	6	0.60
Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	0.67	4	0.67	4	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	124	79	0.64	79	0.64	83	0.67
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	188	119	0.63	125	0.66	133	0.71

Albaraka Türk Katılım Bankası'nın faaliyet raporları her üç yıl için kılavuz ilkeler açısından değerlendirildiğinde en yüksek skoru 0.83 ile “Önemlilik” ve “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkeleri, en düşük skoru ise 0.25 ile “Paydaş Katılımı” ilkesinin aldığı tespit edilmiştir. Ancak, banka 2020 yılı faaliyet raporunda paydaşlara dair bilgilere yer vererek önceki yıllarda 0.25 olan “Paydaş Katılımı” puanını 0.75’e çıkartmıştır. Böylece, 2020 yılı için en düşük skoru “Kısalık ve Özlük” ilkesi almıştır. İçerik öğeleri bakımından değerlendirildiğinde, en yüksek skoru 0.87

ile “İş Modeli” ögesi, en düşük skoru ise 0.50 ile “Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre” ve “Strateji ve Kaynak Aktarımı” ögelerinin aldığı saptanmıştır. Ancak son yıl “Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre” ögesinin puanı 0.50’den 0.63’e yükselerek en düşük skor olmaktan çıkmıştır.

Albaraka Türk Katılım Bankası’nın faaliyet raporlarının detaylı değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi açısından vizyon, değerler ve stratejik amaçların tanımlandığı görülmüştür. Ancak kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modelinin dönemsel bir şekilde tanımlanmadığı tespit edilmiştir.
- Bilgiler arası bağlantı ilkesi açısından değerlendirildiğinde, rapor genelinde olabildiğince finansal veriler sağlanmış ve finansal olmayan bilgiler desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak sermaye ögeleri arasındaki ilişkiler açıklanmamıştır.
- Paydaş katılımı ile ilgili bilgilere 2018 ve 2019 yılındaki faaliyet raporlarında çok az yer verildiği tespit edilmiştir. 2020 gelindeğinde ise, paydaşlara dair tanımlama yapıldığı ve iletişim kanallarının belitildiği görülmüştür. Ancak her üç yıl için de paydaşların risk, fırsat ve taleplerine yeterince yer verilmemiştir. Bu yüzden, paydaş katılımı 2018 ve 2019 yılları için ölçüt içerisindeki en düşük skora sahip kılavuz ilke olmuştur.
- Önemlilik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın değer yaratma süreci ile ilgili açıklamalara ve diğer önemli konulara yeterince yer verildiği görülmesine rağmen önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi raporlarda bulunamamıştır.
- Kısalık ve özlük ilkesine büyük oranda uyulmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının sayfa sayılarının fazla olması en önemli etken olarak saptanmıştır.
- Faaliyet raporlarının güvenilirlik ve tamlık ilkesi ile büyük oranda uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Raporlarda iç ve dış doğrulamalara yer verildiği, hazırlamakla yükümlü çalışanın açıklandığı görülmektedir. Ancak çeşitli

paydaşlara olan yükümlölükler ve olumsuz özelliklere dair bir bilgi bulunamamıştır.

- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik ilkesi bakımından değerlendirildiğinde ise faaliyet raporlarında anahtar performans göstergelerine yeterince yer verildiği ve bu göstergelerin büyük ölçüde karşılaştırılabilir olduğu saptanmıştır.
- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre ögesi açısından bankanın misyonu, vizyonu, değerleri ve temel faaliyetlerine dair yeterince açıklamaya yer verildiği görülmüştür. Ancak bankanın rakiplerinin güçlü ve zayıf yönleri, bankanın içinde bulunduğu siyasi ortam ve paydaşların meşru ihtiyaç ve taleplerine ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.
- Kurumsal yönetim ögesi bakımından değerlendirildiğinde, bankanın kurumsal yönetim sorumlularının bakış açıları ve üstelendiği sorumluluklar açıklanmış, bankanın değerlerinin iş yapma biçimine etkisine dair açıklamaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Ancak kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısını nasıl etkilediği ve bankanın yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında bir açıklama bulunamamıştır.
- Bankanın iş modeline dair bilgiler faaliyet raporlarında yer almaktadır ancak bankanın faaliyetinin olumsuz sonuçlarına dair açıklamalar bulunamamıştır.
- Riskler ve fırsatlar ögesi açısından değerlendirildiğinde ise, risk ve fırsatların tespitine ve atılan adımlara faaliyet raporlarında değinilmiştir ancak bu risk ve fırsatların gerçekleşme olasılığı ve gerçekleştiği takdirde olası etkilerine dair bir açıklama bulunamamıştır.
- Strateji ve kaynak aktarımı ögesine yönelik olarak bankanın stratejilerine ve bu stratejileri gerçekleştirmek için atılan adımlara yönelik açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu stratejileri gerçekleştirmek için nasıl bir kaynak aktarım planı uygulayacağına dair bilgilere ulaşılammıştır.
- Performans ögesi bakımından bankanın geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ancak hedefler, riskler ve fırsatlara yönelik nitel göstergelere rastlanılmamıştır.
- Genel görünüş ögesi bakımından değerlendirildiğinde ise, bankanın dış çevresinde karşılaşması olası durumlara yönelik açıklamaların bulunduğu

görülmüştür. Ancak bu durumların bankayı nasıl etkileyeceğine dair bir bilgi verilmemiştir.

- Hazırlık ve sunum temeli bakımından, raporlamanın sınırı ve finansal unsurların değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere dair açıklamalar yer almaktadır. Ancak bankanın önemlilik belirleme sürecine dair bir bilgi bulunamamıştır.

4.6. Araştırma Sonuçlarının Analizi

Bu bölümde, araştırma kapsamında incelenmiş olan 5 katılım bankasının faaliyet raporlarının kılavuz ilkelere uyum skorları, içerik öğelerine uyum skorları ve entegre rapor uygunluk skorlarının analizi yapılacaktır.

4.6.1. Katılım Bankalarının Toplam Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru

Araştırma kapsamında incelenmiş olan 5 katılım bankasının faaliyet raporlarının kılavuz ilkelere uyum skorlarının yıllara göre değişimi ve analizi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. 12. Katılım Bankalarının Toplam Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Toplam Puan	2018 Toplam Skor	2019 Toplam Puan	2019 Toplam Skor	2020 Toplam Puan	2020 Toplam Skor
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	50	39	0.78	39	0.78	39	0.78
Bilgiler Arası Bağlantı	60	25	0.42	29	0.48	29	0.48
Paydaş Katılımı	40	10	0.25	10	0.25	14	0.35
Önemlilik	30	25	0.83	25	0.83	25	0.83
Kısalık ve Özlük	30	10	0.33	12	0.40	12	0.40
Güvenilirlik ve Tamlık	80	62	0.78	62	0.78	62	0.78
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	30	25	0.83	25	0.83	25	0.83
Kılavuz İlkelerine Uyum Skoru	320	196	0.61	202	0.63	206	0.64

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere her üç yıl için “Önemlilik” ve “Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik” ilkeleri en yüksek skora sahip kılavuz ilkeler olmuşlardır. Bu kapsamda, katılım bankalarının faaliyet raporlarında çoğunlukla önemli bilgilere yer vererek ilgisiz ve paydaşları açısından önemsiz konulara değinmediği saptanmıştır. Ayrıca bu bilgiler faaliyet raporlarında verilirken tutarlı ve karşılaştırılabilir bir tarzda sunulduğu görülmüştür.

Her üç yıl için en düşük skora sahip kılavuz ilke ise “Paydaş Katılımı” olmuştur. Katılım bankaları faaliyet raporlarında genellikle paydaşlarını tanımlamadıkları ve onların risk ve ihtiyaçlarına yönelik yeterli açıklamalarda bulunmadıkları belirlenmiştir. Bu yüzden “Paydaş Katılımı” ilkesi en düşük skora sahip kılavuz ilke olarak kalmıştır. Ancak, bununla birlikte “Paydaş Katılımı” ilkesinin 2020 yılı skorunda artış yaşandığı da gözden kaçırılmamalıdır.

Son olarak, katılım bankalarının toplam kılavuz ilkelerine uyum skoruna bakıldığında ise üç yıl içinde skorların 0.50’den daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda, katılım bankalarının faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nde yer alan kılavuz ilkeler ile uyumlu olduğu söylenebilir.

4.6.2. Katılım Bankalarının Toplam İçerik Öğelerine Uyum Skoru

Araştırma kapsamında incelenmiş olan 5 katılım bankasının faaliyet raporlarının içerik öğelerine uyum skorlarının yıllara göre değişimi ve analizi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. 13. Katılım Bankalarının Toplam İçerik Öğelerine Uyum Skoru

Ölçütler	Maksimum Puan	2018 Toplam Puan	2018 Toplam Skor	2019 Toplam Puan	2019 Toplam Skor	2020 Toplam Puan	2020 Toplam Skor
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	150	70	0.47	70	0.47	74	0.49
Kurumsal Yönetim	70	41	0.59	41	0.59	41	0.59
İş Modeli	150	108	0.72	108	0.72	108	0.72
Riskler ve Fırsatlar	30	20	0.67	20	0.67	20	0.67
Strateji ve Kaynak Aktarımı	100	48	0.48	48	0.48	48	0.48
Performans	40	30	0.75	30	0.75	30	0.75
Genel Görünüş	50	26	0.52	26	0.52	26	0.52
Hazırlık ve Sunum Temeli	30	20	0.67	20	0.67	20	0.67
İçerik Öğelerine Uyum Skoru	620	363	0.59	363	0.59	367	0.59

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere her üç yıl için de “Performans” ilkesi en yüksek skora sahip içerik ögesi olmuştur. Bu kapsamda, katılım bankalarının faaliyet raporlarında geçmiş ile mevcut performanslarının karşılaştırmasına yer verdikleri saptanmıştır. Ayrıca, net olarak bir paydaş tanımlaması yapılmasa bile faaliyet raporları genelinde paydaşlara yönelik atılan adımlara dair açıklamalarda bulunduğu görülmüştür.

2018 ve 2019 yılları için en düşük skora sahip içerik ögesi “Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre” olurken, 2020 yılı için en düşük skora sahip içerik ögesi “Strateji ve Kaynak Aktarımı” olmuştur. Ancak genel olarak bakıldığında her üç yıl için, bu iki ilkenin birbirine çok yakın skor alarak içerik öğeleri arasındaki en düşük skora sahip ilkeler olduğu görülmektedir. Bu noktada, katılım bankalarının faaliyet raporlarında genellikle rakiplerinin zayıf ve güçlü yönlerine, içinde bulunduğu toplumdaki çevresel ve siyasal konulara ve sektörünü ilgilendiren yasal düzenlemelere değinmediği görülmüştür. Ayrıca, sahip oldukları stratejilerine bağlı olarak oluşturulan kaynak aktarım planlarına ve oluşturulan bu planların etkisine yönelik açıklamalara rastlanılmamıştır.

Son olarak, katılım bankalarının toplam içerik öğelerine uyum skoruna bakıldığında ise üç yıl içinde skorların 0.50’den daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda, katılım bankalarının faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi’nde yer alan içerik öğeleri ile uyumlu olduğu söylenebilir.

4.6.3. Katılım Bankalarının Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru

Araştırma kapsamında incelenmiş olan 5 katılım bankasının faaliyet raporlarının toplam entegre rapor uygunluk skorlarının yıllara göre değişimi ve analizi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. 14. Katılım Bankalarının Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru

Katılım Bankaları	Maksimum Puan	2018 Toplam Puan	2018 Toplam Skor	2019 Toplam Puan	2019 Toplam Skor	2020 Toplam Puan	2020 Toplam Skor
Kuveyt Türk Katılım Bankası	188	127	0.68	127	0.68	127	0.68
Türkiye Finans Katılım Bankası	188	118	0.63	118	0.63	118	0.63
Ziraat Katılım Bankası	188	98	0.52	98	0.52	98	0.52
Vakıf Katılım Bankası	188	97	0.52	97	0.52	97	0.52
Albaraka Türk Katılım Bankası	188	119	0.63	125	0.66	133	0.71
Toplam Entegre Rapor Uygunluk Skoru	940	559	0.59	565	0.60	573	0.61

En yüksek entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankası 2018 ve 2019 yılları için Kuveyt Türk Katılım Bankası olurken, 2020 yılı içinse Albaraka Türk Katılım Bankası olmuştur. Ziraat Katılım Bankası ve Vakıf Katılım Bankası ise her üç yıl için en düşük entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankaları olarak bulunmuşlardır. Buna rağmen her üç sene için katılım bankalarının entegre rapor uygunluk skorları incelendiğinde 0.50’den daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, araştırma kapsamındaki katılım bankalarının faaliyet raporlarının son üç yıl için Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu söylenebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kurumsal raporlamanın son evrimi olan entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan bilgilerini bütüncül ve tek bir raporda sunulmasıdır. Ancak entegre raporlama yalnızca finansal ve finansal olmayan bilgilerin bir arada sunulmasından daha çok birbirleriyle bağlantılı olarak sunulmasını ifade etmektedir. Bilgilerin entegre raporlama aracılığıyla birbiriyle bağlantılı olarak tek bir raporda sunulması kurumlara birçok açıdan fayda sağlamaktadır. Bu yüzden entegre rapor her geçen gün daha çok önem kazanmakta ve tercih edilmektedir.

Bu noktada entegre rapor hazırlayan kurumlara rehber olması amacıyla 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) tarafından Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi yayımlanmıştır. Bu tarihten itibaren entegre rapor hazırlayan ya da yeni hazırlayacak olan kurumlar için Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi yol gösterici bir niteliğe sahip olmuştur. Uluslararası bir kurum tarafından geniş bir katılımcı kitlesinin fikirleri dikkate alınarak ortaya konulan bu çerçeve ile entegre raporlamanın küresel anlamda gelişimi de hızlanmıştır. 2021 yılına gelindiğinde ise, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi bazı konularda daha net açıklamalarda bulunarak ve basitleşmeye giderek Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nin revize halini yayımlamıştır.

Bu çalışmada, ülkemizdeki katılım bankalarının yıllık olarak yayımlamış oldukları faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde belirtilmiş olan içerik öğelerine ve kılavuz ilkelerine yıllar itibarıyla ne derece uyumlu olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, ülkemizdeki 5 katılım bankasının 2018-2020 yılları için kendi resmi sitelerinde yayımlamış oldukları yıl sonu faaliyet raporlarında sundukları bilgilerin entegre raporlamaya ne kadar uyumlu olduğu ve entegre raporlarda istenen bilgilerin mevcut raporlarda ne ölçüde yer aldığı analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- Araştırma kapsamındaki 5 katılım bankasının her üç yıl için yayımlamış olduğu faaliyet raporlarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ile uyumlu olduğu saptanmıştır. Vakıf Katılım Bankası ve Ziraat Katılım Bankası

sınırdaki bir skor aldıkları için çok sınırlı bir uyumluluğa sahip oldukları belirlenmiştir.

- En yüksek entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankası 2018 ve 2019 yılları için Kuveyt Türk Katılım Bankası olurken, 2020 yılı içinse Albaraka Türk Katılım Bankası olmuştur. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın 2020 yılı için yayımladığı faaliyet raporunda "Sürdürülebilirlik" başlığına yer vererek paydaş tanımlaması yapması, paydaşlarla olan iletişim kanallarına yer vermesi ve toplumsal konulara değinmesi 2020 yılında daha yüksek puan almasına neden olmuştur.
- Ziraat Katılım Bankası ve Vakıf Katılım Bankası ise her üç yıl için en düşük entegre rapor uygunluk skoruna sahip katılım bankaları olmuşturlardır.
- Her üç yıl için "Önemlilik" ve "Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik" ilkeleri en yüksek skora sahip kılavuz ilkeler olurken en düşük skora sahip kılavuz ilke ise "Paydaş Katılımı" olmuştur.
- Her üç yıl için "Performans" ilkesi en yüksek skora sahip içerik ögesi olmuştur. En düşük skora sahip içerik ögesi 2018 ve 2019 yılları için "Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre" olurken, 2020 yılı için en düşük skora sahip içerik ögesi "Strateji ve Kaynak Aktarımı" olmuştur.
- Katılım bankalarının toplam entegre rapor uygunluk skorları yıllar itibariyle değerlendirildiğinde küçük boyutta bir artış yaşandığı görülmüştür. 2019 ve 2020 yıllarında Albaraka Türk Katılım Bankası'nın faaliyet raporlarındaki gelişim bu artışa neden olmuştur.

Katılım bankalarının faaliyet raporlarının entegre raporlamaya daha uygun hale gelebilmesi için faaliyet raporları hazırlanırken aşağıdaki öneriler dikkate alınmalıdır:

- Katılım bankaları değer yaratma sürecinde sermaye ögeleri arasındaki ilişkilere dair bilgi verilmelidir.
- Şirketin diğer raporlarına atıfta bulunarak bilgiler arası bağlantı kurulmalıdır.
- Paydaşlar tanımlanmalı ve iletişim kanalları belirtilmelidir.
- Bilgilerin kısa ve öz bir şekilde verilerek raporların sayfa sayısı düşük tutulmalıdır. Ayrıca, tekrara düşmemek için rapor içerisinde atıf ve bağlantılara da yer verilmelidir.

- Paydaşların ihtiyaç ve isteklerine raporda daha net bir şekilde değinilerek bu taleplerin karşılanması için atılan adımlar vurgulanmalıdır. Ayrıca, paydaşlara olan yükümlülüklerden de bahsedilmelidir.
- Sektördeki rakiplerin zayıf ve güçlü yönlerine değinilmelidir.
- Faaliyet raporlarında toplumsal, çevresel, siyasal konulara dair açıklamalar yer verilmelidir.
- Rapor genelinde yalnızca olumlu sonuçlara odaklanılmamalı olumsuz sonuçlara da değinilmelidir.
- Karşı karşıya kalınması muhtemel risklerin gerçekleşmesi durumunda etkilerinin ne olacağından bahsedilmelidir.
- Belirlenen stratejileri gerçekleştirmek üzere nasıl bir kaynak aktarım planı izlendiği vurgulanmalıdır.
- Nicel göstergelere ek olarak nitel göstergeler de oluşturmalı ve rapor genelinde yer verilmelidir.
- Faaliyet raporunun geneline hakim olan önemlilik belirleme sürecine dair bilgilere değinilmelidir.

Sonuç olarak, ülkemizdeki 5 katılım bankasının 2018-2020 yılları için kendi resmi sitelerinde yayımlamış oldukları yıl sonu faaliyet raporlarında sundukları bilgilerin entegre raporlamaya ne kadar uyumlu olduğu ve entegre raporlarda istenen bilgilerin mevcut raporlarda ne ölçüde yer aldığı analiz edilmiştir. Gelecek çalışmalarda katılım bankalarının faaliyet raporlarının ne ölçüde geliştiği takip edilebilir ve entegre rapor uygunluk skorları ile katılım bankalarının ekonomik performansları arasındaki ilişkiler incelenebilir.

KAYNAKÇA

- ACCA: “What do investors expect from non-financial reporting?”, Haziran, 2013, (Çevrimiçi) <https://www.accaglobal.com/uk/en/technical-activities/technical-resources-search/2013/august/investors-and-non-financial-reporting.html>, 24 Aralık 2020.
- Adegboyegun vd.: “Integrated reporting and corporate performance in Nigeria: Evidence from the banking industry”, **Cogent Business & Management**, Cilt 7, Sayı 1, 2020, s.1-12.
- Albaraka Türk Katılım Bankası: “2019 Faaliyet Raporu”, 2020, (Çevrimiçi) <https://www.albaraka.com.tr/assets/tr/pdf/yatirimci-iliskileri/Albaraka-Turk-2019-Faaliyet-Raporu-New.pdf>, 24 Kasım 2020.
- Alkan, Gönül İpek, Onur Doğan: “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB'de bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 54, 2012, s.87-100.
- Aras, Güler, Filiz Mutlu Yıldırım: “Entegre Raporlamada Çoklu Sermaye Öğelerini Temsil Eden Göstergelerin Belirlenmesi: Türk Bankacılık Sektörü Örneği”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 2019, s.408-422.
- Aras, Güler, Gaye Uğur Sarıoğlu: “**Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama**”, İstanbul, TÜSİAD, 2015.

- Argüden Yönetişim Akademisi: “Entegre Rapor 2015”, 2016, (Çevrimiçi) https://argudenacademy.org/docs/content/ArgudenAkademi_EntegreRapor_2015.pdf, 16 Ocak 20201.
- Asutay, Mehmet: “The Development of Islamic Banking in Turkey: Regulation, Performance and Political Economy”, **Islamic Finance in Europe: Towards a Plural Financial System**, Ed. Valentino Cattelan, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2013, s.213-227.
- Aysan, Mustafa: “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Küresel Uyum”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 34, 2007, s.51-56.
- Berberoğlu, Vural: “Entegre Raporlama Uygulamalarının Çoklu Sermaye Öğeleri Ve Kılavuz İlkeler Çerçevesinde Analizi”, (Yüksek Lisans Tezi), YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir (546375), 2019.
- Berg, Bruce L., Howard Lune: **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Çev. Asım Arı, Konya, Eğitim Yayınevi, 2019.
- Black Sun Plc: “Understanding Transformation: Building the Business Case for Integrated Reporting”, 2012, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/resource/building-the-business-case-for-integrated-reporting/>, 29 Ocak 2021.
- Black Sun Plc: “Realizing the benefits: The impact of Integrated Reporting”, 2014, (Çevrimiçi) https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2014/09/IIRC.Black_.Sun_.Research.IR_.Impact.Single.pages.18.9.14.pdf, 10 Ocak 2021.

- Borsa İstanbul: “2017 Entegre Faaliyet Raporu”, 2018, (Çevrimiçi)
<https://www.borsaistanbul.com/files/borsa-istanbul-2017-entegre-faaliyet-raporu.pdf>, 16 Ocak 2021.
- CFGs: “Entegre Rapor 2017”, 2018, (Çevrimiçi)
www.cfgs.org.tr/wp/entegre-yaklasim/, 16 Ocak 2021.
- Coşkun Arslan, “The Corporate Sustainability Solution: Triple Bottom
Mihriban, Harun Line”, **The Journal of Accounting and Finance**, Sayı
Kısacık: July 2017 Special Issue, 2017, s. 18-34.
- Dey, Pappu Kumar: “Value relevance of integrated reporting: a study of the
Bangladesh banking sector”, **International Journal of
Disclosure and Governance**, Cilt 17, Sayı 4, 2020,
s.195-207.
- Doni, Federica, Mikkel “Exploring integrated reporting in the banking industry:
Larsen, Silvio Bianchi the multiple capitals approach”, **Journal of Intellectual
Capital**, Cilt 20, Sayı 1, 2019, s.165-188.
- Corvino:
- Dumay, John, Cristiana “Integrated Reporting: A Structured Literature Review”,
Bernardi, James **Accounting Forum**, Cilt 40, Sayı 3, 2016, s.166-185.
- Guthrie, Paola
Demartini:
- Dyllick, Thomas, Kai “Beyond The Business Case for Corporate
Hockerts: Sustainability”, **Business Strategy and the
Environment**, Cilt 11, Sayı 2, 2002, s.130-141.
- Eccles, Robert G., “Corporate and Integrated Reporting: A Functional
George Serafeim: Perspective”, **SSRN Electronic Journal**, 2014.

Emlak Katılım Bankası: “2019 Faaliyet Raporu”, 2020, (Çevrimiçi)

<https://emlakkatilim.com.tr/assets/uploads/sozlesme-form/sozlesme/faaliyet-raporu.pdf>, 24 Kasım 2020

Ercan, Cuma, Ali Kestane: “Kurumsal Raporlamada Yeni Bir Yaklaşım Olarak Entegre Raporlama ve Bir Vaka Çalışması”, **ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi**, Cilt 4, Sayı 8, 2017, s.13-29.

Erol, Mikail, Muhsin Aslan: “Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi”, **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Sayı 12, 2017, s.55-86.

ERTA: “Momentous Development in Integrated Reporting: Turkey Case”, 2020a, (Çevrimiçi) http://www.entegreraporlamatr.org/tr/images/pdf/Erta_Whitepaper.pdf, 9 Ocak 2020.

ERTA: “Erta Tanıtım Sunumu”, 2020b, (Çevrimiçi) http://www.entegreraporlamatr.org/tr/images/pdf/ERTA_Tanitim_Sunumu.pdf, 9 Ocak 2020.

ERTA: “Türkiye’de Yayınlanan Entegre Raporlar”, (Çevrimiçi) <http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>, 16 Ocak 2021.

Global Reporting Initiative: “GRI 101: Foundation 2016 (containing Standard Interpretation 1)”, 2016, (Çevrimiçi) <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/resource-center/>, 19 Aralık 2020.

- Global Reporting Initiative: “Our History”, (Çevrimiçi) <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/>, 21 Aralık 2020.
- Görmüş, Şakir, Aydın Yabancı: “Katılım Bankacılığı Ekosisteminin Gelişimi”, **Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı**, Ed. Şakir Görmüş, Ahmet Albayrak, Aydın Yabancı, İstanbul, TKBB Yayınları, 2019, s.100-135.
- Gray, Rob, Markus Milne: “Towards Reporting on the Triple Bottom Line: Mirage, Methods and Myths”, **The Triple Bottom Line: Does It All Add Up?**, Ed. Adrian Henriques, Julie Richardson, London, Earthscan, 2004, s.70-80.
- Güngör, Kamil: “Katılım Bankacılığı: Dünya Uygulamalarına İlişkin Sorunlar-Fırsatlar; Türkiye İçin Projeksiyonlar”, **Finansal Yenilik ve Açılımları ile Katılım Bankacılığı**, Ed. Aydın Yabancı, İstanbul, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, 2009, s.207-268.
- IIRC: “Towards Integrated Reporting - Communicating Value in the 21st Century”, Eylül, 2011, (Çevrimiçi) https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf, 27 Aralık 2020.
- IIRC: “Prototype Framework”, Kasım, 2012, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2012/11/23.11.12-Prototype-Final.pdf>, 9 Ocak 2021.

- IIRC: “Creating Value: The Cyclical Power of Integrated Thinking and Reporting”, Ekim, 2016, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/resource/creating-value-the-cyclical-power-of-integrated-thinking-and-reporting/>, 2 Ocak 2021.
- IIRC: “International <IR> Framework”, Ocak, 2021a, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2021/01/InternationalIntegratedReportingFramework.pdf>, 10 Şubat 2021.
- IIRC: “IIRC publishes revisions to International <IR> Framework to enable enhanced reporting”, Ocak, 2021b, (Çevrimiçi) <https://integratedreporting.org/news/iirc-publishes-revisions-to-international-framework-to-enable-enhanced-reporting/>, 10 Şubat 2021.
- IoDSA: “King Report on Governance for South Africa 2009”, 2009, (Çevrimiçi) https://cdn.ymaws.com/www.iodsa.co.za/resource/resmgr/king_iii/King_Report_on_Governance_fo.pdf, 2 Ocak 2021.
- IoDSA: “King IV Report on Corporate Governance for South Africa 2016”, 2016, (Çevrimiçi) https://cdn.ymaws.com/www.iodsa.co.za/resource/collection/684B68A7-B768-465C-8214-E3A007F15A5A/IoDSA_King_IV_Report_-_WebVersion.pdf, 9 Ocak 2021.

- Islamic Development Bank: “37 Years In the Service of Development”, Haziran, 2011, (Çevrimiçi)
<https://www.isdb.org/sites/default/files/media/documents/2018-12/37-Years%20in%20the%20Service%20of%20Development%201432H.pdf>, 18 Kasım 2020.
- Kadıköy Belediyesi: “Kadıköy Belediyesi Entegre Raporu”, 2019, (Çevrimiçi)
<http://www.kadikoy.bel.tr/documents/file/dosya/D%C3%BCnyada%20Bir%20%C4%B0lk-Kad%C4%B1k%C3%B6y%20Belediyesi%20Entegre%20Raporu.pdf>, 16 Ocak 2021.
- Kalaycı, İrfan: “Katılım Bankacılığı: Mali Kesimde Nasıl Bir Seçenek?”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, Cilt 9, Sayı 19, 2013, s.54-74.
- Kamu Gözetimi Kurumu: “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı”, 2017, (Çevrimiçi)
https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/bobi_frs.PDF, 7 Şubat 2021.
- Karabayır, Mehmet Emin, Emrah Ertugay: “Finansal Raporlama Standartlarının Dünü ve Bugünü”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt 65, Sayı 4, 2010, s.195-197.
- Kevser, Mustafa: “Entegre Raporlama ve Kamu Bankalarında Uygulanabilirliği Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, **İşletme Araştırmaları Dergisi**, Cilt 12, Sayı 4, 2020, s.4231-4251.

- KPMG: “The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017”, 2017, (Çevrimiçi) <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>, 21 Aralık 2020.
- Krzus, Michael P.: “Integrated Reporting: if not now, when?”, **Zeitschrift fuer Internationale Rechnungslegung**, Cilt 6, 2011, s.271-276.
- Kuveyt Türk Katılım Bankası: “2019 Faaliyet Raporu”, 2020, (Çevrimiçi) <https://www.kuveytturk.com.tr/medium/document-file-3239.vsf>, 24 Kasım 2020.
- Ocean Tomo: “Intangible Asset Market Value Study”, Temmuz, 2020, (Çevrimiçi) <https://www.oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/>, 18 Aralık 2020.
- Okumuş, H. Şaduman: “Interest-Free Banking in Turkey: A Study of Customer Satisfaction and Bank Selection Criteria”, **Journal of Economic Cooperation**, Cilt 26, Sayı 4, 2005, s.51-86.
- Özdemir, Mücahit, Hakan Aslan: “Türkiye’de İslami Finansın Dönüşümünün Ekonomi Polisiği”, 2017, (Çevrimiçi) <https://setav.org/assets/uploads/2017/06/Rapor85IslamiFinans.pdf>, 17 Kasım 2020.
- Özsoy, M. Şerafettin: “Sağlam Bankacılık Modeli İle Katılım Bankacılığına Giriş”, İstanbul, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Yayını, 2012.

- Öztürk, Seçil: “Geleceğin Kurumsal Raporlama Yaklaşımı Olarak Entegre Raporlama: Garanti Bankası Örneği”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 81, 2019, s.1-20.
- Özbaş, İpeksu: “Entegre Raporlama Kılavuz İlkelerine Bağlılık Seviyesinin Değerlendirilmesi: Finansal Hizmet Sektöründe Bir Araştırma”, (Yüksek Lisans Tezi), YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir (638335), 2020.
- Pacter, Paul: “**Pocket Guide to IFRS Standards: the global financial reporting language**”, London, IFRS Foundation, 2017.
- Parlakkaya, Raif: “Muhasebede Uluslararası Uyum ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Muhasebe Uyumlaştırma Çalışmaları”, **Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 4, Sayı 7, 2004, s.118-139.
- PWC: “IFRS adoption by country”, 2015, (Çevrimiçi) <https://www.pwc.com/gr/en/publications/pwc-ifs-by-country-2015.pdf>, 17 Aralık 2020.
- Ruiz-Lozano, Mercedes, Pilar Tirado-Valencia: “Do industrial companies respond to the guiding principles of the Integrated Reporting framework? A preliminary study on the first companies joined to the initiative”, **Revista de Contabilidad**, Cilt 19, Sayı 2, 2016, s.252-260.
- Sipahi Barış, Aylin Poroy Arsoy: “Finansal Raporlamada Yeni Yaklaşımlar”, **Öneri**, Cilt 9, Sayı 33, 2010, s.51-57.

- Smit, Sybil, Henriette Scholtz, Nadia Mans-Kemp: “Assessing the extent of application of integrated reporting guidelines by South African banks”, **Southern African Journal of Accountability and Auditing Research**, Cilt 20, Sayı 1, 2018, s.57-69.
- Şimşek, Aybüke, Burak Terim: “Entegre Raporlama Kavramı ve Entegre Raporlamanın Türkiye'deki Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Araştırma”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 47, 2020, s.325-346.
- T.C. Resmi Gazete: “Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası Kuruluşuna Dair Kanun Hükmünde Kararname”, Sayı: 15425, 27 Kasım 1975.
- T.C. Resmi Gazete: “Özel Finans Kurumları Kurulması Hakkında 16/12/1983 Gün ve 83/7506 Sayılı Kararname Eki Karar”, Sayı: 18256, 19 Aralık 1983.
- T.C. Resmi Gazete: “Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”, Sayı: 23911, 19 Aralık 1999.
- Tepedelen, Ahmet: “Entegre Raporlama Ve Entegre Raporlamanın Türk Bankacılık Sektöründeki Uygulamasına Yönelik Bir Araştırma”, (Yüksek Lisans Tezi), YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (554687), 2019.
- Türkiye Finans Katılım Bankası: “2019 Faaliyet Raporu”, 2020, (Çevrimiçi)
https://www.turkiyefinans.com.tr/Lists/FinansalRaporlar/Attachments/63/Turkiye%20Finans_TR_2019_%C4%B0mzas%C4%B1z.pdf, 24 Kasım 2020.

- Türkiye Katılım "Banka Mukayese Raporu", (Çevrimiçi)
Bankaları Birliği: <https://tkbb.org.tr/veri/bankamukayese>, 24 Kasım 2020.
- Türkiye Katılım "Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı Eylül 2020
Bankaları Birliği: Genel Sunumu", (Çevrimiçi)
<https://tkbb.org.tr/Documents/T%C3%BCrk%20Finans%20Sisteminde%20Kat%C4%B1l%C4%B1m%20Bankac%C4%B1l%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20-%20Eyl%C3%BCl%202020.pdf>, 5 Aralık 2020.
- Türkiye Sınai Kalkınma "Entegre Rapor 2016", 2017, (Çevrimiçi)
Bankası: https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/TSKB_Entegre_Rapor_2016.pdf, 16 Ocak 2021.
- Uluç, A. Vahap: "Liberal - Muhafazakar Siyaset ve Turgut Özal'ın Siyasi Düşüncesi", **Yönetim Bilimleri Dergisi**, Cilt 12, Sayı 23, 2014, s.107-140.
- Vakıf Katılım Bankası: "2019 Faaliyet Raporu", 2020, (Çevrimiçi)
<https://vakifkatilim.com.tr/documents/Flipbook2019/pdf/tr-vakifkatilim.pdf>, 24 Kasım 2020
- Vitolla, Filippo, Nicola "The determinants of integrated reporting quality in
Raimo, Michele financial institutions" **Corporate Governance**, Cilt 20,
Rubino, Antonello Sayı 3, 2020, s.429-444.
Garzoni:
- WBCSD Future "Integrated Reporting in South Africa: From Concept to
Leaders Program: Practice", 2014, (Çevrimiçi)
<https://www.wbcds.org/Projects/Education/Leadership-program/Resources/Integrated-Reporting-in-South-Africa-From-Concept-to-Practice>, 3 Ocak 2021.

- World Economic Forum: “The Global Risks Report 2020”, (Çevrimiçi) http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf, 19 Aralık 2020.
- Yatbaz, Ayhan: “**Faizsiz Finansal Kuruluşlarda Muhasebe ve Finansal Raporlama İlkeleri**”, İstanbul, TKBB Yayınları, 2020.
- Yereli, Ayşe Necef: “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu”, **Dayanışma Dergisi**, Sayı 21, 2014, s.28-36.
- Yıldırım, Filiz Mutlu: “Entegre Kurumsal Performans Değerlemede Çoklu Sermaye Temelli Bir Model Önerisi: Bankacılık Sektörü Uygulaması”, (Doktora Tezi), YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir (630256), 2020.
- Yıldız Teknik Üniversitesi: “2018 Entegre Faaliyet Raporu”, 2019, (Çevrimiçi) https://ungc-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/attachments/cop_2019/481701/original/YTU_Entegre_Faaliyet_Raporu_2018_TR_Spread_18122019.pdf?1576666533, 16 Ocak 2021.
- Yılmaz, Bülent, Murat Atık, Ahmet Okyay: “Geleceğin Raporlama Sistemi: Entegre Raporlama”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Sayı 52, 2017, s.95-106.
- Yüksel, Filiz: “Entegre Raporlama ve Finansal Performans İlişkisi: Türkiye ve Güney Afrika Katılım Bankaları Üzerinde Bir Araştırma”, **Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 7, Sayı 2, 2018, s.1-17.

Yüksel, Filiz, Hakan “Hizmet İşletmelerine Ait Raporların Entegre Raporlama Aracı: İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi”, **Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi**, 16. UİK Özel Sayısı, 2017, s.729-748.

Ziraat Katılım Bankası: “2019 Faaliyet Raporu”, 2020, (Çevrimiçi)

<https://www.ziraatkatilim.com.tr/sites/default/files/inlin>

e-

[files/Ziraat_Katilim_2019_Yilsonu_Faaliyet_Raporu.pdf](https://www.ziraatkatilim.com.tr/sites/default/files/inlin/files/Ziraat_Katilim_2019_Yilsonu_Faaliyet_Raporu.pdf), 24 Kasım 2020.

EKLER

EK 1. Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Detaylı Analiz Sonuçları

No	Kılavuz İlkeler	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	9	9	9
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2	2	2	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2	1	1	1
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2	2	2	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12	6	6	6
2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2	2	2	2
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2	0	0	0
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2	2	2	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2	2	2	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2	0	0	0
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde	2	0	0	0

	hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır				
3	Paydaş Katılımı	8	2	2	2
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2	1	1	1
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
4	Önemlilik	6	5	5	5
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2	1	1	1
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2	2	2	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2	2	2	2
5	Kısalık ve Özlük	6	2	2	2
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2	0	0	0
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2	0	0	0
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2	2	2	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	12	12
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2	1	1	1
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2	0	0	0
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2

6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2	2	2	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2	2	2	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2	1	1	1
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2	2	2	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	5	5
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2	2	2	2
7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2	2	2	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2	1	1	1
No	İçerik Öğeleri	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	18	18	18
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2	2	2	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2	2	2	2
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2	2	2	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2	2	2	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2	2	2	2
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2	0	0	0
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2	2	2	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2	0	0	0
1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2	2	2	2

1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2	0	0	0
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2	2	2	2
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2	0	0	0
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2	0	0	0
1.15.	Siyasi ortam.	2	0	0	0
2	Kurumsal Yönetim	14	10	10	10
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2	1	1	1
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2	2	2	2
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2	2	2	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2	2	2	2
2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2	0	0	0
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2	2	2	2
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye öğeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.	2	1	1	1
3	İş Modeli	30	26	26	26
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2	2	2	2

3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2	2	2	2
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2	2	2	2
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2	2	2	2
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik öğeleri arasında kurulan bağlantılar	2	2	2	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye öğeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2	1	1	1
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2	2	2	2
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2	1	1	1
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2	2	2	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2	2	2	2
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2	2	2	2
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına ver verilebilir	2	2	2	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2	2	2	2
3.14.	Olumlu sonuçlar	2	2	2	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2	0	0	0
4	Riskler ve Fırsatlar	6	4	4	4
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2	2	2	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve	2	0	0	0

	gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi				
4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2	2	2	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	12	12	12
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2	1	1	1
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2	2	2	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2	0	0	0
5.4.	Kuruluşun gerçekleştiren başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2	1	1	1
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler	2	2	2	2
5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2	2	2	2
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2	0	0	0

5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2	2	2	2
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2	0	0	0
6	Performans	8	6	6	6
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2	2	2	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
7	Genel Görünüş	10	6	6	6
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri	2	2	2	2
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2	2	2	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2	1	1	1
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer	2	1	1	1

	yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar				
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	4	4
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2	0	0	0
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2	2	2	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2	2	2	2

**EK 2. Türkiye Finans Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Detaylı Analiz
Sonuçları**

No	Kılavuz İlkeler	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	7	7	7
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2	2	2	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2	0	0	0
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2	2	2	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	5	5
2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2	1	1	1
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2	0	0	0
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2	2	2	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2	2	2	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2	0	0	0
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır	2	0	0	0

3	Paydaş Katılımı	8	2	2	2
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2	1	1	1
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
4	Önemlilik	6	5	5	5
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2	1	1	1
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2	2	2	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2	2	2	2
5	Kısalık ve Özlük	6	2	2	2
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2	0	0	0
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2	0	0	0
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2	2	2	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16	13	13	13
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2	1	1	1
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2	0	0	0
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2

6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2	2	2	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2	2	2	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2	2	2	2
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2	2	2	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	5	5
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2	2	2	2
7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2	2	2	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2	1	1	1
No	İçerik Öğeleri	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	17	17	17
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2	2	2	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2	1	1	1
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2	2	2	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2	2	2	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2	2	2	2
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2	0	0	0
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2	2	2	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2	0	0	0

1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2	2	2	2
1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2	0	0	0
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2	2	2	2
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2	0	0	0
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2	0	0	0
1.15.	Siyasi ortam.	2	0	0	0
2	Kurumsal Yönetim	14	10	10	10
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2	1	1	1
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2	2	2	2
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2	2	2	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2	2	2	2
2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2	0	0	0
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2	2	2	2
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye öğeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.	2	1	1	1

3	İş Modeli	30	22	22	22
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2	1	1	1
3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2	1	1	1
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2	2	2	2
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2	2	2	2
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik öğeleri arasında kurulan bağlantılar	2	2	2	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye öğeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2	1	1	1
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2	0	0	0
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2	1	1	1
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2	2	2	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2	2	2	2
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2	2	2	2
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına ver verilebilir	2	2	2	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2	2	2	2
3.14.	Olumlu sonuçlar	2	2	2	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2	0	0	0

4	Riskler ve Fırsatlar	6	4	4	4
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2	2	2	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi	2	0	0	0
4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2	2	2	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	10	10	10
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2	1	1	1
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2	2	2	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2	0	0	0
5.4.	Kuruluşun gerçekleşen başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2	1	1	1
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler	2	2	2	2

5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2	1	1	1
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2	0	0	0
5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2	1	1	1
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2	0	0	0
6	Performans	8	6	6	6
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2	2	2	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
7	Genel Görünüş	10	6	6	6
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri	2	2	2	2
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0

7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2	2	2	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2	1	1	1
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar	2	1	1	1
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	4	4
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2	0	0	0
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2	2	2	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2	2	2	2

**EK 3. Ziraat Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Detaylı Analiz
Sonuçları**

No	Kılavuz İlkeler	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	7	7	7
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2	2	2	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2	0	0	0
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2	2	2	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12	4	4	4
2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2	0	0	0
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2	0	0	0
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2	2	2	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2	2	2	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2	0	0	0
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır	2	0	0	0

3	Paydaş Katılımı	8	2	2	2
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2	1	1	1
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
4	Önemlilik	6	5	5	5
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2	1	1	1
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2	2	2	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2	2	2	2
5	Kısalık ve Özlük	6	2	2	2
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2	0	0	0
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2	0	0	0
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2	2	2	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	12	12
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2	1	1	1
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2	0	0	0
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2

6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2	2	2	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2	2	2	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2	1	1	1
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2	2	2	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	5	5
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2	2	2	2
7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2	2	2	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2	1	1	1
No	İçerik Öğeleri	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	10	10	10
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2	2	2	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2	0	0	0
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2	2	2	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2	2	2	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2	0	0	0
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2	0	0	0
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2	2	2	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2	0	0	0

1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2	2	2	2
1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2	0	0	0
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2	0	0	0
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2	0	0	0
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2	0	0	0
1.15.	Siyasi ortam.	2	0	0	0
2	Kurumsal Yönetim	14	8	8	8
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2	1	1	1
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2	0	0	0
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2	2	2	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2	2	2	2
2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2	0	0	0
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2	2	2	2
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye öğeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.	2	1	1	1

3	İş Modeli	30	16	16	16
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2	0	0	0
3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2	0	0	0
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2	2	2	2
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2	2	2	2
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik öğeleri arasında kurulan bağlantılar	2	2	2	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye öğeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2	1	1	1
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2	0	0	0
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2	1	1	1
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2	2	2	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2	0	0	0
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2	0	0	0
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına ver verilebilir	2	2	2	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2	2	2	2
3.14.	Olumlu sonuçlar	2	2	2	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2	0	0	0

4	Riskler ve Fırsatlar	6	4	4	4
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2	2	2	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi	2	0	0	0
4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2	2	2	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	8	8	8
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2	1	1	1
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2	2	2	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2	0	0	0
5.4.	Kuruluşun gerçekleşen başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2	1	1	1
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2	1	1	1
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler	2	2	2	2

5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2	1	1	1
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2	0	0	0
5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2	0	0	0
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2	0	0	0
6	Performans	8	6	6	6
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2	2	2	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
7	Genel Görünüş	10	5	5	5
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri	2	2	2	2
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0

7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2	2	2	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2	1	1	1
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	4	4
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2	0	0	0
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2	2	2	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2	2	2	2

**EK 4. Vakıf Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Detaylı Analiz
Sonuçları**

No	Kılavuz İlkeler	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	8	8	8
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2	2	2	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2	1	1	1
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2	2	2	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	5	5
2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2	1	1	1
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye öğeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2	0	0	0
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2	2	2	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2	2	2	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2	0	0	0
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır	2	0	0	0

3	Paydaş Katılımı	8	2	2	2
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2	0	0	0
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2	1	1	1
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
4	Önemlilik	6	5	5	5
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2	1	1	1
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2	2	2	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2	2	2	2
5	Kısalık ve Özlük	6	2	2	2
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2	0	0	0
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2	0	0	0
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2	2	2	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16	12	12	12
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2	1	1	1
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2	0	0	0
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2

6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2	2	2	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2	2	2	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2	1	1	1
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2	2	2	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	5	5
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2	2	2	2
7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2	2	2	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2	1	1	1
No	İçerik Öğeleri	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	10	10	10
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2	2	2	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2	1	1	1
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2	2	2	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2	2	2	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2	0	0	0
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2	0	0	0
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2	2	2	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2	0	0	0

1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2	1	1	1
1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2	0	0	0
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2	0	0	0
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2	0	0	0
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2	0	0	0
1.15.	Siyasi ortam.	2	0	0	0
2	Kurumsal Yönetim	14	5	5	5
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2	1	1	1
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2	0	0	0
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2	2	2	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2	1	1	1
2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2	0	0	0
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2	0	0	0
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye	2	1	1	1

	öğeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.				
3	İş Modeli	30	18	18	18
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2	2	2	2
3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2	2	2	2
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2	1	1	1
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2	1	1	1
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik öğeleri arasında kurulan bağlantılar	2	2	2	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye öğeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2	1	1	1
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2	0	0	0
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2	1	1	1
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2	2	2	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2	0	0	0
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2	0	0	0
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına verilebilir	2	2	2	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2	2	2	2

3.14.	Olumlu sonuçlar	2	2	2	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2	0	0	0
4	Riskler ve Fırsatlar	6	4	4	4
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2	2	2	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi	2	0	0	0
4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2	2	2	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	8	8	8
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2	1	1	1
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2	2	2	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2	0	0	0
5.4.	Kuruluşun gerçekleştiren başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2	1	1	1
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2	1	1	1
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime	2	2	2	2

	uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler				
5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2	1	1	1
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2	0	0	0
5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2	0	0	0
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2	0	0	0
6	Performans	8	6	6	6
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2	2	2	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
7	Genel Görünüş	10	3	3	3
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile	2	0	0	0

	ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri				
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2	2	2	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2	1	1	1
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	4	4
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2	0	0	0
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2	2	2	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2	2	2	2

EK 5. Albaraka Türk Katılım Bankası'nın Faaliyet Raporlarının Detaylı Analiz Sonuçları

No	Kılavuz İlkeler	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	10	8	8	8
1.1.	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır.	2	2	2	2
1.2.	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
1.3.	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır	2	2	2	2
1.4.	Kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.	2	1	1	1
1.5.	Stratejik amaçlara ulaşma yeteneğinin tahmini geçmiş ile gelecek bağlantısı yapılarak gerçekleştirilmiştir.	2	2	2	2
2	Bilgiler Arası Bağlantı	12	5	9	9
2.1.	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir	2	1	1	1
2.2.	Değer yaratma sürecinde sermaye ögeleri arasındaki ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır	2	0	0	0
2.3.	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve riskleri değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur	2	2	2	2
2.4.	Finansal olmayan bilgiler nicel finansal bilgi ile kombine edilmiştir (bir arada sunulmuştur)	2	2	2	2
2.5.	Şirketin diğer iç raporlarına atıfta bulunulmuştur	2	0	2	2
2.6.	Bağlantılar, her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmış diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır	2	0	2	2

3	Paydaş Katılımı	8	2	2	6
3.1.	Paydaş tanımlama metodu tanımlanmıştır	2	0	0	2
3.2.	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır	2	0	0	2
3.3.	Farklı paydaşların riskleri/ihtiyaçları tanımlanmıştır	2	1	1	1
3.4.	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır	2	1	1	1
4	Önemlilik	6	5	5	5
4.1.	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, temel etki değerlendirme, paydaş katılımı	2	1	1	1
4.2.	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır	2	2	2	2
4.3.	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır	2	2	2	2
5	Kısalık ve Özlük	6	2	4	4
5.1.	Rapordaki sayfa sayısı	2	0	0	0
5.2.	Kısalık ve özlüğü sağlamak için karşılıklı atıflar ve bağlantılar yapılmıştır	2	0	2	2
5.3.	Dahil edilen içerik genel, aynı zamanda işletme ve endüstriye özgüdür	2	2	2	2
6	Güvenilirlik ve Tamlık	16	13	13	13
6.1.	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar	2	1	1	1
6.2.	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dahil edilmiştir	2	0	0	0
6.3.	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2
6.4.	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır.	2	2	2	2

6.5.	Rapor hazırlamakla yükümlü çalışan tanımlanmış, açıklanmıştır.	2	2	2	2
6.6.	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı refere edilmiştir	2	2	2	2
6.7.	Sektörün temel özellikleri açıklanmıştır	2	2	2	2
6.8.	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur	2	2	2	2
7	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	6	5	5	5
7.1.	Gelişimi ve eğilimi gösteren KPI'ler dahil edilmiştir	2	2	2	2
7.2.	KPI'ler nispeten karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde belirlenmiştir	2	2	2	2
7.3.	Endüstride ortak ve farklı girişimler için KPI'ler kullanılmıştır, karşılaştırmayı kolaylaştıracak ve farklı bilgi ihtiyacına cevap verebilecek	2	1	1	1
No	İçerik Öğeleri	Maksimum Puan	2018	2019	2020
1	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	30	15	15	19
1.1.	Kuruluşun; misyonu ve vizyonu	2	2	2	2
1.2.	Kuruluşun; kültürü, etik ilkeleri ve değerleri	2	1	1	1
1.3.	Kuruluşun; mülkiyet ve faaliyet yapısı	2	2	2	2
1.4.	Kuruluşun; temel faaliyetleri ve pazarları	2	2	2	2
1.5.	Kuruluşun; rekabet yapısı ve pazar konumu	2	2	2	2
1.6.	Değer zinciri içindeki konumu	2	0	0	0
1.7.	Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında söz konusu ciddi değişimleri vurgulayan önemli nicel bilgiler	2	2	2	2
1.8.	Başlıca paydaşların meşru ihtiyaç ve istekleri	2	0	0	0

1.9.	İktisadi denge, globalleşme ve sanayi trendleri gibi makro ve mikro iktisadi koşullar	2	2	2	2
1.10.	Rakip firmaların zayıf ve güçlü yönleri ile müşteri talebi	2	0	0	0
1.11.	Teknolojik değişimin hızı ve etkisi	2	2	2	2
1.12.	Toplumsal konular ile ilgili açıklamalar	2	0	0	2
1.13.	İklim değişikliği, ekosistem kaybı ve gibi çevresel zorluklar	2	0	0	2
1.14.	İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yasal düzenlemeler	2	0	0	0
1.15.	Siyasi ortam.	2	0	0	0
2	Kurumsal Yönetim	14	8	8	8
2.1.	Kuruluşun liderlik yapısı ve kanuni zorunlulukların kurumsal yönetim yapısının oluşumunu nasıl etkilediği	2	1	1	1
2.2	Örgüt kültürü oluşturmak ve izlemek adına kullanılan özel süreçler	2	2	2	2
2.3	Kurumsal yönetim ile sorumlu olan kişilerin kuruluşun stratejik tarafını ve risk yönetimine karşı bakış açısını belirleyebilmek adına almış olduğu önlemler	2	2	2	2
2.4.	Kuruluşun örgüt kültürünün, benimsediği etik ilkelerin ve değerlerinin sermaye öğelerinin kullanımına ve bunlar üzerindeki etkisine ilişkin açıklamalar	2	2	2	2
2.5.	Kuruluşun yasal zorunlulukları aşan kurumsal yönetim faaliyetleri hakkında açıklama	2	0	0	0
2.6.	Kuruluşun yönetim sorumlularının yenilikçi bakış açısını desteklemek için üstlendiği sorumluluk	2	0	0	0
2.7.	Kuruluşun ücret ve teşvik politikalarının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve sermaye öğeleri üzerindeki etkisi ve arasındaki bağlantı.	2	1	1	1

3	İş Modeli	30	26	26	26
3.1.	Kuruluşun kurduğu iş modeli ile ilgili açıklama	2	2	2	2
3.2.	İş modelini açıklayabilecek bir şema ve bu şemayı destekleyecek bir açıklama	2	2	2	2
3.3.	Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör içerisindeki mevcut koşullar çerçevesinde bir metin akışı	2	2	2	2
3.4.	Temel bilgi kullanıcıları ile kuruluşun dış çevresini etkileyen önemli faktörler ve bağımlılıklar	2	2	2	2
3.5.	Kuruluşun benimsediği strateji, mevcut risk ve fırsatları, gösterdiği performans ile diğer içerik öğeleri arasında kurulan bağlantılar	2	2	2	2
3.6.	Kuruluşun temel girdileri ile sermaye öğeleri arasındaki ilişkiye dair bir açıklama	2	1	1	1
3.7.	Kuruluşun pazarda kendisini nasıl farklılaştırdığı	2	2	2	2
3.8.	Kuruluşun iş modelinin ilk satış sonrası dönemde gelir yaratmaya uygun olup olmadığı	2	1	1	1
3.9.	Kuruluşun yenilikçilik ihtiyacına nasıl yaklaştığı	2	2	2	2
3.10.	İş modelinin değişime uyum sağlamak için nasıl tasarlandığı	2	2	2	2
3.11.	Entegre raporda eğer önemli ise; süreç iyileştirme, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlerin uzun vadede başarıya olan katkısı yer alabilir	2	2	2	2
3.12.	Entegre raporda önemlilik düzeylerine bağlı olarak kuruluşun temel ürün ve hizmet, yan ürün ve diğer çıktılarına ver verilebilir	2	2	2	2
3.13.	İç sonuçlar ve dış sonuçlar	2	2	2	2
3.14.	Olumlu sonuçlar	2	2	2	2
3.15.	Olumsuz sonuçlar	2	0	0	0

4	Riskler ve Fırsatlar	6	4	4	4
4.1.	Risk ve fırsatların spesifik kaynağının tespiti	2	2	2	2
4.2.	Kuruluşun sahip olduğu risk veya fırsatların gerçekleşme olasılığının ve gerçekleşmesi durumunda yarattığı etkinin büyüklüğünün değerlendirilmesi	2	0	0	0
4.3.	Kuruluşun benimsediği stratejik amaçların, hedeflerin, yürüttüğü politikaların belirlenmesi de dâhil tüm aşamalarda söz konusu riskleri azaltmak/yönetmek ve mevcut fırsatları değeri artırmak adına değerlendirebilmek için alınan tedbirler	2	2	2	2
5	Strateji ve Kaynak Aktarımı	20	10	10	10
5.1.	Kısa, orta ve uzun vadedeki stratejik amaçlar	2	1	1	1
5.2.	Amaçlara ulaşmak için uygulanan ya da uygulanması planlanan stratejiler	2	2	2	2
5.3.	Kuruluşun belirlemiş olduğu stratejilerini uygulayabilmek adına gerekli olan kaynak aktarımı planları hakkında açıklamalar	2	0	0	0
5.4.	Kuruluşun gerçekleşen başarılarının ve hedeflediği sonuçların ne şekilde ölçüleceği	2	1	1	1
5.5.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı ile diğer içerik öğeleri çerçevesinde yer alan bilgiler arasındaki bağlantının kurulması	2	1	1	1
5.6.	Kuruluşun stratejileri ve planladığı kaynak aktarımının kuruluşun iş modeli ile ne ölçüde örtüştüğü ve kuruluşun değişime uyum sağlama noktasında sahip olduğu kabiliyet ile bu aşamada iş modeli üzerinde yapılması gerekebilecek değişiklikler	2	2	2	2

5.7.	Kuruluşun stratejileri ve kaynak aktarımı planlarının kuruluşun dış çevresinden, mevcut risk ve fırsatlardan nasıl etkilendiği	2	1	1	1
5.8.	Kuruluşun stratejileri ile kaynak aktarımı planlarının sermaye öğelerini ve bunlar üzerindeki risk yönetimi düzenlemelerini nasıl etkilediği	2	0	0	0
5.9.	Kuruluşun rekabet avantajı elde etmesine ve değer yaratmasına yardımcı olan farklılaşma unsurları	2	2	2	2
5.10.	Kuruluşun belirlediği stratejiler doğrultusunda planladığı kaynak aktarımı planlanırken kullanılan paydaş etkileşiminin temel özellikleri.	2	0	0	0
6	Performans	8	6	6	6
6.1.	Hedefler, riskler ve fırsatlar açısından nitel göstergeler ve bunların oluşturulmasında yararlanılan yöntemler ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0
6.2.	Kuruluşun sermaye öğeleri üzerinde yarattığı etkiler (pozitif ve negatif) hakkında açıklamalar	2	2	2	2
6.3.	Temel paydaş ilişkileri ve kuruluşun temel paydaşların meşru ihtiyaç ve isteklerini nasıl karşıladığı ile ilgili açıklamalar	2	2	2	2
6.4.	Kuruluşun geçmiş performansı ile mevcut performansının karşılaştırılması ve mevcut performans ile kuruluşun genel görünüşü arasındaki bağlantının kurulması	2	2	2	2
7	Genel Görünüş	10	6	6	6
7.1.	Kuruluşun dış çevresinde karşılaşması olası durumlar ile ilgili kısa, orta ve uzun vadedeki beklentileri	2	2	2	2
7.2.	Söz konusu bu beklentilerin kuruluşun nasıl etkileyeceği ile ilgili açıklamalar	2	0	0	0

7.3.	Kuruluşun mevcut durumda karşılaşması olası kritik zorluklara ve belirsizliklere cevap verebilmek adına ne şekilde örgütlendiği	2	2	2	2
7.4.	Kuruluşun dış çevresi, aldığı riskler ve sahip olduğu fırsatlar ile bunların stratejik amaçlara ulaşma noktasında nasıl etkilerinin olduğuna dair bir analiz	2	1	1	1
7.5.	Kuruluşun sahip olduğu sermaye öğelerinin bulunabilirliği, bunların kalitesi ve satın alınabilirliği ile bu sermaye öğelerinin kuruluşun değer yaratma kabiliyeti açısından neden önemli olduğu ile ilgili açıklamalar	2	1	1	1
8	Hazırlık ve Sunum Temeli	6	4	4	4
8.1.	Kuruluşun önemlilik belirleme sürecinin bir özeti	2	0	0	0
8.2.	Raporlamanın sınırı ve söz konusu sınırın ne şekilde belirlendiğine ilişkin bir açıklama	2	2	2	2
8.3.	Finansal unsurları göstermek veya değerlendirmek için kullanılan başlıca yöntemler	2	2	2	2